

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Theodōritu Episkopu Kyru Kai Eyagriu Scholastiku
Ekklēsiastikē Istorìa, Eklogai Apo Tōn Istorion
Philostorgiu Kai Theodōru**

Theodoretus <Cyrrhensis>

Mogvntiae, 1679

Theodoriti Episcopi Cyri Ecclesiasticae Historiae Liber Qvintus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14162

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΤΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΡΟΥ
Λόγος Ε΄.

THEODORITI EPI-
SCOPI CYRI
ECCLESIASTICÆ
HISTORIÆ
LIBER QVINTUS.

Κεφ. α΄.

Περί τῆς γενεῆς τῆς βασιλείας τουρτέτας.

Ὅπως μὲν ἴππῃ πλείστον φέρει τὰς καὶ ἀν-
τιβλητῶντας ὁ δευτέρου θεός, καὶ ὅπως
κολάζει τὰς ἁμαρτίας τοῦ μακροθυμίου ἡρώ-
μενος, τοιαῦτα καὶ δευδρακῶς καὶ πεπονθῶς ὁ
ἐλάτης ἐδίδασκεν ἀκερῶς. οἷον γὰρ τισι σταθ-
μοῖς καὶ ζυγοῖς, οὐκ ἔλαττον καὶ δικαιοσύνη ἡρώμε-
νος ὁ φιλόφρων, ὅταν ἴδῃ τὴν πᾶσι με-
γέθη τῶν πηρὶ μελετημάτων ὑπερέχοντα,
καὶ φιλοφρονίας τῶν μετὰ, τῆς δικαίας πτω-
χίας κωλύει τὴν ἐπὶ τῶν πτωχῶν φορᾶν. Γρα-
πανὸς δὲ, ὁ ἐλαττωμένον μὲν ἴδους, ἐλάττω
καὶ ἀδελφίδος, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἡγεμο-
νίαν παρέλαβε. πάλαι μὲν γὰρ τῆς διζώπης
παρελήθη τῶν σκῆπτρα καὶ τὴν τῶν πατρῶς
τελευτήν, καὶ ἐκείνη δὲ γε περιόριον, ἐκοι-
νῶν τῆς βασιλείας. προσέλαβεν ἔν τε τὴν
ἀσίαν καὶ τὴν ἀλεπούμνην τῆς ἡλίου, ἀπαιδὲ
ἀναρθεῖν καὶ ἐλάττω.

Κεφ. β΄.

Περί τῆς ἐπανόδου τῆς ἐπισκοπῶν.

Εἰθὺς μὲν τὴν δισέβειαν ἣν εἶχεν, ἐκ-
δηλώσαν κατέστησε, καὶ τῆς βασιλείας
τὰς ἀπαρχὰς τῶν παμβασιλείων ὅλων
προσένεγκε. νόμον γὰρ ἔγραψε, καὶ τὰς ἐλη-
λαμένους ποιμένας ἐπανελθεῖν κελεύων καὶ τοῖς
σφίεροις δοποδοθῆναι ποιμνίοις, καὶ τὰς θείας
οἰκίας ἀποδοθῆναι τοῖς τὴν δαμάσκη κοινῶν
προαυρεμένοις. δαμάσκῳ ἡ δὲ ῥώμης ἐπί-
σκοπῳ ἦν καὶ ἀξιοπαῖον βίω κοσμεῖσθαι,
καὶ πάντα λέγειν καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν
ἀποστολικῶν δογματῶν αἰρέσθαι.
μέγα λιβέριον γὰρ τὴν τῆς ἐκκλησίας πα-
ρελήθη κηδεμονίαν. συνεξέπεμψε δὲ
τὸ νόμον καὶ σάπυρα τὴν στρατηγὸν ὀνομα-
σάσαν τὴν καὶ δὲ ὄντα. καὶ τῆς μὲν δόξης

CAP. I.

De pietate Imp. Gratiani.

Valiter Dominus DEUS homi-
nes furore atque insania contra
ipsum elatos, diutissime sustineat, &
qualiter puniat eos, qui ipsius abutun-
tur patientiâ, Valentis actus quos retu-
limus, ejusdemque exitus perspicue
demonstrant. Misericordiâ enim ac ju-
stitiâ, velut quibusdam libris ac trutinis
utens clementissimus Dominus, ubi a-
liquem viderit magnitudine scelerum,
clementiâ modum excedere, imperiû
ad ulteriora tendentem justa animad-
versione comprimit. Gratianus verò
Valentiniani filius, cujus Valens patru-
us fuerat, Imperii Romani summam
obtinuit. Jam enim antea Europe sce-
ptra post obitum patris sui susceperat.
Sed & ab illo adhuc superstite in con-
fortium Imperii fuerat adscitus: Valen-
te vero absque liberis extincto, Asiam
quoque & residuam Africæ partem Im-
perio suo adjunxit. Statim ergo pieta-
tem quam in animo insitam habebat,
manifestiorem reddidit, & Imperii sui
primitias summo omnium Imperatori
consecravit.

CAP. II.

De reditu Episcoporum.

Ege enim lata præcepit, ut pasto-
res, qui in exilium ejeti fuerant,
redirent, suisque gregibus restitue-
rentur, utque ædes sacræ iis traderen-
tur, qui cum Damaso communica-
rent. Hic autem Damasus, Episco-
pus erat urbis Romæ, qui post Li-
berium Ecclesiæ illius curam suscepe-
rat: vir sanctitate vitæ conspicuus, &
qui pro Apostolica doctrina nihil non
dicere atque agere paratus esset. Por-
ro simul cum lege, Saporem quoque
Magistrum militum misit, qui tunc
celeberrimus habebatur. Et Ariana

quidem blasphemiarum prædicatores, tanquam feras quasdam, à sacris adibus excludi iussit: optimis autem Pastoribus ac divino gregi easdem restituit. Atque id quidem in singulis provinciis sine controversia executioni mandatum est. Antiochiæ vero, quæ Metropolis est Orientis, huiusmodi contentio extitit.

CAP. III.

De Paulini contentione, & de novitate doctrinæ Apollinaris Laodiceni, & de Meletii sapientia ac pietate.

Uas in partes, uti supra retulimus divisi erant Apostolica doctrinæ propugnatores. Et alii quidem, statim post insidias in magnum Eustathium structas, Arianam perfidiam detestati, & seorsum conventus agentes, Paulinum Antistitem habebant. Alii vero, qui post ordinationem Euzoii, unâ cum præstantissimo Meletio se ab impiis seceverant, eaque discrimina pertulerant, quæ supra commemoravimus, à sapientissimo Doctore Meletio regerantur. Præter hæc Apollinaris Laodicenus tertiæ quoque factionis leipsum auctorem præbuit. Qui assumpta pietatis persona, cum Apostolicam doctrinam visus esset defendere, paulo post manifestus hostis apparuit. De divina enim natura perperam disseruit, gradus quosdam dignitatum in illa excogitans: & dispensationis mysterium imperfectum ausus est affirmare, & animam ratione præditam cui corporis regendi cura commissa est, salutis exortem fuisse asseveravit. Nam cum Deus Verbum juxta sententiam illius, eam non assumpserit, nec medellam ei attulit, nec honorem impertiit. Sed corpus quidem terrenum, ab invisibilibus potestatibus adoratur. Anima vero, quæ ad imaginem DEI facta est, inferius remansit, peccati infamiâ ac dedecore operata. Multa quoque alia, cæco mentis errore ductus asseruit. Interdum enim Christum ex sancta virgine carnem sumpsisse assentiebatur: interdum vero ajebat, illam unâ cum DEO verbo è caelo delapsam esse: nonnunquam verbo Verbum carnem factum esse, sed nihil ex nobis assumpsisse. Alias præterea fabulas ac nugæ divinis promissionibus adjunxit, quas hoc loco recensere superfluum puto. Hæc ille cum diceret, non suos solum pestifera labe

Αβλασφημίας τὰς κήρυκας, οἷον πᾶσι τῶν ἱερῶν σηκῶν ἐξελάσαι, τοῖς δὲ δόξασιν παμείσι καὶ τοῖς θείοις ποιμνίοις τέττας ἀποδοθῆναι προσέταξε. καὶ ἐν ἐκάσῳ μὲν ἐθελήσεν γε ἀδ' ἡρίτως ἐγγύεσθαι, ἐν ἀντιοχείᾳ δὲ τῆς τῆς εἰσῆς ἠγγυμένης ἐρεῖς ἐγγύεσθαι τοιαύτῃ.

Κεφ. γ.

Περὶ τῆς παυλίνης φιλονεικίας, καὶ τῆς ἀπολλιναιεῖς φιλοδοξίας καὶ περὶ τῆς μελετίου φιλοσοφίας τε καὶ φιλοθείας.

Διχῆ μὲν, ὡς ἔς πρόσθεν εἰρήκαμεν, οἱ τῶν ἀποστολικῶν ὑπερασπιζόμενοι δογματῶν διήρητο· καὶ οἱ μὲν οὐθὺς μὴ τὴν κατὰ θεοῦ, τὴν μεγάλην τυρωθεῖσαν ἐπιεβλὼν τῆς ἀρειανικῆν βδελυξάμενοι βδελυξίαν, καὶ τῆς σφᾶς αὐτῆς ἀθεριζόμενοι, παυλῶν ἠγῶν γάμενον. οἱ δὲ μὴ τὴν διζῶν χειροτονίαν συμελεῖω τὰ πάντων δυοσεβῶν ἀποκρηθῆσιν, καὶ τὰς κωδῆνας ἐκείνας ἐς διεξήλθομεν πομείαντες, ὑπὸ τῆς μελετίου σοφιστικῆς διδασκαλίας ἰθυνοῦτο. πρὸς δὲ τῶν ἀπολλιναιεῖς ὁ λαοδικεὺς, ἐτέρας νὺν συμμορίας αὐτὸν ἀπέφηνεν ἀεχηγόν· ὅς τὸ τῆς δυοσεβῶν ἀπειθέμενος προσωπεῖον, καὶ τῶν ἀποστολικῶν δογματῶν δόξας ὑπερασπιζέειν, μικροῦν σερον προφανῆς ὤφθη πολέμιος. καὶ γὰρ αὐτὸς τῆς θείας φύσεως κισθῆλοις ἐχρήσατο λόγους, βαθμύς τινος ἀξιομάτων γηρύσσας, καὶ τῆς οἰκονομίας μυσῆριον, ἀτελεῖς ἀποφῆναι τῶν μιν, καὶ τὴν λογικὴν ψυχὴν ἰθυνοῦν τὸ σῶμα πεπισυμένην ἐς ἐρηθῆς τῆς γαλενημένης ἐφῆσιν σωτηρίας. ἐκείνη δὲ γὰρ αὐτὴν καὶ τὸν ἐκείνου λόγον ὁ θεὸς λόγος, ἕτερος ἰατρίας ἠξίωσιν, ἕτερος τιμῆς μετέδωκεν. ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τὸ γῆινον ὑπὸ τῶν ἀοράτων προσκυνεῖται δυνάμεων· ἡ δὲ ψυχὴ ἢ καὶ εἰκόνα θείαν γηρύσμενη, κάτω μεμένης, τὴν τῆς ἀμαρτίας ἀντιμίαν ἀπεικασμένη. πολλὰ δὲ ἕτερα πρὸς τῆς ἐπιπέπεν ἐσφαλμένη καὶ τυφλωτικῆς ἀνοῖα. ποῖός μὲν γὰρ συνωμολογῆ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου προσεληθῆναι τὴν σάρκα, ποῖός δὲ ἐρανόθεν αὐτὴν τῷ θεῷ λόγῳ συγκαταληλυθέναι φησὶν· ἀλλοῖος δὲ αὐτὸν γαλενηθῆσιν σαρκῶς, ἕτερος ἐν ἐξ ἡμῶν εἰληφῶσα, καὶ ἐτέρας δὲ μὲν καὶ λήρας ταῖς θείαις ἐπαγγελίαις συνέζευξεν, ἕτερος καὶ λέγειν ἀπειτὸν ἐπὶ τῆς παρρησίας νεοσφαικαὶ ἐκείνου μὲν ἐν τοιαύτῃ λέγων, ἕτερος

τὰς οὐκείνας τὴν λύμης ἐπέπλησεν, ἀλλὰ καὶ ποι-
 λῶν ἡμετέρων τὴν λάβης μετέδωκε χρόνον γυνύσε-
 ρον τὴν τε σφείραν ὁρῶντες ἐπέλειαν, καὶ τὴν τὴν
 ἐκκλησίας θεώματα περιφάνειαν, συνήθησαν
 μὲν πλὴν ὀλίγων ἀπάντες, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικῆς
 κοινωνίας μετέλαχον. τὴν ἡμετέραν ἐκ ἀ-
 πέθευτο νότον, ἀλλὰ ἐπολλὰς τῶν πάλαϊ ἑρ-
 ρωμένων, ταύτης ἐπέπλησεν. ἐν τῆσδε τὴν ῥίζης
 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐβλάστησεν ἡ μία τὴν σαρ-
 κὸς καὶ τὴν θεότητος φύσις, καὶ τὴν θεότητι δὲ μο-
 νογενῆς περιελάπειν τὸ πάθος, καὶ τὰ ἅλα ὅσα
 τε τοῖς ἀλλοῖς λαοῖς καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὴν διαμά-
 χην γενήθηκεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον γε-
 γήνη. ὅτε δὲ ἀφικόμενος σάπυρος τὸν ἐρατή-
 γον βασιλικὸν ὑποδείξαντο νόμος, ἰ-
 χυρεῖτο μὲν ὁ παυλῖνος, αὐτὸς ἔματι τὸν δα-
 μάσας μετέδωκε. ἰχυρεῖτο δὲ καὶ ἡ δολιχάριος,
 καὶ ἀκερῶσι τὴν νότον. ὁ δὲ τῆσδε μετέπει-
 συχὴ καὶ τῆσδε, τὸν κένων ἀνεχώρησε ἐξείδος
 φλαβιανὸς ὁ σοφῶταίον, τὰ τῶν περὶ ἐβύ-
 ρων ἐγκαταλείμενοι ἔτι χορῶν πρῶτον μὲν
 πρὸς τὸν παυλῖνον ἔφη, καὶ ἐρατὴν ἡγεῖται ἰόντος
 εἰ τὴν δαμάσας ὡς φιλότις κοινωνίαν ἀσπάζηται,
 ἀπὸ δὲ τῶν ἡμῶν σαφῶς τὴν τῶν δογμάτων σύ-
 γρηίαν. ἐκείνος γὰρ μίαν τῆς τριάδος εἶσαν ὁ-
 μολογῶν, τὰς τρεῖς ὑποστάσεις διαῤῥήθην κη-
 ρύθη. σὺ δὲ ἀνικρὸς τῶν ὑποστάσεων ἀναίρεις
 τὴν τριάδα. δέξου δὲ ἐν τῶν δογμάτων τὴν
 συμφωνίαν, καὶ λάβε τὰς ἐκκλησίας καὶ τὸν νό-
 μον. ὡς ἐκείνοι τοῖς ἐλέχοις ἐπιστομίας, πρὸς
 τὸν δολιχάριον ἔφη θαυμάζω σε ὡς φίλος, ἔ-
 λως ἀναίδη τὴν ἀλήθειαν μαχοῦμενοι, ἐκ ταῦτα
 σαφῶς ἐπιστρέφοντες ὁ θαυμαστος δαμάσας
 τελείαν ὑπὸ τῆσδε λόγῳ τὴν ἡμετέραν φύ-
 σιν ἀνεῖληφθαί φησὶν σὺ δὲ τὴν ἀνὴρ λέγων
 διαλείεις. τὸν γὰρ ἐν τὸν ἡμετέρον τῆσδε σωτη-
 ρίας ἀποσερεῖς. εἰ δὲ ψευδῆ φησὶν, ταῦτα
 σε καὶ ἡγορεῖντες, ἐν γὰρ τὴν ὑπόσε τεχθεῖ-
 σαν ἀεθνήθητι καινοδομίαν, καὶ τὴν δαμάσας
 εἰρεῖον διδασκαλίαν, καὶ τὰς τρεῖς λάβε
 σικας. ὁ μὲν ἐν σοφῶταίον φλαβιανὸς, τοῖς
 ἀληθῆς λόγοις τὴν κένων κατέπαυσε παρ-
 ῥησίαν. μετέπειτα δὲ, ὁ πάντων ἀνθρώπων
 πρῶταίον, φιλοφρόνως ἅμα καὶ ἠπίως
 ἔφη πρὸς τὸν παυλῖνον. ἐπειδὴ καὶ ἐμοὶ
 τῶν δέτων περιελάτων τὴν ἐπιμέλειαν ὁ τῶν
 περιελάτων ἐνεχείρισε κύριος, καὶ σὺ τῶν

A contaminavit; sed quosdam etiam ex
 nostris eadem contagione infecit. Et
 enim aliquanto post tempore, cum fu-
 am ipsorum imbecillitatem & Eccle-
 siae splendorem considerarent, omnes,
 paucis exceptis, ad unitatem redierunt
 & ad Ecclesiasticam communionem
 suscepti sunt: priorem tamen morbum
 minime abjecerunt, sed multos eorum,
 qui antea recte sentiebant, in errorem
 suum pertraxerunt. Ex hac radice pul-
 lulavit in Ecclesiis opinio illa, unam ef-
 se naturam carnis ac Deitatis; & illa,
 quae unigeniti divinitati passionem at-
 tribuit, & aliae plures, quae tum inter po-
 pulos, tum inter sacerdotes aliarum
 provinciarum, magnam discordiam
 concitarunt. Verum haec postea gesta
 sunt. Tunc vero cum Sapore Magi-
 ster militum Antiochiam advenisset, &
 Imperatoris legem protulisset, Pauli-
 nus quidem affirmare cepit se Dama-
 so communicare. Idem quoque asse-
 rebat Apollinaris, haeresin suam oc-
 cultans. Divinus autem Meletius, quie-
 tus sedebat contentionem illorum sus-
 tinens. Tunc sapientissimus Flavianus,
 qui in Presbyterorum ordine adhuc e-
 rat constitutus, primum quidem ita
 Paulinum allocutus est, Magistro mi-
 litum audiente. Si Damasi communi-
 onem amplecteris, o amice! doctrina
 nobis manifestam similitudinem of-
 stende. Nam ille quidem unam can-
 demque Trinitatis substantiam confi-
 tens, tres hypostasies diserte praedicat.
 Tu contra, Trinitatem tollis hyposta-
 sum. Ostende igitur confessionem do-
 ctrinae, & Ecclesias accipe, ut lex jubet.
 Hujusmodi convictione cum os Pauli-
 no obstruxisset, ad Apollinarem con-
 versus, haec dixit. Miror te, o amice!
 tam impudenter repugnare veritati;
 idque cum probe scias, Damasum asse-
 rere perfectum hominem a Deo Verbo
 assumptum esse. Tu vero contrarium
 affirmare non cessas. Mentem enim
 nostram a salute excludis. Quod si fal-
 sa sunt, quae tibi objicimus, nunc saltem
 renuntia novitati quam excogitasti, &
 Damasi doctrinam amplectere: ac tum
 demum sacras aedes obtine. Ac pru-
 dentissimus quidem Flavianus, certissi-
 mis rationibus fiduciam illorum com-
 pressit. Meletius vero, vir omnium
 mortalium mitissimus, amanter simul
 ac leniter Paulinum his verbis compel-
 lavit. Quandoquidem & mihi harum
 ovium Dominus ipse curam commisit,

& tu aliarum curam suscepisti, ovesque A inter se in religione consentiunt, iungamus greges, o amice, & contentionem de primatu deponamus: gregemque in commune pascetes, communem iis curam ex æquo impendamus. Quod si cathedra in medio posita contentionem facit, eam ego auferre conabor. Posito enim super illa Evangeliorum libro, nos ex utraq; parte sedeamus. Ac si quidem ego prior ex hac vita discessero, tu solus, o amice, præfultum totius gregis obtrine. Si vero id tibi prius contigerit, tum ego, prout poterō, gregis curam geram. Et divinus quidem Meletius, amanter & placide ista dicebat: Paulinus vero conditionem oblatam accipere noluit. Tunc Magister militiæ his, quæ dicta fuerant, perpenſis atque examinatis, Ecclesias magno Meletio tradidit. Paulinus autem, gregis illius, qui ab initio separatus fuerat, antistes permanſit.

CAP. IV.

De Eusebio Samosatense Episcopo.

A Pollinaris vero, cum Ecclesiarum administratione excidisset, novam deinceps quam excogitaverat doctrinam palam prædicavit, seque hæreticos auctorem professus est. Et ipse quidem Laodicæ ut plurimum morabatur. Antiochiæ vero, jam antea Vitalem ordinat Episcopum: virum eximia quidem virtute & sanctitate præditum, & in Apostolica doctrina à puero educatum: postmodum vero hæretica labe corruptum. Porro divinus Meletius, Diodorum illum, cuius supra meminimus, qui in gravissima illa tempestate navem Ecclesiæ incolorem servaverat, Tarsensem Episcopum constituit, & Cilicum ei provinciam commendavit. Apamææ vero, Pontificatum Joanni tradidit; qui & ipse claro genere ortus, suis tamen meritis quàm majorum rebus præclare gestis erat illustrior. Nam & doctrina & vitæ sanctitas, in eo pariter eminebant. Hic dum tempeſtas faviret, Orthodoxorum illic conventum rexerat, adiutorem operis habens Stephanum omni laude dignissimum. Sed hunc quoque divinus Meletius ad alia tranſtulit certamina. Nam cum urbem Germaniciam Eudoxiani erroris labe corruptam esse didicisset, hunc

ἄλλων ἀναδέδεξαι τὴν Φρογίδα, κοινῶν ἀλλήλοις τὸ διδοῦναι τὰ θεήματα, συναρμῶν ὡς φιλότις τὰ ποίμνια, καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἡγεμονίαν ἀναλύσασθαι διαμάχῃ καὶ νῆϊ τὰ πρῶτα νέμοντες, κοινῶν αὐτῶν παρορνεύωνται θεραπείαν. εἰ δὲ μέσος αἰσθητικὸς τὴν ἑρμηνείαν, ἐγὼ καὶ ταύτῃ διελέξαμαι πειροῦσθαι. ἐν γὰρ τῷ τῷ θεῷ παρορνεύωνται διαγέλιον, ἐκάλειψαν ἡμᾶς καθήσασθαι γύω. καὶ εἰ μὲν πρῶτον ἐγὼ δεξάμην τὸ βίβει τὸ πέρας, μόνον ἁγῆς ὡς φίλον τὴν ποίμνην ἡγεμονίαν. εἰ δὲ σὺ παρορνεύωνται πάθοις, ἐγὼ πάλιν εἰς δύναμιν τῷ παρορνεύωντων ἀπυμνήσομαι. ταῦτα ἡπίως μὲν αἰσθητικῶν καὶ φιλοφρονῶν ὁ θεὸς εἶπε μελέτιον ὁ παυλῶν, ὅσκι ἐσερξεν. ὁ δὲ σεραπῆγος κελῖνον τῷ εἰρημένων ἡρόμηνον, τὰ μεγάλα μὲν ἡπίως τὰς ἐκκλησίας παρέδωκεν. ὁ δὲ παυλῶν διέμενε τῷ δεξάμην διδοῦναι τῶν ἡγεμόνων.

Κεφ. δ'.

Περί ἰουστίνου ἑπισκόπου σαμοσατῶν.

A Πολιναριος δὲ τῶν ἐκκλησιῶν ἡγεμονίας διαμαχῶν, διαρρήδην λοιπὸν τὴν καινοτομηθεῖσαν διδασκαλίαν ἐκήρυξε, καὶ τῆς αἰρέσεως ἐαυτὸν ἀπέφηνεν δεχηγόν. καὶ αὐτὸς ἐν λαοδικείᾳ τὰ πλείστα διέτριβεν ἐν ἀντιοχείᾳ ἢ ἰδὴ πρῶτον ἐνεχειροτονηθεὶς βιβλίον, βίβλιν μὲν δὲ τῶν κοσμημάτων, ἐπὶ ἀποστολικῶν δόγμασιν ἐντεθειμένον, ὅσκι ἑρξεν τῶν νότων δεξάμηνον ὁ δὲ θεὸς μελέτιον διδῶν ἐκείνον ἔκαστον ἐνεμνήσθη, τοῦτο τὰ παγγαλέπω κλύδωνι ἀεπάμηνον τὸ τῆς ἐκκλησίας διαζώσαντα σκάφος, τῶν ἁγῶν καὶ πνευματικῶν ἐνεχειροτονηθεὶς ἀπαμείας δὲ τὴν δεχόμενον ἐπὶ μελείαν ἰωάννην πεπέσεικεν, ὅς ἔχει μὲν καὶ ἁγῶν τὴν ἀφάνειαν, καὶ τὸν ὁμοίως δὲ μάλιστα οὐκ οὐκ ἐλαμπύνησιν. καὶ ταῦτα γὰρ αὐτὸν καὶ λόγον ἐπίστροφῆς καὶ βίος. ὅσκι ἐν τῇ τῆς ζαλῆς καιρῶ, τὸν ἰωάννην ὁμοίως ἐνεχειροτονηθεὶς σύλλογον συνέτριβεν ὁ δὲ εἶχε τὸν ἀξίον ἀπαμείαν. ἀλλὰ καὶ τὸν ὁ θεὸς μελέτιον ἐπέστειλε ἀγῶνας μελέτιον. μαθὼν γὰρ τὸν αὐτὸν διδοῦναι τῶν ἡγεμόνων.

CAP. V.

De Theodosio Magistro militum.

Per idem tempus Theodosius, tum ob Majorum suorum nobilitatem, tum ob propriam virtutem, omnium sermonibus celebrabatur: atque idcirco cum aequalium invidia premeretur, in Hispaniis degebat: illic enim & natus fuerat, & educatus. Imperator igitur ad inopiam redactus consilii: quippe Barbari victoria elati, & erant & videbantur insuperabiles: finem malis futurum esse credidit, si Theodosius Dux belli gerendi constitueretur. Continuo itaque illum ab Hispania accitum, & Magistri militum dignitate auctum, cum copiis, quas collectas habebat, adversus Barbaros mittit. Ille vero fide munitus, alacri animo iter arripuit. Ingressusque in Thraciam & Barbaros infestis signis irruentes conspicatus, milites suos instruxit ad praelium. Commissaque pugna, Barbari cum impetum nostrorum ferre non possent, ordines deseruerunt. Et in fugam versi, ipsi quidem terga dabant: Romani vero fugientibus acriter instabant. Magna tunc facta est strages Barbarorum. Non enim a Romanis solum, verum etiam a suis ipsi cadebantur. Ita plurimis interfectis, paucisque qui se occultare potuerant, Istrum transgressis, statim Dux praestantissimus cum per vicinas urbes exercitum suum dispersisset: ipse contento cursu ad Imperatorem Gratianum perrexit, victoriae suae futurus nuntius. Ac primo, ne Imperatori quidem ipsi, magnitudine rei attonito, verisimilia esse videbantur, quae narrabat. Illi vero, quos invidia stimulabat, & fugisse eum dicebant, & exercitum amisisse. Tum ille, ipsos aenulos atque adversarios suos mitti postulavit, qui caesorum Barbarorum multitudinem cernerent. Facile porro esse agebat, vel ex spoliis numerum peremptorum cognoscere. His verbis assensus Imperator, misit qui rem ipsam inspicerent, ac sibi renuntiarent.

A

Κεφ. ε΄.

Περί τῆς Θεοδοσίου στρατηγίας.

ΚΑὶ ἐκείνον ἢ τὸν καιρὸν Θεοδοσίῳ, διὰ τὴν τῶν προγόνων περὶ φάνειαν, καὶ διὰ τὴν οὐκ εὐνοίαν ἀνδρείαν, ὠνομαστότατον ἦν καὶ τότε χάριν ὑπὸ Ἐφθόνου τῶν ὀμοίων βασιλέως, ἐν ταῖς ἰσπανίαις διέτριβεν. ἐν ταῖς ἰσπανίαις γὰρ ἐφυτε καὶ ἐτεράφθη ἀπορῶν δὴ ἐν ὁρῶσι τοῦ βασιλέως, ὅτι καὶ ἐφάσκει Φυσηθῆσαι γὰρ τὴν νίκης οὐκ ἐβάρησεν, δύσμαχοι ἦσαν τε καὶ ἐδόκεν τὴν Θεοδοσίῳ στρατηγίαν λαβεῖν τῶν κακῶν. ἀλλὰ δὴ ἐν ἐκ τῶν ἰσπανίων τὸν ἀνδρα μὲν ἀπεμψάμενος, καὶ στρατηγὸν χειροθνήσας, μὲν τὴν συνειληγμένην ἀπεμψε στρατῶν, ὃ ἢ τῆ πύξιν φραξάμενος, φαρσαλέως ἐξώρμησε καὶ τὴν ἀράκην ἐπέταξε καὶ τὰς βαρβάρους φασαμένους ὁμοσε γὰρ ἐξήλας, ἐταξέτην στρατὸν ὡς εἰς μάχην. ἀλλὰ μάχης ἢ γηρομένης, ὅτε ἐνεγκλίτες ἐκείνῳ τὴν ἐμβολὴν, τὴν τάξιν κατέλιπον. τὴν γηρομένης, οἱ μὲν ἐφθονοῦν, οἱ ἢ κατακράτησεν ἐδίωκον. πολλὸς ἢ φόνος τῶν βαρβάρων ἐγένετο. ἢ μόνον γὰρ ὑπερὸν ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀλλήλων ἐκλείνοντο. ἔτι γὰρ τῶν πλείων ἀντιρρηθῆναι, ὀλίγων ἢ τῶν λαθῶν διωθηθῆναι ὀλιγάντων τὸν ἴσον, ἀλλὰ ὁ ἀριστὸς στρατηγός, ἢ εἶχε στρατὸν ἐν ταῖς πελάγεσσι πόλεσι δὴ τῶν, αὐτὸς περὶ τὸν βασιλέα γραμμάτων καὶ τὰς ἐλάτων ἀφίκετο, τῶν οὐκ εὐνοίαν τῶν ἰσπανίων γηρομένης ἀγγέλλει. καὶ πιστὰ μὲν λέγει, ἔδδ' ἀποδοῦναι τῷ βασιλεῖ, ὑπερεκπλητῶν μὲν τὸ γεγονός: οἱ ἢ ταῖς ἀκίσι τὰ φθῶν βαλλόμενοι, καὶ περὶ φθῶν ἀντὶ τὸν ἐλεγον, καὶ διεφθαρκεναι τὴν στρατὸν. ὃ ἢ τὰς ἀντιρρηθῆναι ἰσπανίων ἀποσειλάει, καὶ γηρομένης ἀντιρρηθῆναι ἰσπανίων τὸ πᾶν. ῥα δὴ καὶ ἐφῆ, καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων ἐπιγρῶναι τὸν δόξαι μόν. τὰ τοῖς εἶχας τοῖς λόγοις ὁ βασιλεὺς, ἀπέστειλε τὰς ὀφθαλμοὺς τὰ πεπραγμένα καὶ ταῦτα μνηύσειας.

Κεφ. 5.

Πιελ τ' τ' τε βασιλείας, και αν αροσθεν
δνειγον.

Ο Δε αριστος στρατηγος αυτος μενας, οφιν
ειδε θεασασιαν τωα, και παρ αυτος α-
φως αυτω δειχθεισαν ε τω όλω θεε. εδοκε
γδ οραν τον θεον μελειον, της αντιοχειω εν-
κλησιας τον προεδρον, χλανιδα τε αυτω βα-
σιλικην σιδερα, και σιδρα πλησιω σεφανω
κοσμηντα τω κεφαλω ταυτανυκλωριδων,
εμηνυσεν εωθεν των συνηθων τινι. ο δε σαφες
ειναι το ενυπνιο εφη, και μηδεν αινημαλω-
δες μηδ' εαμφεβολον εχειν. ολιγων ε αυταν
διελθουσων ημερων, επαηθηθον μεν των πε-
πραμενων οι εφοροι, και κληκονιδω τας πολ-
λας των βαρβαρων εφησαν μυριαδας πει-
δεις ε ο βασιλδης, ως αρετα ψηφισαμενος
αυτον στρατηγον, βασιλεα κεχρησθηνηκεν, και
της εαλειω μοιρας τα σιηπρα παρεδωκε.
και αυτος μωρ εη τω ιταλιαν εξωρημη-
σεν. εκεινον ε εις τω δοθεισαν ηγεμονιαν παρ-
επεμψεν. αυθυς δη εν τω βασιλειαν σιδρα-
λαδων, ε τω ενκλησιων προ των αλλων συμ-
φωνιας επεμεληθη, και της της οικειας ηγεμο-
νιας εησ κοπες εις την κωνσταντινπολιν δρα-
μεν παρηγησεν. αυτη γδ μοι ε δραμανικης
ενεπεπλησο λωθης. η γδ εσπερα ε νοσε ταυ-
της ελδωθερα διεμενε. κωνσταντιω μωρ γδ,
ο τω κωνσταντινε παιδων προεβυταω, και
κωνστας ο νεωταω, τω παλεωαν πισιν α-
κηρατον διεηθησαν και αυ παλιν εαλεινι-
ανος ο ε εσπερας βασιλδης, ακραιφνη διε-
φυλαξε τω δυσθειαν.

Κεφ. 7.

Τις επισημοι προς ατα της αρεν συμμειας
εζηστο.

ΤΟ δε τιμημα το εωον πολλαχοθεν τω
λωθην ταυτην εδεξατο. αρειω τε γδ
αλεξανδρειας της αιγυπιας προεβυτερω
ων, εκει τω βλασφημιαν εγρηνησε και δι-
σειω και παλεφφιλος και αετιος οι παλαι-
σινοι, και παυλιнос και γρηγοριος οι φοινικες,
και λαοδικειας θεοδωτος, και ο μω τετον γεωρ-
γιω, και μω τεττες αθανασιος τε και ναρκιστος
οι κηλικες, και ακαως και αβληθηλια εξεθεσ ψαν

CAP. VI.

De Imperio Theodosii, & de somniis ab
eo visis.

Interim vero cum illic remansisset
Dux præstantissimus, admirabilis
quædam & ab ipso haud dubie univer-
sorum Deo immissa visio, ei oblata est.
Videbatur enim sibi videre divinum
Meletium, Antiochenis Ecclesiæ Præ-
fulentem, qui Imperiali clamide ipsum in-
duceret, & Regalem coronam capiti i-
psius imponeret. Hæc noctu in som-
nis cum vidisset, mane cuidam ex fami-
liaribus indicavit. Ille perspicuum esse
somnia dixit, nec obscuri quidquam
aut ambigui continere. Paucis post-
ea diebus elapsis, ii qui ad res inspicien-
das missi fuerant, rediere, multa Barba-
rorum millia interfecta esse nuntian-
tes. Quibus fidem habens Imperator,
utpote qui feliciter admodum eum
Magistrum militiæ elegisset, Impera-
torem renuntiavit, & Imperii partem
quam Valens rexerat, eidem attribuit.
Et ipse quidem in Italiam reversus est:
Theodosium vero in Orientis partes,
quas regendas acceperat, direxit. Qui
simulatque Imperio potitus est, ante o-
mnia concordiam Ecclesiarum repa-
rare studuit, & Episcopus ditionis suæ
Constantinopolim evocavit. Sola e-
nim hæc Imperii Romani pars, Ariana
laberatur infecta: Occidentis vero par-
tes, ab hoc morbo vacuæ remanserant.
Constantinus enim Constantini filio-
rum natu maximus, & Constans mini-
mus natu, patris fidem ac religionem
intemeratam servaverant. Valentinia-
nus postea Occidentalium partium Im-
perator, sinceram pietatem retinuit.

D

CAP. VII.

Quinam fuerint insignes Ariana factionis
Antisites.

Orientalis vero Imperii portio
multis in locis hanc labem con-
traxit. Primo enim Arius, Alexandriae
quæ est in Ægypto presbyter, impieta-
tem suam illic profeminavit. Eusebius
deinde & Patrophilus atque Ætius Pa-
læstini, & Paulinus ac Gregorius Phœ-
nicæ, Laodiceni item Theodotus &
successor illius Georgius, post hos de-
nique Athanasius & Narcissus Cilices,
male jactis seminibus incrementum præ-

buere. Eusebius quoque ac Theognius A Bithyni, Menophantus Ephesius, ac Theodorus Perinthius, alique nonnulli ex Thracia, sola improbitate insignes zizaniorum sementem rigare ac fovere diutissime perleverant. His malis agricolis, & levitas Constantii, & Valentis improbitas, plurimum contulit. Hanc igitur ob causam, Theodosius Episcopus duntaxat Imperii sui Constantinopolim iussit convenire. Quo cum advenissent: erant autem centum & quinquaginta: vetuit ne quis ipsi renuntiaret quisnam esset Magnus Meletius. Eum enim ipse ex somnii sui memoria volebat agnoscere. Cumque universus ille Episcoporum cætus in palatium venisset. Imperator relictis cæteris, ad M. Meletium accucurrit. Ac velut filius patris amantissimus, post longum temporis spatium paterno conspectu fruens, complecti eum cæpit, ac deosculari ejus oculos, labra, pectus, ac caput & dextram, quæ ipsum coronaverat. Visionem quoque quam in somnis viderat, ei narravit. Posthæc cum reliquos etiam omnes benigne excepsisset, hortatus est, ut tanquam patres de rebus propositis deliberarent.

CAP. VIII.

De Concilio Constantinopolitano.

DEgebat tunc temporis Constantinopoli, is qui Nazianzum novissime rexerat: & Arianorum blasphemiam sese opponens, populum Dei Evangelicis prædicationibus imbuebat, oves vero à reliquo grege aberrantes requirebat, & ab exitiali pabulo revocabat. Hoc modo gregem illum ex modico magnum reddidit. Hunc cum vidisset divinus Meletius, & eorum, qui regulam condiderant, consilium probe nosset: ambitionis enim præcidendæ causâ, translationes Episcoporum prohibuerant, sanctissimum Gregorium in Episcopatu Constantinopoleos confirmavit. Brevi post tempore divinus Meletius ad vitam doloris expertem migravit, omnium qui dicendi facultate pollebant, funebribus orationibus celebratus. Timotheus vero Alexandrinæ urbis Episcopus, successor Petri illius, qui Athanasio in Episcopatu successerat, in locum admirabilis Gregorii Maximum quendam Cynicum, de tonso ejus Cynico capillitio, protinus

σπέρμαλα· δισέβειός τε κ' Θεόγνιος οἱ Βιθυνὸς, κ' μινόφαντος ὁ ἐφεσίου, κ' θεόδωρος ὁ περὶνθίου, κ' μαρίου ὁ καλχηδόνιος, κ' ἑτεροίτινες ἀπὸ τῆς θρακῆς, ἀπὸ κακίας μόνως ἐπίσημοι, μέγα πολλὰ διέλεσαν τῶν τῶν ζιζανίων ἀποροῦν ἀερόσφες τε ἐδάλπορες. τοῖς δ' ἀκακοῖς συνέπραξεν γεωροῖς, κ' κωνσταντίνου τὴν δικολογίαν, κ' ἐβάλει τὸ μοχθηρὰ. τὰ τε δὴ ἕνεκα, μόνως οὐκίας βασιλείας τὰς ἐπισκοπὰς εἰς τὴν κωνσταντινέπολιν συναθροισθῆναι προσέταξεν· ἐπεὶ δὴ ἄφικόντο, πενήτηκοι ἦσαν κ' ἑκάστη παρηγύνησε μὴ δὲνα ἀπὸ μνήσασθαι ὅς τις μάγας μελέτιον ἐπιέβλετο γὰρ ἐν τῷ ἐνυπνίῳ μνήμης μνησθῆναι τὸν ἀνδρα. κ' ἐπέδ' εἰς τὸ βασιλεῖον εἰσεληλυθεν οἶκον ἀπᾶς ἐκείνος τῶν ἐπισκοπῶν ὁ ὄμιλον, τὰς ἄλλας καλαπτοῦ ἀπαίτας, τὴν μεγάλῳ μελετίῳ προσέειπεν· ἄνθρωπε, τίς εἶσθε; φιλοπάτωρ, διὰ χεῖρα μακρῆς θεᾶς παρικῆς ἀπολαύσας, πρὸς ἐπιτοσέβετε κ' κατὰ φίλδ' κ' ὀφθαλμοῦς ἐχέλην κ' σέρνα κ' κεφαλῆν, κ' τὴν σεφανώσασαν δ' ἐξάν' ἐδήλωσε δ' κ' τῶν ὄψιν ἠν εἶδε. φιλοφροσάμενος δ' κ' τὰς ἄλλας ἀπαίτας, ἐκείνου ἀπὸ τῶν προκείμενων ὡς παλίστρας ἤξιωσε.

Κεφ. η'.

ΚΑὶ ἐκείνον δ' τὸν χρόνον ὁ τὴν κωνσταντινέπολιν ἀπολαύσας, ἐν κωνσταντινέπολιν διέτριβε, ταῖς ἀρειανικαῖς ἀντικαταπέμους βλασφημίαις κ' τὸν θεῖον λαὸν ταῖς ἀπειρητικαῖς ἀρδῶν διδάσκαλίας, τὰς τε τῶν μνησέξω πλανημάτων ἀγρεύων, κ' τὸ ἀλλοτρίον πῶας ἐλευθερῶν, ἐτώ τὴν ποίμνην ἐκείνην ὡς ὀλίγη μεγάλην ἀπέφηνεν. τὸν ἰδὼν ὁ θεὸς μελέτιον, κ' τῶν τὸν κανόνα γεγραφότων τῶν σκοπῶν ἐπιστάμενον· τὰς γὰρ τῆς φιλαρχίας ἀφορμὰς ἀποκόποντες, ἐκάλυψαν τὴν μετὰ θεῶν ἐβεβαίωσε τῶν θεοτάτων γρηγορείῳ τῷ κωνσταντινέπολεως πρεσβυτέρῳ. ὀλίγη δ' ἐλθὼν κ' χρένε, ὁ μὲν θεὸς μελέτιος εἰς τὸν ἀλυπον μελέτη ζῶν, ἐπὶ πάντων τῶν λόγων μελετηχότων ταῖς ἐπισημασίαις ταυνοθεῖς ἐπισημασίαις τιμοθέου δ' ὁ τ' ἀλεξανδρέων ἐπισκοπῶν, ὅς πέτρων διεδέξατο τὸν τῆς ἀθανασίας πρεσβυτέρου κληρονόμον γρηγορέον, ἀντιπροσώμασις γρηγορείου μάξιμόν ἵνα κενόσθη κενὸν κενὸν, ἐνθὺς αὐτῶν κενὸν ἀποκέραιον.

περίχας, καὶ τῆς ἀπολιναρίας ἡ τεθραυίας ἀνά-
 πλεως ἔτ' ἦν. ἀλλ' ἐκκλήσαντες ἔγεγρημέ-
 νους τὴν ἀτοπίαν οἱ τμηκαῖα συνειλεγμένοι.
 ἦσαν ἡ ἀνδρες ἀξιάγατοι, καὶ ζήλων θεῶν καὶ σο-
 φίας ἀνάπλεοι. ἐλλὰ δι' ὧν ὁ τῆς ἑμεγά-
 λης βασιλείης προσεδρεύας διάδοχος, γρηθόρας
 δὲ καὶ πέτρος οἱ τὰς ἀνέως βασιλείῳ πατέρα
 ἀνχισάντες· ἀμφιλόχιος ἡ λυκαόνων ἡγεῖο,
 ἔπισιδων ὀπίμιμος, καὶ κιλίκων διόδωρος. παρῆν
 ἡ καὶ πελάγιος ὁ λαοδικίας, ἔδύλογι' ὁ ἐ-
 δέσσης, ἔσάκκιος, ἔσίδωρος ὁ ἡμέτερος, καὶ
 κρηθ' ὁ ἱεροσολύμων, καὶ γελάσι' ὁ και-
 σαρείας τῆς παλαιστίνης, λόω ἔβίω. κοσμέ-
 μ' ὦν, καὶ ἕτεροι πλείοι τῆς ἀρείης ἀθλήται.
 ὅτε δὲ ἔν' ἐτοι πάντες τῶν ἀγυπθίων σφᾶς ἀν-
 τὴς ἀποκρίναντες, σὺ τῶν μεγάλων γρηθόρων
 τὰς πανηγύρας ἐπέλελθεν τὰς θείας. ὁ δὲ θεῖος
 παρεκάλεσεν γρηθόριος, ἀεισυμφωνίας συνη-
 θροισμένους, τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν ἀπο-
 ἡμῶσαι τῆς ἐνὸς ἀνδρὸς ἀδικίας. ἐγὼ τε γὰρ, ἔ-
 φη, τῶν πλείωνων φροσίδων ἀπαλλαγεῖς, τὴν
 ἐμοὶ φίλην ἀπολήψομαι ἡσυχίαν, καὶ ὑμεῖς
 τὴν τριπόθητον εἰρήνην μὲν τὸν μακρὸν ἐμῶν καὶ
 χαλεπὸν ἀπολήψομαι πόλεμον τῶν γυλίαν
 ἀτοπώτων, ἀρβιτῶν πολεμικῶν ἀπαλλα-
 γήλας βελῶν, ἀλλήλους βάλλειν καὶ τὴν οἰκίαν
 ἀναλίσκιν ἰαχὴν ἐπιχαρῶν γυλίαν τοῖς δυσμε-
 νέσιν ἐσόμεθα. ἀνδρα δὲ ἔν' ἐπιζήσαντες ἀ-
 ξιέπανον καὶ νῦν ἐχούσα, τῶν φροσίδων τὸ πλῆ-
 θος καὶ δέξασθαι ἐν διαθήκῃ δυνάμειον, ἀρ-
 χιερέα ἀποβάλλει. ταύτας οἱ ἀριστοὶ ποι-
 μένες ταῖς υποθήκαις πειθῆτες, νεκταίριον δι-
 παρίδην ἀνδρα, καὶ ἀειφρανεῖα γῆρας κοσμέ-
 μ' ὦν, καὶ τοῖς τῆς ἀρείης εἰδῶσι λαμπρυνόμε-
 νον, ἐπισκοποῦν τῆς μεγίστης ἐκείνης ἐχειροτόνη-
 σαν πόλεως τὸν ἡμαξίμον, ὡς τῆς ἀπολινα-
 ρίας φρενοβλαθείας μέλειληχότα, τῆς ἀρχιε-
 ραλικῆς ἀξίας γυμνώσαντες ἀπεκέρυξαν. καὶ
 κανόνας ἡ ἀει τῆς ἐκκλησιαστικῆς γραμμάτης
 δικοσμίας, καὶ τὴν ἐκλήθεισαν πίσω ἐν νικαία
 βεβαίαν μένιν διατρεύσαντες, εἰς τὰς οἰκίας
 ἐπαπλήθον παρίδας· ἔδ' ἐπιγρομένους θέρες,
 εἰς ἐκείνην αὐτὴν τὴν πόλιν οἱ πλείοι τῶν
 ἀει γυρόδρομοι ἐκκλησιαστικῆς γυλίαν πάλ-
 λιν συκαλέσαντες ἡγεῖαι συνοδικὴν ἐπιστολὴν
 τῆς ἐσπέρας ἐπισκόπων ἐδέξαντο, εἰς τὴν
 ῥώμην αὐτὰς ἀφικέσθαι ἀποστρέψασαν, ὡς

AEpiscopum ordinavit. Erāt hic Apolli-
 natis quoque vesania refertus. Verum
 Episcopi, qui tunc congregati erant, fa-
 cinus tam absurdum nequaquam tulle-
 re. Erant autem viri admirabiles, & ze-
 lo divino ac sapientia singulari præditi:
 Helladius scilicet, Magni Basilii succes-
 sor in Episcopatu; Gregorius item ac
 Petrus, iisdem quibus Basilii parenti-
 bus nati: Amphilocheus præterea An-
 tistes Lycaoniæ, & Optimus Pisidiæ, &
 Ciliciæ Diodorus. Aderat etiam Pela-
 gius Episcopus Laodiceæ, Eulogius E-
 desæ, Acacius Bercæ, & nofter Ildo-
 rus; Cyrillus item Hierosolymorum, &
 Gelasius Cæsareæ Palestinæ, vir doctri-
 na simul & sanctitate vitæ conspicuus;
 aliique insuper plures eximia virtutis
 athleta. Hi igitur omnes cum se ab
 Ægyptiorum communione tunc ré-
 movissent, unā cum Magno Gregorio
 Collectas celebrabant. Divinus autem
 Gregorius eos hortabatur, ut quoniam
 restituendæ concordie causâ congreg-
 ati erant, mutuam inter ipsos pacem
 & consensionem unius hominis inju-
 riæ anteponerent. Nam & ego, aje-
 bat, multis curis liberatus, jucundam
 mihi quietem recuperabo: & vos
 post diuturnum & gravissimum illud
 bellum, optatissimam vobis pacem
 recipietis. Absurdissimum enim fu-
 erit, eos qui hostilia tela recens evale-
 rint, sese mutuo telis configere, &
 suas vires incassum consumere. Hoc
 enim pacto adversariis nostris maxi-
 mam afferemus voluptatem. Quo-
 circa virum laudabilem ac prudentem,
 qui tot curarum pondus sustinere ac
 probe ordinare possit, conquirete, e-
 umque Antistitem renuntiate. His
 monitionibus obsecuti præstantissimi
 Pastores, Nectarium virum nobilem,
 omnique virtutis genere, non minus
 quàm splendore generis illustrem, Re-
 giæ urbis Episcopum ordinarunt. Ma-
 ximum vero, utpote Apollinaris infe-
 ctum dementia, Pontificali dignitate
 exutum damnarunt. Conditis præterea
 aliquot regulis de Ecclesiastica discipli-
 na & fide, quæ Nicææ exposita fuerat
 denuo confirmatâ, ad suas quique ur-
 bes reversi sunt. Sequenti vero æsta-
 te, cum plerique eorum ad eandem
 urbem venissent: Ecclesiastica enim
 negotia eos rursus illuc evocaverant:
 Occidentalium Episcoporum synodi-
 cam Epistolam acceperunt, quæ ipsos
 hortabatur, ut Romam ad maximam

synodum, quæ illic parabatur, se conferrent. Verum profectorem quidem, ut quæ nihil emolumentum esset habitura suscipere recusarunt: scripserunt tamen ad illos litteras, quibus & tempestatem quæ adversus Ecclesias excitata fuerat significabant, & illorum præteritam negligentiam subobscure innuebant. Apostolicam quoque doctrinam brevi compendio iisdem literis inseruerunt. Verum prudentiam illorum ac fortitudinem, ipsæ quas scripserunt litteræ aptius declarabunt.

CAP. IX.

Epistola Synodica Concilii Constantinopolitani.

Dominis charissimis ac religiosissimis fratribus & coadjutoribus, Damaso, Ambrosio, Brittoni, Valeriano, Alcholio, Anemio, Basilio & reliquis sanctis Episcopis, qui in magna urbe Roma collecti sunt, sancta synodus Orthodoxorum Episcoporum, qui in magna urbe Constantinopoli convenerunt, in Domino salutem. Superfluum fortasse fuerit insinuare reverentiæ vestræ, & tanquam res gestas ignorantibus, referre multitudinem malorum, quæ ab Arianorum furore ac potentia perpessi sumus. Neque enim putamus, pietatem vestram tam parvi facere res nostras, ut opus habeatis ea nunc disce- re, quibus condolare vos jampridem oportuit. Nec tempestates, quibus vexati sumus ejusmodi fuere, ut obtinuit latere possent. Sed & tempus persecutionum recens, vigentem adhuc servat memoriam malorum, non solum apud eos, qui passi sunt, verum etiam apud illos, qui aliorum calamitates ob charitatem suas esse ducunt. Hæri enim, ut ita dicamus, ac nudius tertius alii exilii vinculis liberati, non sine innumerabilibus ærumnis ad suas Ecclesias redierunt. Aliorum qui in exilio mortem oppetierant, reportatæ sunt reliquæ. Nonnulli etiam post reditum ab exilio, cum hæreticorum furorem adhuc ferventem offendissent, acerbiora domi sustinuerunt, quam quæ apud exteros passi fuerant; lapidum jactu ab illis obruti, ut olim beatus Stephanus. Alii variis cruciatibus lacerati, stigmata Christi ac vibices in corporibus suis circumferunt. Jam vero pecuniarum damna & multas civitatibus inflictas, & singulorum proscriptioes, insidias, contu-

Α συνόδος μεγίστης αὐθόθι συγκαλεμένης, ἀλλὰ τῶν μὲν ἀποδημίαν παρηΐσαντο, ὡς εἶδη ἔχουσαν κέρδιον· ἐπέσφραν ἡ τόν τε κλῆρον να τὸν κ' τῶν ἐκκλησιῶν ἐπαναστάτω σωμαίνοντες, καὶ τῶν γενημένων αὐτῶν ἀμειλιαν αἰνιτῶμενοι. ἐν κεφαλαιῶν ἡ καὶ τῶν ἀποστολικῶν τοῖς γεγραμμένον ἐπέστηκαν φρονήματα. σαφέστερον ἡ τῶν τῶν γεγραμμένων ἀνδρείαν τε καὶ σοφίαν αὐτῶν δηλώσαστα γεγραμμένα.

Κεφ. 9.

Συνεδικὸν παρὰ τῶν κωνσταντινουπόλεως συνόδων.

Κυρίοις τιμιωτάτοις, καὶ ἀδελφεαῖσι καὶ συλλειτουργοῖς, δαμάσῳ, ἀμβροσίῳ, βεϊτῶνι, βαλεριανῶ, ἀλχολίῳ, ἀνεμίῳ, βασιλείῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἀγίοις ἐπισκόποις τοῖς συνεληλυθόσιν ἐν τῇ μεγαλοπόλει ῥώμῃ, ἡ ἀγία σύνοδος τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων, τῶν συνεληλυθότων ἐν τῇ μεγαλοπόλει κωνσταντινουπόλεως, ἐν κυρίῳ χαίρομεν ὡς ἀγαθῶσαν τὴν ὑμῶν διδασκαλίαν, καὶ διηγεῖσθαι τῶν παθόντων πλῆθος τῶν ἐπαχθέντων ἡμῖν ἀπὸ τῶν ἀρειομαθῶν δυναστῶν, ἀπὸ τῶν ἰσως. ἔτε γὰρ ἔτω πάρεργον τὰ καθ' ἡμᾶς κείνην τὴν ὑμῶν ἡμέραν ἡμέμεθα θεοσεβείαν, ὡς εἶδωσ ἔμαθεν ταῦτα, καὶ ἔχησ συναλγεῖν ἔτε τοῖς τοῖς τοῖς ἀρειομαθῶν ἡμᾶς χειμῶνες, ὡς λανθάνειν ὑπὸ σμικροτησί· ὅ τε χερόν τῶν διωγμῶν κενῶν ἐναυλον ἐφυλάττων τὴν μνήμην, ἐτοῖς πονθοσί μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς δι' ἀγάπην τῶν ἀποπονητότων οἰκαιμῶν: χεῖς γὰρ εἰπεῖν ἐτι ἐπρώτων, οἱ μὲν τῶν τῆς ἰσορίας λυθέντες δεσμών, εἰς τὰς ἐαυτῶν ἐκκλησίας ἀμειλιῶν ἐπανήκασιν θλίψεων τῶν δὲ καὶ τῶν λειωθέντων ἐν ταῖς ἰσορείαις, ἐπανεκομιθῶν τὰ λείψανα. τινὲς δὲ καὶ τὴν τῆς ἰσορίας ἐπάνοδοσ, ἐτι βραχόσιν τῶν αἰρετικῶν ἀρειομαθῶν πεσόνας θυμῶ, πικρότερα τῶν ἐπὶ τῆς ἀλλοτριῶς ἐπὶ τῆς οἰκίας ὑπέμεναν, λίθοις παρ' αὐτῶν τελειωθέντες κατὰ τὸ μακάριον σέφανον. ἄλλοι διαφόροις καταξάνθέντες αἰκίας, ἐτι τὰ σίγματα ἔχουσ καὶ τὸ μῶλωπας ἐν τῷ σώματι ἀρειομαθῶν φέρουσι. χρημάτων ἡ ζημίας καὶ ἀρειομαθῶν πόλεων, καὶ τῶν καθ' ἓνα δημοσιωδῶν, καὶ

συσχυθῶς ἐν ὕβρει καὶ δεσποτικῆι, πρὸς ἀνέξασ-
 τὴν ἀνάστασιν δυνάστεως, πᾶσαι γὰρ οὕτως ἐφ' ἡμᾶς
 αἱ θλίψεις ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμῶν, ἵσως
 μὲν, ἐπειδὴ δίκας ἀμαρτημάτων ἐτίναμν· ἴ-
 σως δὲ ἐξ Ἐπιφανίου τοῦ Ἰουδαίου, διὰ τὴν πλῆθος
 τῶν παθημάτων ἡμᾶς γυμνάσει· τῶν
 μὲν ἐν τῷ θεῷ χάρις, ὅς καὶ διὰ τοσούτων θλί-
 ψων τὴν εὐαγγελίαν ἐξέπαιδύσει, καὶ τὸ
 πλῆθος τῶν οὐκ ἐπιεικῶν ἀπὸ πάλιν ἐξηγάγη
 ἡμᾶς εἰς ἀναψυχὴν. ἡμῖν δὲ μακρὰς μὲν ἐστὶ
 σχολῆς, καὶ πολλὰ χροῖα καὶ πόνοι πρὸς τὴν τῶν
 ἐκκλησιῶν ἐπανόρθωσιν, ἵν' ὡσπερ ἐκ μακρῶς
 ἀρρώστιας, λαῖς καὶ μικρῶν ἐπιμελείας τὸ σώ-
 μα τ' ἐκκλησίας ἐκνοσηθῶσιν, πρὸς τὴν ἀε-
 χαίαν τ' ὁσπερ εὐαγγελίαν ἐπαναγάγωμεν· καὶ
 γὰρ ἐὰν μάλιστα δοκῶμεν τ' τῶν διωγμῶν ἀ-
 πηλλάχθαι σφοδρότητος, καὶ τὰς ἐκκλησίας
 χροῖως ὡσαύτ' αἰρέτικῶν καὶ ἀσεβῶν ἀε-
 λῶν ἀνακομίζωμεν, πλὴν ἀλλὰ ἐαρεῖς ἡμῖν λυ-
 κοὶ, καὶ μὴ τὸ τ' μανδραγὰς ἐξωδῆναι, καὶ τὰς νά-
 πας τὰ ποίμνια διαρπάξουσιν, ἀνὴρ ἑκαστος
 ὁμιλῶν, δῆμων κινεῖ ἐπαναστάσεις, ὁκνεῖ-
 ντες ἐδὲν εἰς τὴν τῶν ἐκκλησιῶν βλάβην. ἦν μὲν
 ἐν ὅπερ εἰρήκαμεν ἀναγκαῖον, πλείονα ἡμᾶς
 πρὸς ἀσχοληθῆναι χροῖον. ἐπεὶ δὲ μέντοι τὴν ἀ-
 δελφικὴν ἀφ' ἡμᾶς ἀγάπην ἐπιδοκίμησάντων,
 σύνοδον ἐπὶ τῷ ῥώμης θεῷ βασιλέως συζητήσας,
 ἡμᾶς ὡς οὐκ εἶς μέλη προσεκαλέσατο· διὰ
 τῶν Ἐπιφανίου ἀπὸ βασιλέως γραμμάτων
 ἵν' ἐπιδοκίμησας θλίψεις μόνον καὶ ἐδικαιώθη-
 μεν, ἵν' ἐν τῇ τῶν ἀυτοκρατορῶν ἀφ' ἡμῶν ὁσπερ
 βίβαν συμφωνία, μὴ χωρὶς ἡμῶν βασιλευσῆ-
 ναι, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν καὶ τὴν ἁποστολικὴν φωνὴν
 συμβασιλεύσωμεν. εὐχὴ μὲν ἦν ἡμῖν, εἰ δύνα-
 ῖον, ἀπασιν ἀθεοῦ καὶ ἀλαμπροῦ ἐκκλησίας,
 ἵνα πόθω ἢ ἰσχυρῶς χάριτος πρὸς ἡμῖν δώσῃ
 πύργους ὡσαύτ' ἀφ' ἡμῶν, καὶ πείσῃ ἡμᾶς, καὶ
 πρὸς ἡμᾶς ἀπαύσωμεν· ἐπεὶ δὲ ἡ τῆτο παν-
 τελῶς ἐγγύμεν ἐκκλησίας, ἀεὶ τ' ἀνανεώ-
 σεως ἀρχομένης, καὶ τὸ πρᾶγμα παντάπασιν
 ἦν τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον, συνδραμῆκαμεν
 γὰρ ἵνα κωνσταντινέπολιν, ἐκ τῶν πέντε ἱερα-
 μάτων τῶν ἀφ' ἡμῶν ἐπιμελείας τιμιότητι· καὶ
 τὴν ἐν ἀκυλῆα σύνοδον, πρὸς τὸν θεοφιλέ-
 σατον βασιλέα θεοδοσίον ἐπισταθῆναι, πρὸς
 μόνον τῆσιν τὴν ἁποδομίαν τὴν μέχρι κων-
 σταντινέπολεως παρεσχυθῶσιν, καὶ ἀφ'

Amelias & carceres, quis possit enume-
 rare: Revera enim omnes ærummæ ad-
 versus nos multiplicatæ sunt super nu-
 merum: seu quod peccatorum nostrorum
 pœnas perfolvimus: seu quod be-
 nignus Deus per hanc malorum multi-
 tudinem exercere nos voluit. Pro his
 ergo gratias agimus Deo, qui tot ac tan-
 tis calamitatibus famulos suos erudit, &
 pro magnitudine miserationum sua-
 rum rursus eduxit nos in refrigerium.
 Nobis v. ad reparationem Ecclesiarum
 diuturno otio & multo tempore ac la-
 bore opus foret, ut corpus Ecclesiæ,
 tanquam ex diuturno morbo, sollicita
 curatione paulatim recreantes, ad pri-
 stinam pietatis sanitatem revocare-
 mus. Etsi enim persecutionum vio-
 lentiâ penitus liberati videmur, & Ec-
 clesias diu ab hæreticis possessas perfe-
 cte recuperasse: tamen molesti sunt
 nobis lupi, qui postquam ab ovilibus
 depulsi sunt, ovium greges in saltibus
 diripiunt: contrarios conventus agere
 præsumunt: populorum concitant se-
 ditiones: & ad Ecclesiarum perniciem
 nihil agere detrectant. Proinde neces-
 se nobis foret, ut diximus, diutius huic
 negotio vacare. Sed quoniam frater-
 nam erga nos charitatem declarantes,
 ad synodum quam Dei nutu ac volun-
 tate Romæ congregatis, nos quoque
 velut membra propria piissimi Impera-
 toris litteris evocatis, eo consilio ut
 quia tunc soli ad referendas ærummas
 cam rati sumus, nunc concordantibus
 in causa pietatis Imperatoribus, vos
 non soli regnetis, sed juxta Apostoli-
 cam sententiam, nos quoque vobis-
 cum regnemus: Nobis quidem in votis
 erat, ut si fieri posset, universi simul re-
 lictis Ecclesiis desiderio, seu potius ne-
 cessitati obsequeremur. Quis enim
 det nobis penas sicut columbæ, ut vo-
 lemus & requiescamus apud vos? Sed
 quoniam ea res prorsus nudaret Eccle-
 sias, quæ nunc primum incipiunt reno-
 vari, & plerique nostrum id facere nul-
 lo modo possent: conveneramus enim
 Constantinopolim, juxta litteras reve-
 rentiæ vestræ, superiore anno post A-
 quilejense Concilium ad piissimum
 Imperatorem Theodosium missas, ad
 hanc solam protectionem instructi
 Constantinopolim usque: & de hac
 tantum synodo, Episcoporum qui in
 provinciis remanserant consensum ad-
 ferentes: de longioris autem profectio-
 nis necessitate, nihil suspicati eramus,
 Dd

ετε αψυχον. ετε ανεν. η ατελη τω τ σαρκος
 οικονομιαν παδραδεχομυροι ολον ζειδότες, λε-
 λειον μεν οτα πεο αιωνων θεο λογον, τελειον ζ
 ανθρωπον επ' εχατων των ημερων δια τω η-
 μερεσιν σωτηριαν χρομυρον. α μεν εν κτ τω
 πσι τω παρ ημυν ανυποολως κυρυπόμε-
 νη ως εν κεφαλαίω τοιαυτα. αειων και επι
 πλέον ψυχαγωγηθηναι δυνήσεθε, τω τε εν
 ανλιοχία τω παδρα τεκει συνελθόντες συνόδω
 γεσημενω καλαξιάσ αντες επλυχεν, κ τω πέ-
 ρυσι εν κωνσταντινα πόλη παδρα τ οικημυρικης
 εκθεβέντε συνόδω εν οίς πλαύτερον τω πσι B
 ωμολοήσαμεν. κ τών ενα εχθρο κανοιομυθει-
 σών αίρεσεων αναθεματισμόν εγραφοι πα-
 ποιόκαμει αει ζ τω οικονομιών τών κτ μέ-
 ρος εν λαίς εκκλησίαις, παλαιός τε, ως ις ε, θεο-
 μός κευράτκε, κ τών αγίων εν νικαία παλέ-
 ρων όεθρο. καθ' εκάστην επαρχίαν τες τ επαρ-
 χίας, κ εϊπε εκεινοι βέλοινθ, συν ανίοις τες ό-
 μόρες πεός το συμφέρον ποιείαζ τας χειροσ-
 νίας, οίς αλοχέθως, τας τελοίτες εκκλησίας
 παρ ημυν οικονομείαζ γινώσκεις, κ τών επιστη-
 μότων εκκλησιών αναδε εϊχραμτες ιερεϊς.
 όθεν τ μεν εν κωνσταντινα πόλη νεοπαγες, ως C
 αν εϊποι πε, εκκλησίας, ην ώσπερ εν σομάος
 λέοηθρο τ τών αίρετικών βλασφημίας τωδ-
 ρον εχηρπασαμεν δια τών οικημυρων τς θεο,
 τόν αιδεσιμώτατον, κ θεοφιλέσ τον νεύάριον
 επισκοπον κ χειροσνηκαμεν, επι τ οικημε-
 νικης συνόδω, κ κοινής όμονοίας, επ' όψει κ
 ε θεοφιλέσ ατε βασιλέως θεοδοσίς, πανός
 τε εκληρε κ πάσης επιστηφισομένης τ πό-
 λεως, τ ε περσευτάτης κ οίως δποσολικης εκ-
 κλησίας τ εν ανλιοχία τ συρίας, εν η πρώτη
 το ήμιον τών χριστιανών εχημαπσεν όνομα,
 τόν αιδεσιμώτατον κ θεοφιλέσ τον επισκο- D
 πον φλαξιανόν, οί τε της επαρχίας κ τ ανατο-
 λικης διοικήσεως συνδραμόντες κανονικώς ε-
 χεροσνηκαν, πάσης συμψήφισ εκκλησίας
 ώσπερ δια μιάς φωνής τον ανδρα τιμησάσης
 η ηπε εθεσμον χεροσνιανιδέξαλο εδολης συν-
 όδε κοινόν. τής δε γε μητερος απασών τών εκ-
 κλησιών ης εν ιεροβλύμοις, τον αιδεσιμώτα-
 τον κ θεοφιλέσ τον κνέλλον επσκοπον είναι
 γνωεζόμεν, κανονικώς τε παδρα τών της επαρ-
 χίας χεροσνηθέντα πάλαμ, ε πλείσα προς ιε-
 αριανες εν διαφόροις τόποις αθλήσαντα. οίς

minem factum esse. Et fides quidem,
 quæ constanter à nobis prædicatur, in
 summa sic se habet. Ex quamajorem
 adhuc voluptatem vobis capere licebit
 si & libellum Antiochiæ conditum à
 synodo, quæ illic celebrata est, legere
 dignemini, & illum, qui superiore anno
 editus est Constantinopoli ab œcume-
 nica synodo. Quibus in libellis & fi-
 dem nostram latius exposuimus, &
 contra hæreses nuper exortas anathe-
 ma, manuum nostrarum subscriptione
 protulimus. De particulari autem ad-
 ministracione singularum Ecclesiarum,
 antiqua, ut probe nostis, obtinuit san-
 ctio, & sanctorum Patrum, qui Nicææ
 congregati sunt, regula: Ut in singulis
 provinciis Episcopi illius provinciæ, &
 si illis placuerit, unâ cum ipsi finitimi,
 prout utile judicaverint, ordinationes
 faciant. Ex quarum legum præscripto,
 tum reliquas apud nos Ecclesias admi-
 nistrari scitote, tum nobilissimarum
 Ecclesiarum Episcopos esse renuntia-
 tos. Unde etiam Constantinopolitanæ
 Ecclesiæ recens, ut ita dicam, fundata,
 quam nuper ex hæreticorum blasphem-
 ia, tanquam ex leonis faucibus, adju-
 vante Dei misericordiâ eripuimus, re-
 verendissimum ac religiosissimum Ne-
 statium ordinavimus Episcopum, in
 Concilio universali, comuni omnium
 consensu, coram religiosissimo Imper-
 atore Theodosio, ad stipulante omni
 clero & universa civitate. Antiquissi-
 mæ vero veræque Apostolicæ Antio-
 chensium in Syria Ecclesiæ, in qua ve-
 nerandum Christianorum nomen pri-
 mum innotuit, reverendissimum & re-
 ligiosissimum Flavianum, tum illi pro-
 vincia, tum Orientalis Diocesis Epi-
 scopi in unum congregati, communi
 suffragio Episcopum ordinarunt; uni-
 versâ Ecclesiâ communi consensu &
 quasi uno ore cum honorante. Quam
 quidem legitimam ordinationem syn-
 odus etiam universa suscepit. Hiero-
 solymitanæ autem Ecclesiæ, quæ mater
 est omnium Ecclesiarum, reverendissi-
 mum ac religiosissimum Cyrillum Epi-
 scopum esse indicamus, qui & canoni-
 ce ab Episcopis provinciæ olim fuit or-
 dinatus, & plurima variis in locis con-
 tra Arianos certamina subiit. Quibus
 tanquam canonicè ac legitime apud
 nos constitutis, vestram quoq; reveren-
 tiam gratulari hortamur, intercedente
 spiritali charitate, & Domini timore,
 omnem quidem humanum affectum
 D d 2

comprimente; Ecclesiarum autem a-
 dificationem private erga singulos be-
 nevolentie & gratie proponente. Hac
 enim ratione, ubi verbum fidei com-
 muni consensu stabilitum, & Christia-
 na charitas inter nos fuerit confirmata,
 posthac definemus dicere id, quod ab
 Apostolo condemnatum est: Ego qui-
 dem sum Pauli, ego vero Apollo, ego
 autem Cepha. Sed dum omnes vide-
 bimur esse Christi, qui non est scissus in
 nobis, integrum, Deo juvante, sine scis-
 sura corpus Ecclesie servabimus, & ad
 tribunal Christi stabimus cum fiducia.
 Hæc illi adversus Arii, Aetii & Eu-
 nomii vesaniam: Sabellii item, Pho-
 tini, Marcelli, & Pauli Samosatani ac
 Macedonii scripserunt. Sed & Apolli-
 naris novam doctrinam aperte damna-
 runt his verbis: Incarnationis quoque
 Domini nostri doctrinam incorru-
 ptam servamus: nec sine anima, nec si-
 ne mente, nec imperfectam carnis dil-
 pensationem admittentes. Quin etiam
 laudatissimus Damascus, cum hanc hæ-
 resin exortam esse didicisset, non A-
 pollinarem modo, verum etiam Timo-
 theum ejus discipulum deposuit, & ab
 Ecclesie comunione alienos pronun-
 tiavit. Idque Orientalibus Episcopis
 per litteras significavit, quas huic operi
 inferere operæ pretium duxi.

CAP. X.

*Epistola Synodica Damasi Episcopi urbis Ro-
 ma, contra Apollinarem & Timo-
 theum scripta.*

Quod debitam Apostolicæ sedi
 reverentiam exhibet Charitas
 vestra, in eo vobis ipsis plurimum præ-
 statis, filij charissimi. Etsi enim in san-
 cta Ecclesia, in qua sanctus Apostolus
 sedens docuit, decet nos præcipue
 quodammodo clavum tenere quem
 regendum suscepimus, tamen hoc ho-
 nore inferiores nos esse profitemur.
 Atque ideirco omnibus modis labora-
 mus, ut si fieri potest, ad gloriam be-
 atitudinis illius perveniamus. Scito-
 te igitur, quod profanum olim Timo-
 theum Apollinaris heretici discipu-
 lum, unâ cum impio ejus dogmate
 damnavimus, nec reliquias ejus deinceps
 ulla ratione valituras esse confidi-
 mus. Quod si antiquus ille serpens
 semel atque iterum percussus, adhuc in
 suum supplicium reviviscit, qui extra-
 neus est ab Ecclesia, & qui lethali-⁹ suis

ἐνθέσμως ἡ κανονικῶς παρ' ἡμῶν κεκρατησάντων
 ἡμῶν ὑμῶν συλχαίρην ἡμεῶν καλεῖται μὲν ἐν ἡμῶν
 ἔσαν, τὸ πνευματικῆς μεσιτεύσεως ἀλάττης, καὶ
 κυριακῆς φόδου, πᾶσαν μὲν κατὰ συνέλογον ἀ-
 θρωπίνην προσεσθῆσαν, τὴν ὅτων ἐκκλησιῶν ἐπι-
 κοδομὴν προσημολόσαν ποιῆντος τὸ πρὸς Ἰον καὶ
 ἕνα συμπαθείας ἢ χάριτος. ἔτω γὰρ τε τῆ
 πίσεως συμφορηθέντος λόγου, καὶ τὸ χειριστικῶν
 κυρωθείσης ἐν ἡμῶν ἀγάπης, παυσόμεθα ἡ-
 γοντες τὸ παρὰ τῶν δόσολων κατεγνωσμέ-
 νον· ἐγὼ μὲν εἰμὶ πάντες, ἐγὼ ὅτι πολλοὶ εἰμὶ
 κηφᾶ. πάντες ὅχεις ἔφανέντες, ὅς ἐν ἡμῶν
 μεμέρισται, θεὸς κατὰ ξεινίαν, ἀχρῖς οὐ το σῶμα
 τῆς ἐκκλησίας τηρήσομεν, καὶ τῶ βήματι
 ρίς μὲν παρρησίας παρασησόμεθα. ταῦτα
 κατὰ τῆς δόξης καὶ αἰεὶ καὶ ἐνομίς μανίας
 μέντοι καὶ σαβελλίης καὶ φωιδῆς καὶ μακεδνῶν
 πάντες ἔσομασάλεως καὶ μακεδονίης γέ-
 φασιν ὡσάυτως ὅτι καὶ τὸν ἀπολιναρίων κατὰ
 ἀνπροφανῶς ἀπεκήρυξαν εἰρηκότες, καὶ τὸν τῶ
 ἀνδρωπῆσεως τῶ κυρία λόγον ἀδιασφο-
 σώσομεν, ἔτε ἀψυχον, ἔτε ἀνεν ἢ ἀλειψῆς
 σαρκὸς οἰκονομίαν παραδεχόμενοι καὶ δάμα-
 σος ὁ πάνεφθμος, ταῦτην μαθῶν ἀναφύεσθαι
 τὴν αἰρεσιν, ἐκ δόσολωρίων μόνον, ἀλλὰ καὶ
 μόθεον τὸν ἐκείνην γε φαιήτην καθελῶν ἀπε-
 κήρυξε· καὶ τῶτο τοῖς τὴν ἐξῶν ἰθύνεσθαι ὅτι
 σκόποις, δια γραμμάτων δεδῆλωκεν, ἀπὸ
 ἐνθεῖναι τῆ συζητησῆν ἡνεόμικα χησισμοῦ.

Κεφ. ι.

*Συνεδριὸν δαμάσκειν ἐπὶ τῶν ἱερέων, κατὰ ἀπολιναρίων
 καὶ τιμοθέου γραφὴν.*

Οτι τῆ δόσολικῆ καθέδρα τὴν ὀφει-
 μένην αἰδῶ ἡ ἀγάπη ὑμῶν δπονεμῶν
 αἰοῖς τὸ πλείον παρεχέτε, υἱοὶ πμωτάτοι καὶ
 γὰρ τὰ μάλισα ἐν τῇ ἀγία ἐκκλησία, ἐν ἡ
 ἅγιος δόσολος καθεζόμενος ἐδίδαξε, πᾶς
 προσήκῃς ἡμᾶς τῆς οἰακας ἰθύνῃν ἐς ἀνδρα-
 μεθα, ὁμωσ ὁμολογεῖμεν ἐαυτῶν ἐλάττοις
 εἶναι τὸ μῆς. ἀλλὰ δια τῶ τῶ ὀφειδῆ πόσε τῶ
 σπεδάζομεν, εἰ πῶς δυνηθήμεν πρὸς τὴν ἀ-
 ξαντὴ μακαριότης αἰετὶ παραχρῆμα, γνῶ-
 σκίε τῶν ὅτι τὸν πάλαι μόθεον Ἰον βέβηλοσ
 τὸν μαθητῶ ἀπολιναρίων ἔαίρετικῶ, μὲν ἔ-
 σεβῆς αἰετὶ δόγμασος καθέλομεν, καὶ ἐδάμα-
 πῆσομεν αἰετὶ τὰ λείψανα λόγων ἰνι καὶ
 πῆσιχρῆν· εἰ δ' ἔτι ἐκείνος ὁ ὄφιος ὁ παλαμῶσ

παξ καὶ δ' ἕτερον καθ' ἡγήθεις, πρὸς ἰδιωτῶν
 εἰαν ἀναζη, ὅστις ἐκτός τ' ἐκκλησίας ὑπαρχέ,
 ὅς σφ' ἡλατοῖς ἐαυτῶν θανάτου φέρεισ φαρμά-
 κοῖς ἰνας ἀπίστας διαπράξων ἐπάνε. Ἰάσιν
 ὡσπερ φθορὰν ἰνα ἐκκλινάτε ὁμως μεμνημέ-
 νοι τ' ἀποστολικῆς πίστεως, ταύτης μάστιγα ἢ πρ
 ἐν νικαία πρὸ τῶν πατέρων ἐγγράφως ἐξέλεθη,
 βεβαίω βαθμῶ ἰχυρῶς τῆ πίστι ἀμελακίνητοι
 διαμείνατε καὶ μὴ μάταιο λογίας καὶ ἠφανισμέ-
 νας ζήσεις, μὲ τ' ἐτο ἑσπομένατε ἀκθεν τὸς
 κληρικῶς ἢ τὸς λαϊκῶς ὑμῶν. ἤδη γὰρ ἀπαξ ἰ-
 παν ἐδώκαμεν, ἵνα ὁ ἰνώσκων ἐαυτὸν χριστιανόν,
 ἐκεῖνο φυλάτῃ, ὅπρ πρὸ τῶν ἀποστόλων πα-
 ρεδόθη. λέγοντος Ἐ ἀγίος παῦλος, ἐι τις ὑμᾶς ἐυ-
 αγγελίῃ παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω
 ὁ γὰρ χριστός ὁ ὄος Ἐ θεὸς ὁ κύριος ἡμῶν, τῶ χυρῶ
 τῶν ἀνθρώπων διὰ Ἐ ἰδὲς πάθεις, πληρῆς αἰτην
 ἀπέδωκε τὴν σωτηρίαν, ἵνα ὅλον τὸν ἀνθρώπων
 ταῖς ἀμαρτίας ἐνεχόμενον, πάσης ἀμαρτίας
 ἐλευθερώσῃ τ' ἐτον εἰ πρ ἢ τοῖ ἀνθρώποτότης, ἢ
 θεοτότης ἐλάτῃον ἐγκέναι εἰποι, πνεύματος δι-
 αβόλος πεπληρωμένος, τ' γέννης ὑὸν ἐαυτὸν ἀ-
 ποδείκνυσι. ἵ τ' ἰνὸν πάλιν παρ' ἐμῆς ζήεῖτε τὴν
 καθάρεσιν πμοθεύσος καὶ ἐν ἰωθα κριστ' τ' ἀπο-
 στολικῆς καθέδρας, παρόντος καὶ π' ἕτερος Ἐ ἐπισκό-
 πε τ' ἀλεξανδρέων πόλεως, καθηρέθη ἅμα τῶ
 διδασκάλῳ αὐτῶ δ' ὀπλωαρίῳ Ἐ ἐν ἡμέρα τῆς
 κρισσεως ἰας ὀφλομένης ἰμορίας καὶ ἑσάντας
 ὑπομρεῖ. εἰ δ' ἐ πνας κερφόλερες π' αἰτ' ἐκεῖνος,
 ὡς πνα ἐλπίδα ἔχων, ὅς πρ τῶ ἀληθῆ ἐλπίδα
 τῶ εἰς χριστὸν τῆ ὁμολογία μετέβαλε, μὲ τ' ἐ-
 τε ὁμοίως ἀπολείται, ὅς πρ δ' ἡ πόδε ἐβέλειαι τῶ
 κανόνι τ' ἐκκλησίας ἀνικπαλαίρας. ὁ θεὸς ὑ-
 μᾶς ὑγιαίνοντας διαφυλάτῃ, ὑοῖ τιμιώτα-
 ται, καὶ ἄλλα δ' ἐ ἰνα συναθροιστέτες ἐν τῆ με-
 γάλῃ ῥώμη γεράφασι καὶ διαφόρων αἰετέσε. D

Avenenis quosdam infidelium assidue
 conatur inficere, hunc vos tanquam
 pestem quandam declinate: & me-
 mores Apostolicæ fidei, ejus potissi-
 mum, quæ Nicææ à Patribus con-
 scripta & publicata est, firmo gradu
 stabiles in ea atque immobiles per-
 manete; nec patiamini posthac ut
 clerici & laici vestri has sermonum
 vanitates & quæstiones abolitas au-
 sculent. Jam enim semel formam
 dedimus, ut qui se Christianum esse
 profiteretur, id quod ab Apostolis tra-
 ditum est, custodiat: Cum dicat be-
 atus Paulus: Si quis vobis evangeliza-
 verit præter id, quod accepistis, ana-
 themasit. CHRISTUS enim Fi-
 lius Dei, Dominus noster, generi
 humano plenissimam salutem passio-
 ne sua contulit, ut totum hominem
 peccatorum nexibus implicatum, ab
 omni peccato liberaret. Hunc si quis
 humanitatem aut Deitatem imperfe-
 ctam habuisse dixerit, spiritu diaboli
 plenus, se gehennæ filium ostendit.
 Quid igitur depositionem Timothei
 à me denuò postulatis? Qui & hic ju-
 dicio sedis Apostolicæ, præsentè eti-
 am Petro Alexandrinorum urbis E-
 piscopo, depositus est unà cum ma-
 gistro ipsius Apollinare, & in die ju-
 dicii debita supplicia ac tormenta pa-
 tietur. Quod si leviores quosdam
 homines in suam sententiam perdu-
 cit, quasi aliquam spem habens, ipse
 qui veram spem in Christum sua con-
 fessione mutavit: cum illo pariter
 peribit quisquis vult regulæ Ecclesiæ
 repugnare. DEUS incolumes vos
 servet, filii charissimi. Sed & alia
 quædam contra diversas hæreses scri-
 pserunt Episcopi Romæ congregati,
 quæ huic historiæ intexere necessa-
 rium duxi.

CAP. XI.

Alia ejusdem Damasci Synodica Epistola con-
 tra diversas hæreses.

Ὁμολογία τ' καθολικῆς πίστεως, ἣν ὁ πά-
 πας δάμασος ἀπέστειλεν πρὸς ἐπίσκο-
 πον παυλίνον ἐν τῇ μακεδονίᾳ, ὅς ἐχρῆτο ἐν θεσ-
 σαλονικῇ. ἐπ' δ' ἡ μὲ τ' ἰνὸν ἐν νικαία συνοδόν, αὐτῆ
 ἢ πλάνη ἀνεκλύεν, ὡς ἐτ' ἰμαῖν τινῶς βεβήλω
 σόματι ἐπέτῃ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον γενηθῆς
 διὰ Ἐ ὑβ, ἀναθεματίζομεν τὸς μὲ τ' πάσης
 ἐλευθερίας κηρύτῃσας σὺν τῶ πατρὶ καὶ ὑῶ τ'
 μιᾶς Ἐ τ' αὐτῆς ἰσίας τε καὶ ἐξ ἰσίας ὑπαρχέ τ' ὁ

Confessio fidei quam Papa Dama-
 sus misit ad Paulinum Episcopum,
 cum esset Thesalonica: in Macedonia.
 Et quia post Concilium Nicænum hic
 error inolevit, ut quidam ore sacrile-
 go auderent dicere, Spiritum Sanctum
 factum esse per Filium, anathematiza-
 mus eos, qui non tota libertate procla-
 mant, eum cum Patre & Filio unius po-
 testatis esse atque substantiæ. Anathe-
 matizamus quoque eos, qui Sabellii

non nomen Deorum, sed Dei, nobis ostenditur atq; indicatur, ut credamus quia in Patre & Filio & Spiritu Sancto solum baptizamur, non in Archangelorum nominibus aut Angelorum, quomodo haeretici, aut Judæi, aut etiam Gentiles dementes faciunt. Hæc est ergo salus Christianorum, ut credentes Trinitati, id est, Patri & Filio ac Spiritui Sancto, & in eam baptizati, veram solumque divinitatem, potentiam, majestatem & substantiam ejusdem sine dubio credamus.

θεῶν ὀνόματα, ἀλλὰ τῆς θεότητος ἐνδείκνυται καὶ σημαίνει, ἵνα πιστώσωμεν ὅτι εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα βαπτίζομεθα, καὶ ἐχθροὶ τῶν ἀρχαγγέλων ἢ ἀγγέλων ὀνόματα, ὡς οἱ αἰρετικοὶ, ἢ ὡς ἰουδαῖοι ἢ ἔθνηκοι σαρφρονοῦντες. αὐτὴ τὴν ἡμεῶν τῶν χριστιανῶν σωτηρία ἐστίν, ὡς ἐπιστεύοντες τῇ τριάδι, τὸ ἐστὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ βαπτίζομενοι εἰς τὴν αὐτὴν μίαν θεότητα καὶ δυναστείαν καὶ θεότητα, καὶ εἶσαν, ἐς αὐτὸν πιστεύωμεν.

CAP. XII.
De interitu Gratiani, & de Maximi Tyrannide.
Sed hæc quidem gesta sunt superflite adhuc Gratiano, qui bello strenuus & civitates moderate regens, cum tandem per insidias interiret, nullis relicis liberis, qui Imperio succederent, sed solo fratre superflite admodum puero, qui Patri erat cognominis: Maximus quidam contempta Valentiniani adolescentiâ, Occidentis Principatum invasit.

Κεφ. ιβ'.
 Περὶ τῆς χειρὸς τῆς τελευταίας καὶ τῆς μαξιμου τυραννίδος.
Τὰτα μὲν ἐν γενεῇ καὶ πατρὶ ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἐκείνη ἐν τε πολέμοις ἀριστέων, καὶ τὰς πόλεις σωφροῦντας τε καὶ δικαίως ἰθύνων, ἐξ Ἰππευλῆος ἐτελευτήσας, παύσας μὲν ἐκαταλιπὼν κληρονόμος τῆς βασιλείας, ἀδελφὸν δὲ κομιδῆν νεὸν ὀμώουμον πατρὸς, μᾶξιμόσις τὴν βαλεντινιανὴν κατὰ φρονησας νεότητι, ἤρπαξε τὴν τῆς ἐπιστολῆς γεμοσίαν.

CAP. XIII.
De Justina Valentiniani uxore, deque insidiis ab ea structis Ambrosio.
Per idem tempus Justina, uxor quidem majoris Valentiniani, junioris autem mater, Arianæ doctrinæ semina quæ jam pridem susceperat, filio suo patefecit. Nam cum ardorem fidei viri sui probe nosset, quamdiu is vixit, semper ipsa latere studuerat. Sed eo mortuo, cum animum filii sui tenerum ac flexibilem cerneret, fraudem suam fidentiùs proferre cœpit. Ille matris monita sibi utilia esse arbitratus: illecebras enim naturæ duntaxat spectans, hamum lethalem minime cernebat. Primò omnium Ambrosio his de rebus locutus est; ratus si illum in suam sententiam pertraxisset, aliis facile se idem perluasurum. Verum Ambrosius paternam ei pietatem in memoriam revocavit, hortatusque est ut quam acceperat hæreditatem, inviolatam servaret. Præterea utriusque dogmatis discrepantiam ei ostendit, & quo pacto alterum quidem cum Domini doctrina & Apostolorū prædicationibus consentiret: alterum v. proflus contrarium esset legibus, repugnaret spirituali. Adolescens verò, utpote adolescens, & à matre in fraudem inducta stimularus,

Κεφ. ιγ'.
 Περὶ ἰουστίνης τῆς βαλεντινιανῆς γαμῆτος, καὶ τῆς κατὰ ἀμβρόσιον γενομένης ἐπιβουλῆς.
Καὶ ἐκεῖνον δὲ τὸν χρόνον, ἰουστὴν ἢ βαλεντιανὴν μὲν ἔμεγαλιν γαμῆν, ἔδειξεν μῆτρον, ἀπάλαιτῆς ἀρσανικῆς διδασκαλίᾳ ἐδέξατο σπέρματι, δηλὰ σπερματικῶν παιδῶν τῶν μὲν γνῶμοζυγετὸν φερμὸν ἐπισταμένη τῆς πίστεως, λαθεῖν ἀπαντὰ τὸν χρόνον ἐσπέρσασεν ἔτι παιδὸς τὸ τῶν φροῶν ἀπαλὸν καὶ ευεκόθω μὲν, προσενεγκεῖν τὴν ἐξαπάτην ἐθάρρησεν. ὁ δὲ τῆς μητρὸς τὰς ὑποθήκας ὀνησιφόρος ὑπολαβὼν εἰς γὰρ τὸ φύσει δέλεαρ ἀποβλέπων, τὸ θανάτηφόρον ἀγκιστρὸν ἐχέτωρα. ἀμβρόσιον πρῶτον τῶν ἀδελφῶν προσεήνοχε λόγου ἐξέμυρος εἰς τὸν μετὰ πέρας τῶν ἄλλων ῥαδιῶν ἀνπερίσεαξ. ὁ δὲ τῆς πατρὸς ἀνεμίμητος εὐσεβείας, καὶ τὸν κληρὸν παρεκάλεσεν φυλάττειν, ὃν παρέλαβεν, ἀσυλον. ἐδίδασκε καὶ ἐπὶ τῶν δογματικῶν διαφορῶν, καὶ ὅπως τὰ μὲν, τῆς πνευματικῆς διδασκαλίᾳ καὶ τοῖς τῶν λόγων συμπαρονομασίαις, ἀντικρὺς ἐναντία, καὶ τῆς πνευματικῆς νομοθεσίᾳ μαχομένη. ὁ δὲ νεὸς, οὐκ ἀνήνεκε, καὶ τῶν μητρὸς ἠπαρηγόρησε. ἡμεῖς.

μὲν οὐκ ἐμόνον ἀπερσίοτε τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ θυμὸς πλήρης ἐγένετο, καὶ λόγοις ὀπλιζήσων τε καὶ πελάτων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπειλόχης ἐκύκλω. ἐπειδὴ δὲ τὸν μέγιστον ἐκείων δριςία ἐδένεδ' ἐδέξατο τῆν ἰσὶ αὐτῆς ἡγομένων μορμολύκεια γδ ὑπέλαβε ταῦτα, μετὰ πολλοῖς ἰσὶ τῶν ἀπερσφερῶν μὲν τότε δὴ χαλεπήνας, ἀπερσφάνως αὐτὸν ἐκέλευσε τῆν ἱερῶν ἐξωβήσαι ἀπερσφύρων. ὁ δὲ, ἐκὼν μὲν ἐφη τῆστο ἐδράσω, ἐδὲ ἀπερσφώσω τοῖς λυκοῖς τὸν τῆν ἀπερσφάτων σηκὸν, ἐδὲ τοῖς βλασφημῶσι τὸν θεῖον ἀδράσω νεῶν· ἀλλ' εἰ βίβλιεῖναι δοκεῖ, ἐνδον ἐπένεγκε μοι τὸ ξίφος ἢ τῶν αἰχμητῶν. ἀσπασίως γδ δέξομαι τῶν τοιούτων σφαγῶν.

A verba Ambrosii non modo non admittit, verum etiam ira exarsit; levisque & gravis armaturæ militibus Ecclesiæ ambitum circumsepfit. Sed cum nihil eorum, quæ ab ipso facta erant, fortissimum virum terruisset: pro larvis enim cuncta ducebat, quæ pueris à quibusdam objici solent: tandem indignatus, palam ei mandavit ut extra vestibulum Ecclesiæ prodiret. Verum Ambrosius: Ego, inquit, mea sponte id non faciam, nec ovium septa lupis prodam, nec Dei templum blasphemantibus tradam. Sed si tibi libitum est occidere, intus enssem vel hastam in me adige. Libenter enim hujusmodi mortem excipiam.

Κεφ. ιδ'.

Περὶ τῶν παρὰ μαξιμου τῆς τυραννῆς ἐαλυττιανῶ τῶν ἠφ' ἀπαιθῶντων.

Χρόνος δὲ συγγῆ τρεῖς μὲν, μετὰ θηκε μὲν ὁ μαξιμου τῆς τῆς μεγαλοφώνως κήρυκτος τῆς ἀληθείας τομμάμωρα ἐπέσφλε δὲ τῆς τῶν βαλεθιλιανῶν, τὸν κτ' τῆς δισεβείας πόλεμον καλαλδσαι παρεγυῶν, ἔδ' ἀδανῶν μὴ ἀπερσφῶσι τῶν παρῶν ἀπαιθῶν ἀπερσφῶσι δεικε δὲ κατὰ πολέμω τῶν ἀπειλῶν, εἰ μὴ περὶ τοῦ καὶ μέντι καὶ τὸ ἔργον τοῖς λόγοις ἐπέσφεικε. τῶν γδ σεραλιῶν ἀγείρας, ἐπὶ τῶν μεδιόλανον ὠρμησεν, ἐνθα ἐκείνῳ διπῶν ὁ δὲ μαξων τῶν ἐφοδον, εἰς ἰλλυρείας ἀχέσφ φεύγων, τῆς πείρας μαθῶν τῶν ἐκ τῆς μητρῶας ἀπῶνατο συμβεβλήσ.

CAP. XIV. De iis, que Maximus tyrannus Valentiniano juniore scripsit.

Cum jam multum temporis in his tereretur, certior factus est Maximus de rebus, quæ contra egregium veritatis præconem tentabantur. Scripsit itaque litteras ad Valentinianum, quibus eum hortabatur, ut pietati bellum inferre desisteret, monebatque ne paternam religionem proderet. Adjecit etiam minas belli, nisi Valentinianus morem gereret: statimque verba factis confirmavit. Collectis enim copiis, Mediolanum versus contendit, in quem Valentinianus degebat. Qui audita Maximi expeditione fugit in Illyricum, experimento ipso edoctus, quid sibi profuissent matris consilia.

Κεφ. ιε'.

Περὶ τῶν παρὰ θεοδοσιου τῆς βασιλέως περὶ τῆς γραφῶντων.

Πιθόμω δὲ θεοδοσιου ὁ πανδύφνη μὲν βασιλέως ἔτε παρὰ τῆς βασιλέως περαχθέντα καὶ παρὰ τῆς τυραννῆς γραφῶντα, ἐγραψεν τῶν ἀπερσφύγοσι νεῶ, μὴ χεῖναι θαναμάζειν, εἰ τῶν βασιλέων μὲν τὸ δέσφ, τῶν δὲ τυραννῶν τὸ κράτῳ σωέσφεται. τῆ γδ δισεβεία ἀποπολέμωκε μὲν ὁ βασιλέως ὁ δὲ τυραννῶν ἐπεκέρησε. καὶ ὁ μὲν ταῦτῳ ἀπερσφῶσι, ἀποδιδράσκει γυμνός· ὁ δὲ ταῦτῳ κατὰ πλοσμένῳ, τῶν γε γυμνωμένων κρατέ· τῆ γδ δισεβεία, ἔδ' ὁ ταῦτῳ σῦνεσι νομοθέτης ταῦτα μὲν ἐν ἐκάσφ ὦν

CAP. XV. De iis, que à Theodosio Imperatore scripta sunt his de rebus.

Orto Imperator Theodosius nunquam satis laudatus, cum ea, quæ à Juniore Valentiniano facta, & quæ à Maximo tyranno scripta fuerant, cognovisset, ad profugum adolescentem scripsit: mirandum non esse, si Imperatori quidem terror, tyranno verò robur accresceret: quippe cum Imperator pietati bellum intulisset, tyrannus autem tulisset auxilium. Itaque is quidem, qui eam deseruit, nudus fugit: ille vero, qui pietatis armis munitus est, nudatum vincit. Pietati enim semper conjunctus est legislator pietatis. Et hæc quidem scripsit ad illum Theodosius, dum procul

E c

abesset. Ubi vero de fuga ejus certior factus, ad opem ei ferendam adfuit, eumque relictis Imperii sui partibus ad partes suas confugientem vidit: Primum quidem animo illius curationem adhibuit, & extrinsecus in vectum impietatis expulit morbum, & adolescentem ad paternam pietatem revocavit. Deinde vero, cum bono animo eum esse jussisset, suscepta expeditione adversus tyrannum, Imperium adolescenti citra sanguinem restituit, tyrannum vero interfecit. Injuste enim se facturum existimavit, & inita cum Gratiano foedera violaturum, nisi caedis poenas ab interfectoibus exegisset.

CAP. XVI.

De Amphilochio Iconii Episcopo.

POST hanc cum in Orientem reverfus esset, accessit ad eum admirandus ille Amphilochius, cujus jam antea mentionem feci, poscens ut Ariano conventicula ex urbibus pellerentur. Verum Imperator hanc petitionem duriores esse ratus, nequaquam admisit. Tunc sapientissimus Amphilochius, illico tacitus rem excogitavit memoratu dignissimam, ingressus enim denuo in palatium, cum Arcadium filium Imperatori adstantem vidisset, quem ille paulo ante Augustum renuntiaverat, ipsum quidem Imperatoris solito more salutavit; Filium vero honoris expertem dimisit. Imperator vero id ab Amphilochio per oblivionem existimans factum, accedere eum jussit & filium osculari. Verum Amphilochius sufficere honorem dixit quem ipsi exhibuisset. Quod indigne ferens Imperator, contemptum filii suam esse ajebat injuriam. Tum vero sapientissimus Amphilochius facti sui causam aperuit, & contenta voce dixit: Vides Imperator te filii tui contumeliam ferre non posse, sed succensere iis, qui illi contumeliam faciunt. Crede igitur, DEUM quoque hujus universi eos averfari, qui Filium ipsius unigenitum blasphemant; eosque tanquam ingratos erga Servatorem ac bene de se meritum, odio habere. Re hoc modo intellecta Imperator, tum factum, tum dictum Amphilochii admodum miratus, legem extemplo dedit, qua hereticorum conventicula vetabantur. Verum enim vero omnes communis homi-

πέσι ειλεν. επειδή η̄ τήν φυγήν μεμαθηκώς ει
 Πικυρίαν αφικέτο, & τήν μὲν οικίαν καὶ αὐτο
 λοιπότα βασιλείαν, εις τὴν αὐτὴν ἀπαρχήν
 μὲρον εἶδε, πρῶτον μὲν τῆ ψυχῆ τῶν θεο
 πείων προσήνεγκεν, καὶ τῶν ἁπλοῦν τῶν
 ἀσεβείας ἐξήλασε νότον, καὶ εις τὴν πατρι
 ἀσέβειαν ἐπανήγαγν. εἶτα θάρρειν παρε
 γνήσας, & τῆ τυραννὸς ἐσείσας, ἀναμ
 μὲν τῶν νέω τῶν βασιλείαν παρέδωκε, τὸν
 τυραννὸν ἐκείνην. ἀδικεῖν γὰρ ὑπέλαβεν ὅτι
 πρὸς γραβιανὸν γεγρημένας ἀπαρτίειν συ
 θήκας, εἰ μὴ ποιῆν τὰς ἀπεκταγώκτας ἐ
 πρᾶξιαι τῆς σφαγῆς.

Κεφ. 15.

Πεὶ ἀμφιλοχίῳ ἐπισκόπῳ ἰκόνῳ.

ΜΕτὰ τὴν ἐκείθεν ἐπάνοδον, ἀφικέ
 μὲν ἀμφιλοχίῳ ὁ θαυμαστός, ὁ
 πολλὰς ἐμνήσθη, ἀντιβολῶν τὰς τῶν
 ρειανῶν ἐν τῶν πόλεων ἐξελαθῆναι συλλο
 γὰς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀπνεύσεραν ὑπο
 εῶν τὴν αἴτησιν, οὐκ ἐδέξατο. ὁ δὲ σοφ
 ῶτα ἀμφιλοχίῳ ἀπαρτίειν στήσας
 μνήμης ἀξίαν ἐξέδρε μηχανήν. εἶσω γὰρ
 τῆ βασιλείων γούμῳ, καὶ παρεστῶ
 τῶ βασιλεῖ τὸν υἱὸν ἀρκάδιον θεασάμῳ
 νεωσὶ ἡ εἶδ᾽ ἐκεχειροθόντο βασιλεὺς, ἀν
 μὲν ἡπάσατο σιωπῆσας τὸν βασιλεῖα, ἀγ
 ρασον ἡ κατέλιπε τὸν υἱόν. ὁ ἡ βασιλεὺς
 ἁπλοῦν ἡνωμίσας τὸν ἀμφιλοχίον, πρὸς
 εἰδῆν καὶ φιλήσαι προσέταξε τὸν υἱόν.
 ἡ ἀποχρήναι ἐφη τὴν αὐτὴν παρ' αὐτῶ ἀ
 ενεχθείσαν τιμῆν. ὁ ἡ ἀναγρᾶσας, οὐκ
 ἐμάλῃ παρρησίαν τὴν τῶ παιδὸς ἀτιμίας
 τῶν καὶ λοιπὸν ὁ ἡ φάτα ἀμφι
 χίῳ ἐκαλύπη τὸν τῶ γεγρημένον σκοπῶ
 καὶ βοῶν ἐφη. ὁρᾶς ὁ βασιλεῦς, ὅπως ἐ
 ρεις τῶ τῶ παιδὸς ἀτιμίας, ἀλλὰ τοῖς
 τῶ παρρησίαι χαλεπαίεις πικρῶ: τῶ
 σευθὸν δὴ ἐν, καὶ τὸν τῶ ὅλων θεὸν τῶ
 υἱὸν αὐτῶ τὸν μονογενῆ βλασφημίας ἡ
 λύθησας, καὶ ὡς ἀχαίσις ἀεὶ τὸν σῶν
 καὶ ἀνεργῆτην γεγρημένον μισῶν. εἶτα
 εἰς ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶ τῶ παρρησίαι
 τε εἰρημῶ θαυμαστός, νόμον διδύς ἐ
 ψε, τὰς τῶ ἀρετικῶν συλλογὰς καλυπῶ
 ἀλλὰ γὰρ ἐράδιον πάσας διαφυγῆν τῶ

ἢ ἀνθρώπων πολεμίας τὰς ἀρκυς. πολλὰ
 κίς γάρ τις διαδραῖς τῆς ἀσελγείας τὸ πάθος,
 τῆ τ' πλεονεξίας ἀπειρεῖς) παγή· εἰ δὲ καὶ
 ταύτης κρείττων Φανείη, ἐτέρωθεν ἀναφύεται
 τὸ φθόνος τὸ βάραθρον. καὶ τὸ δὲ πάλιν
 ὑπερπηδήσει, τὸ θυμὸς τὸ δίκλιον δὴρῆσθ
 ἀποκείμνον. καὶ ἄλλας ἵμυρίας τοῖς ἀνθρώ-
 ποῖς ἴθνησι ποδοσερέας, ἀγεδύων εἰς ὄλε-
 θρον καὶ τὰ μὲν πάθη ἔσωμαίθη ὑπερβῆν-
 τὰ ἐχθρὰ τὰς κτ' τῆς ψυχῆς τεκλιωμέναις ὑπὸ
 αὐτῶν μηχαναῖς. μόνον ἡ ὄνεσ ἐγρηγορῶς πε-
 εγγίνεσθαι, τῆ ἀεὶ τῶ θεῖα ῥοπή τῶν μηχανη-
 μάτων διαλύων τὴν ῥύμην τῆς ἀνθρωπείας
 δὴ ἐν φύσεως καὶ ὁ θαυμάσιον ὄσθ' μετὰ
 ῥῶν βασιλίδος, καὶ τῶν παθημάτων μέγισ-
 τε καὶ τῶ δικαίῳ θυμῷ ἀμείβεται ἀπορογχο-
 μένη, ὡμὸν τε καὶ ἀδύνατον εἰργασαίτο πά-
 θῃ. ἐξῶ ἡ καὶ τὸ τῆς τῶν ἐντευξομένων
 ἀφελείας ἐνεκα. ἔ γ' μόνον κατήγορεύων ἐχθρὰ
 ἔθαυμασε βασιλέως, ἀλλὰ καὶ δὴ φημίαν
 μνήμης ἀξιώσεται.

A num hostis fraudes atque insidias evi-
 tare haudquaquam facile est. Nam
 sæpenumero, qui lascivæ morbum e-
 valit, avaritiæ laqueis capitur. Quod
 si hoc vitio superior exstiterit, aliunde
 invidiæ barathrum objicitur. Ac si forte
 hoc etiam transilierit, obvium offen-
 det laqueum iracundiæ. Alias præterea
 innumerabiles pedicas hominibus
 præterdit, quibus eos in exitium per-
 trahat. Et corporis quidem perturba-
 tiones, insidiarum quas animæ struit,
 adjutrices habet. Sola mens vigil ac so-
 bria victoriam assequitur, rerum divi-
 narum studio insidiarum impetum
 frangens. Admirandus igitur Im-
 perator cum naturæ humanæ particeps
 esset, humanas quoque passus est per-
 turbationes. Dumque jultæ iræ immo-
 derate indulget, crudele atq; iniquum
 facinus perpetravit. Quod quidem in
 gratiam atque utilitatem eorum, qui
 hæc lecturi sunt, commemorabo. Ne-
 que enim reprehensionem admirandi
 Imperatoris solum complectitur, sed e-
 jus quoque laudem, dignam in primis
 memoria.

Κεφ. ιζ.

Περί τῆ ἐν Θεσσαλονίῳ γενομένης σφαγῆς.

Θεσσαλονίκη πόλις ἐστὶ μέγιστη καὶ πολυ-
 ἀνθρώπων, εἰς μὲν τὸ μακεδόνων ἔθνος
 τελευτᾷ, ἠὲ μὲνη ἡ καὶ θεπάλιας καὶ ἀχαιῶν,
 καὶ μὲν τοῖς καὶ ἄλλων παμπολλῶν ἐθνῶν, ὅσα
 τῶν ἰλλυρῶν τὸν ὑπαρχον ἠγέμενον ἐχθρὰ. ἐν
 ταύτης ἀσεως ἡγεμονίας πινός, καλελυθῆ-
 σάν τε καὶ καλεσύρησαν τῶν ἀρχόντων πινός. ὁ
 ἡ βασιλεὺς ἐξαφθεῖς ὑπὸ τῶν ἀγγελθέντων,
 ὅσῃ ἠνεγκε ἔθυμῶ τὴν ὄρμην, ἐδὲ τῶ χα-
 λινῶ ἔλογισμῶ τὴν τῆς ῥύμην ἐκώλυσεν·
 ἀλλὰ τῶ τὴν ψῆφον ἐξενεγκεῖν τῆς πτω-
 εῖας ἐπέτρεψε. ταύτῃ τὴν ἔξεσίαν ἐκεί-
 νῳ λαβὼν, δια δὴ αὐτονομός τε καὶ τύραννος,
 τὸν δεσμὸν ἀπορήξας, καὶ ἔλογισμῶ δια-
 φυγῶν τὸν ζυγόν, ἀδικὰ ἐξίφη καὶ πάντων
 ἐγύμνωσε, καὶ τῶς ἀδύνας μὲ τῶν ὑπευθύνων
 κατέκλειεν. ἐπὶ ἄ γ' ὡς φασιν, ἀνηρέθησαν
 χιλιάδες, καὶ κείσεως ἠγῆσα μὲνης, καὶ τῶν τῶ
 δευὰ ἐκείνα τεθολμηκότων κατακλιθέντων,
 ἀλλ' ὡς ἐν ἀμῆτῳ πάντων ὁμῶ δίκλιαν ἀσα-
 χύων κατακλιθέντων.

CAP. XVII.
 De hominum eade, que facta est Thes-
 salonica.

Thessalonica civitas est ampla, &
 incolarum multitudine abundans,
 sita quidem in Macedonum provincia:
 sed quæ caput est Thessaliæ & Achaïæ,
 & aliarum plurium provinciarum, quæ
 sunt sub administratione Præfecti præ-
 torio Illyrici. In hac urbe cum orta
 esset seditio, quidam ex Magistratibus
 obruti faxis, & per vicos tracti fuerant.
 Quibus nuntiatis inflammatus Impe-
 rator, iræ impetum non sustinuit, nec
 rationis freno animi furorem repressit:
 sed vindictæ arbitrium ei permisit.
 Qui hanc potestatem nactus, velut sui
 juris & impotens tyrannus, disruptis ha-
 benis excussoque rationis jugo, injustos
 gladios in omnes distinxit, & insontes
 cum noxiis promiscue trucidavit. Sep-
 tem enim hominum millia interfecta
 esse dicuntur, nullo prius habito judi-
 cio, nec sceleris illius auctoribus con-
 demnatis: sed cunctis simul, quasi spi-
 cis in messe defectis.

τὸ δ' ἀκρυον, σὺ μὲν, ἔφη, ῥεφίνε παίξεις. τῶν
 γὰρ ἐμῶν ὄχι ἐπαυθ' ἀνη κακῶν ἐγὼ ὃ σένω
 καὶ ὀλοφύρομαι τὴν ἐμαυτῶν συμφορὰν λο-
 γιζόμενος, ὡς τοῖς μὲν οὐκίταις καὶ τοῖς πρὸς-
 αἰταις ἀνέιθε ὁ θεῖος νεώς, καὶ εἰσίασιν ἀ-
 δεώς, καὶ τὸν οὐκίειον ἀνιέλοισι δεασότῃν ἐ-
 μοῖζ' καὶ ὄντ' ἀβασίθε, καὶ πρὸς τέτω μοι ὁ
 ἄρηνος ἀποκέκλεισαι μέμνημαι γὰρ δεασο-
 πικῆς φωνῆς ἢ διαρρήθην φησίν, ὃν ἂν δῆσῃε
 δὴ τ' γῆς, ἔσαι δεδεδυμένον ἐν τοῖς ἄρηνοις. ὁ
 γὰρ δεραμῆμαι, ἔφη, εἰ σοι δοκεῖ καὶ τὸν δερχι-
 ρέα πείσω ληπαρήσας, λῦσαι σοὶ τὰ δεσμά. ἔ-
 πείσε, ἔφη ὁ βασιλεὺς ὕδα γδ' ἐγὼ, τ' ἀμ-
 βροσίε ψήφει τὸ δίκαιον ἐδὲ αὐδέεις τῆς
 βασιλείας τὴν ἄρην, τὸν θεῖον ἀρηνήσε.
 λαι νόμον. ἐπεὶ δὲ ἢ πλείοσι χρησάμενον ὁ ῥε-
 φίνος λόγοις, πείθειν ὑπέχετο τὸν ἀμβρόσι-
 ον, ἀπελθεῖν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς καὶ ἄρχος ἐ-
 κέλευσεν. καὶ αὐτὸς ὃ ὑπὸ τ' ἐλπίθε βεκο-
 ληθεῖς, ἠκολούθησε μὲν βροχῶν, ταῖς ὑποχέ-
 σεσι ῥεφίνε πεισθεῖς. ἀντίκα ὃ τὸν ῥεφίνον
 ἰδὼν ὁ θεῖος ἀμβρόσιος, τὴν τῶν κωνῶν ἀνά-
 δεῖαν, ἔφη, ῥεφίνε ζήλοισ. τσαύτης γὰρ μαι-
 φονίας χυμένον σύμβουλον, τὴν αὐτὴν τῶν
 μελιώπων ἀπέξυσας, καὶ ἔτε ἐρυθριάς, ἔτε δέ-
 διας, τσαύτον καὶ τ' θείας λυπήσας εἰκόθ' ὁ,
 ἐπεὶ δὲ ὁ ῥεφίνος ἠντιόλη, καὶ τὸν βασιλέα
 ἐλεγχῆσαν, ὑπὸ τ' θείας ζήλος πυρποληθεῖς
 ἀμβρόσιος ὁ θεασέσιος ἐγὼ μὲν ἔφη, ὁ ῥε-
 φίνε, προσέλω ὡς κωλύσω τῶν ἱερῶν αὐτὸν
 προθῆναι προθύρων. εἰ δὲ εἰς τυραννίδα τὴν ἑα-
 σιλίαν μετίσσει, δέξομαι καὶ γὰρ μεθ' ἡδονῆς
 τὴν σφαγὴν. τέτω ὁ ῥεφίνος ἀκέρως, ἐμή-
 νυσε διά τῆν βασιλείαν τὸν δερχιρέως
 σκοπόν καὶ μένειν εἰσωτῶν βασιλείων παρή-
 νεσεν. ὁ δὲ βασιλεὺς, καὶ μέσση τὴν ἀγορὰν
 ταῦτα μαθὼν, ἀπέμειθε, καὶ τὰς δικαίας δέ-
 ξομαι παρρησίας. ἐπεὶ δὲ ὁ τὰς ἱερὰς ἀπειλό-
 λης κατέλαβεν, εἰς μὲν τὸν θεῖον ὄχι εἰσελή-
 λυθενεών. πρὸς δὲ τὸν δερχιρέα ἀρηνήσομε-
 νος, ἐν δὲ τῶ ἀσαστικῶ ὄκω ὄντ' ἀκαθῆσο, ἐλι-
 παρῆ λυθῆναι τῶν δεσμῶν. ὁ δὲ τυραννικὴν ἐ-
 κάλη τὴν παρρησίαν, ὁ καὶ τὸ θεῖον μεμνήναι
 τὸν θεοδόκιον ἐλεγε, καὶ τὰς ὀκνεῖν νόμους πα-
 τῆν. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἔθρασύνομαι, ἔφη, καὶ
 τῶν κειμένων νόμων, ἐδὲ ἀρηνήσομ' ἐπιθῆναι
 τῶν ἱερῶν πρὸς τῶν ἐφίεμαι ἀλλὰ σὲ λῦσαι
 μοι τῶν δεσμῶν ἀξιώ, ὁ τὴν τῶ κοινῶ δεασότῃ

Amilcens & uberiores profundens la-
 chrymas : Tu quidem, inquit, Ru-
 fine ludis : mea quippe mala minime
 sentis. Ego vero gemo ac doleo,
 meam considerans calamitatem : si-
 quidem servis quidem ac mendicis pa-
 tet Ecclesia Dei, in quam libere ingre-
 diuntur, & Domino suo supplicant.
 Mihi verò & Ecclesiæ aditus interdi-
 ctus est, & præterea clausæ sunt cæli
 fores. Memor enim sum Domini-
 cæ vocis, quæ diserte ita dicit : Quod-
 cunque ligaveritis super terram, erit
 ligatum & in cælis. Tum Rufinus :
 Curram, inquit, si tibi placet, & exo-
 rabo Antistitem, ut vincula tua sol-
 vat. Cui Imperator : Non persua-
 debis, inquit, Ambrosio. Novi æ,
 quitatem sententiæ illius. Nunquam
 ille Imperialem reveritus potestatem,
 Dei legem violaturus est. Sed cum
 Rufinus instaret, seque Ambrosio per-
 suasurum polliceretur, Imperator e-
 um illic abire jubet. Nec multo
 post ipse quoque spe blandiente sub-
 secutus est, Rufini pollicitationibus
 credens. Verum divinus Ambrosius,
 simulatque Rufinum vidit; Canum,
 inquit, impudentiam imitaris Rufe-
 ne. Nam cum tantæ cædis suafor ex-
 stiteris, pudorem è fronte excussi-
 sti; & neque erubescis, neque formi-
 das, cum adversus imaginem Dei tanta
 rabie sævieris. Cumque Rufi-
 nus supplicaret, & Imperatorem breviter
 adfuturum esse diceret, admirabilis
 Ambrosius divino zelo incensus : Ego
 quidem, inquit, tibi Rufine prædico
 atque prænuntio, me illum ab ingressu
 sacri vestibuli repulsum. Si vero
 Imperium in tyrannidem verterit, ego
 quoque libenti animo eadem exci-
 piam. His auditis, Rufinus consilium
 Episcopi Imperatori per nuntium si-
 gnificavit, suavitque ut intra palatium
 remaneret. At Imperator, cum hæc
 in medio foro didicisset. Ibo inquit,
 & justas patiar contumelias. Cumque
 ad Ecclesiæ septa pervenisset, in ipsam
 quidem basilicam ingressus non est;
 Sed accedens ad Episcopum, qui tum
 in salutatorio residebat, ut vinculis sol-
 veretur rogavit. Ambrosius vero hu-
 jusmodi adventum tyrannicum esse
 dixit, & Theodosium adversus De-
 um furere, legesque illius calcare.
 Tum Imperator : Adversus leges,
 inquit, quæ late sunt, non insur-
 go : nec contra fas ingredi cupio
 facta vestibula : sed à te peto, ut vin-
 culis me absolvas, & communis Do-

mini clementiam consideres, nec mihi A
 ocludas januam quam cunctis pœni-
 tentiam agentibus Dominus aperuit.
 Cui Ambrosius: Quam igitur, inquit,
 pœnitentiam ostendisti post tam grave
 facinus? Cujusmodi medicamentis
 vulnera tua curasti? Hic Imperator:
 Tuum est, ait, medicamenta ostende-
 re ac temperare: mei autem Officii
 est, oblata suscipere. Tunc divinus
 Ambrosius: Quandoquidem, inquit,
 iudicium permittis furori; nec ratio,
 sed ira sententiam profert, scribe legem,
 quæ furoris sententias irritas red-
 dat atque inanes: & triginta dierum B
 spatio maneat scriptæ sententiæ de
 cæde ac bonorum proscriptione, rati-
 onis iudicium expectantes. Quibus
 diebus transactis, hi qui edictum scrip-
 serunt, ostendant tibi ea, quæ iusse-
 ris. Ac tum sedato æstu iracundiæ,
 ratio per se ipsa iudicium exercens, ex-
 aminabit ea, quæ decreta sunt, dispi-
 cietque utrum iusta sint, an iniusta.
 Ac si quidem iniusta esse deprehende-
 rit, scripta proculdubio discerpet: sin
 iusta, confirmabit: nec dierum spa-
 tium recte iudicatis quidquam detri-
 menti afferet. Hoc consilium cum
 audisset Imperator, & utilissimum esse
 existimaret, statim legem scribi præ-
 cepit, eamque manus suæ subscrip-
 tione firmavit. Quo facto, divinus Am-
 brosius ejus vincula relaxavit. Atque
 ita demum in DEI templum intrare
 ausus fidelissimus Imperator, non
 stans, nec genibus flexis supplicavit
 Deo: sed pronus humi jacens, Davi-
 dicam hanc vocem emisit. Adhæsit
 pavimento anima mea: vivifica me se-
 cundum verbum tuum. Denique
 manibus comam vellens, frontemque
 percutiens, & lachrymarum manan-
 tibus guttis solum rigans, veniam sibi
 dari poscebat. Cum autem tempus
 advenisset, quo dona sacræ mensæ e-
 rant offerenda, surgens cum lachrymis
 non minoribus quam antea, progres-
 sus est ad altare. Cumque obtulisset,
 intus ad cancellos substitit, sicut
 consueverat. Tunc rursus magnus
 Ambrosius silentium non tenuit: sed
 locorum discrimina, quæ essent edo-
 cuit. Ac primum quidem interroga-
 vit eum, num quid vellet? Et cum
 Imperator respondisset, præstolari se
 factorum mysteriorum perceptionem;
 per Archidiaconum hæc ei significa-
 vit: Interiora loca, Imperator, solis
 sacerdotibus patent: Reliquis omni-
 bus inaccessa sunt & intacta. Abscede

Φιλανθρωπίαν λογίσαδι, καὶ μὴ κλεισάμην
 θύραν, ἢν πᾶσι τοῖς μελαμείλαι χρωμένοις
 δεσπότης ἀνέωξεν. ὃ ἡ δὲ χειρὸς ἐν ἐφ. ποίαν
 μελαμείλαιαν ἐδείξας μὲν ἴσως τὴν ἀξιομα-
 αν; ποίοις ἡ φαρμάκοις τὰ δύσια ἀθεράπευ-
 σασ τεταυμάλια; ὃ ἡ βασιλεὺς, σὸν ἔργον ἐφ. ἡ
 καὶ δὲ αἷμα καὶ κεράσαι τὰ φάρμακα, καὶ τὰ δύσια
 ἴα θεραπεύσαι ἐμὸν ἡ τὸ δὲ ξαδι τὰ πρὸς φε-
 ρόμενα. Ἐτε ὃ θεὸς ἀμβρόσιον, ἐπὶ δὲ τὸ
 θυμὸς ἐφ. τὸ δικαίον ἀπὸ ἡρέπης, καὶ ἐχ. ὁ λο-
 γισμὸς τὴν γνώσιν, ἀλλ' ὁ θυμὸς ἐκφέρει, γὰρ
 ἡ νόμον ἐ θυμὸς ἀφ' ἡφ' ἀργὰς ποιῶν
 καὶ ἀρετῆς. Ἐπειὰ κοίλα ἡμέρας αἰφονεῖται
 καὶ δὲ μευίκα μὲν τὸς ἀνθρώπους ἐγχεγραμ-
 μέναι, τὴν ἑ λογισμὸς ἀποσδεχόμενα κε-
 σὶν διελθεσὼν ἡ τῶν ἡμερῶν, εἰ τὰ ἐγνωσμένα
 γεγραφοτέτα, τὰ πρὸς εἰαγμένα δεικνύτωσαν
 καὶ τὴν καὶ ἑ θυμὸς ἀπεπαυμένα, καὶ ἐμ-
 ἄν δὲ ἀδίκων ὁ λογισμὸς ἐξείαστ' τὰ ἐγνωσ-
 μένα, καὶ ὅτι εἴς ἀδίκια, εἴς δὲ δίκαια εἴη καὶ ἐμ
 ἔνρη ἀδίκια, δὴ ἡλον ὅτι διαρρήξῃ τὰ γεγραμμέ-
 να· εἰ δὲ γε δίκαια, βεβαιώσῃ. Ἐὸ τῶν ἡμερῶν
 δὲ θυμὸς ἐλυμανεῖ. τοῖς ὀρθῶς ἐγνωσμένοις
 ταύτην ὁ βασιλεὺς δεξάμενος τὴν εἰσησίαν
 καὶ ἀρετὰ ἐχὼν ὑπολαβὼν, ἐνθὺς γραφὴν αἰτι-
 τὸν νόμον ἐκέλευσε, καὶ τοῖς τ' οἰκείας χρεῶς ἐ-
 βαίωσε γράμματα. τῆς ἡ ἡρομέναι, δὲ ἐκασ-
 τὸν δεσμὸν ὃ θεὸς ἀμβρόσιον, ἔως ὁ πρὸς
 ἴαλος βασιλεὺς εἰσὼ χρεῶς διαρρήσας ἡ ἐμ
 νεῶ, ἐχ. ἐξ ἑσῶς ἴον δεσπότην ἰκέτευεν, εἰ δὲ τὰ
 ναία κλίνας· ἀλλὰ πρηνὸς ἐπὶ τῆς ἀπὸ ἐμ
 μένος, ἡν δαυτικὴν ἀφ' ἡ φωνὴν ἐκολλησθῆται
 ἐδ' ἀφ' ἡ ψυχῆ με, ζῆσόν με καὶ τὸν λόγον σε
 καὶ ταῖς χερσὶν ἀπολύτῳ τὰς τῆς χεῖρας, καὶ τὸ μ-
 ἴωπον τυπῶν, καὶ ταῖς τῶν δακρυῶν σαγόνων
 δαφρος καὶ ἀρραίνων, συγνώμης ἡν ἡ δὲ τῆς
 χεῖν. ἐπὶ δὲ ἡ ὁ καιρὸς ἐκάλει τῆς ἑσῶς τῆς
 τὰ δὲ ἀποπροσενεγέω, ἀνασῶς μὲν τῶν ἰσῶν
 δακρυῶν τῶν ἀνακθῶν ἐπέβη ἀποπροσενεγέω
 ὡσπερ εἰώθη, ἐν δὸν ὡς ἴα καὶ κλίνας με μὲν
 κεν ἀλλὰ πάλιν ὁ μέγας ἀμβρόσιος ἐμ ἐπὶ τῶν
 ἀλλ' ἐξ ἐπαίδουσε τὴν τῶν τόπων διαφρα-
 καὶ πρῶτον μὲν ἡ ἐμ ὁ εἰλιος δ' εἰσῶ. τῆς ἡ βασι-
 ῶς εἰρηκότος, ὡς ἀποπροσενεγέω τῶν τῶν μ-
 σπειων με ἀληθινῶν, ἐδ' ἡ λωσεν ὑπεργῶ τῶν
 διακόνων ἡ γαμένω χησάμενος, ὅτι ἴα ἐμ
 ὁ βασιλεὺς, μόνοις ἐστὶν ἱερεῦσι βασιλῆα. τῆς
 ἀλλοῖς ἀπασιν, ἀδύτα τε καὶ ἀψαυσα ἐμ

ταύτην, καὶ τοῖς ἄλλοις κοινῶν τῆς ἀσέως. ἀλερ-
 γίς γδ βασιλείας, ἔχ' ἱερέας ποιῆ. καὶ ταύτην
 ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἀσμενῶς δεξάμενος
 τὴν εἰσήγησιν, ἀνεδήλωσεν, ὡς ἔθρασύτητι
 ἡρώδης, ἐνδὸν τῆν κίχλιδων μεμάνηκεν,
 ἀλλ' ἐν κωνσταντινῶν πόλει τὸ εἶναι ἐθ' ἡμα-
 θῶν. χάριον ὁ φείλω, ἔφη, καὶ τῆς δὲ τῆς ἰα-
 τρείας. τοσαύτη καὶ τηλικαύτη καὶ ὁ δόχαι-
 εῖδος καὶ ὁ βασιλεὺς διέλαμπον δροτῆ. ἀμ-
 φότερον γδ ἔγωγε ἀγαμαι, ἔ μὲν τὴν παρ-
 ρησίαν, ἔ ὅ τὴν διπείθειαν καὶ τὸ μὲν τὴν τῆ
 (ἡλικ) τεμότηα, ἔ ὅ τὴν τὴν πίσεως καθαρό-
 τηα. τὰς ὅ δὴ τὴν ἀσεβείας ὄρεα, ἔς ὧσα ἔ
 μεγάλα δόχαιεῖας μεμάνηκε, καὶ εἰς τὴν
 κωνσταντινῶν πόλιν ἐπανελθὼν διέηρησεν. ἐορ-
 τῆς γδ αὐτὸν πάλιν θείας εἰς τὸν θεῖον ἀγαθέ-
 σης νεῶν, τῆ ἱεραῖ τεραπέζηα δῶρα παρσενεγ-
 κῶν ἐυθύς ἐξελήλυθεν. τῆ δὲ τῆς ἐκκλησίας
 παρσενεγ, νεκράει ὅ τὴν καὶ τα ἦν, δὲ δὴ
 λωκότ, πὶ δὴ πόσι μὴ μεμάνηκε ἐνδὸν, σε-
 ναξας· μόγις, ἔφη, βασιλεύς καὶ ἱερέας ἐδι-
 δάχτην διαφορᾶν· μόγις ἐυρον ἀληθείας
 διδάσκαλον. ἀμπερόσιον γδ οἶδα μόνον ἐπί-
 σκοπον ἀξίως καλεῖσθαι. τσᾶτον ὀνήσιον ἐ-
 λεγχοῦ ὧσα ἀνδρὸς δροτῆ λάμποντ
 παρσφερῶν.

Aigitur, & unà cum aliis consiste. Nam
 purpura Imperatores facit, non sacer-
 dotes. Quam itidem admonitionem
 æquo animo suscipiens fidelissimus Im-
 perator, renuntiari iussit Ambrosio: se
 nequaquam arrogantia elatum intra
 cancellos substituisse: sed quia Constanti-
 nopoli eum morem esse didicisset. Cæ-
 terum pro hac etiam curatione gratiam
 se habere. Talis ac tanta virtus, tum in
 Sacerdote enituit, tum in Principe.
 Utrumque certe pariter admittor; alte-
 rum ob loquendi libertatem, alterum
 ob submissam obedientiam: & illius
 quidem ardentem Zelum; hujus vero
 puram ac sinceram fidem. Porro pietatis
 regulas, quas à magno Antistite ac-
 ceperat, reverlus postea Constantino-
 polim, illic quoque servavit. Nam cum
 festus quidam dies ipsum denuò ad Ec-
 clesiam adduxisset, oblati ad sacram
 mensam muneribus suis, statim abscel-
 fit. Cumque Ecclesiæ illius Pontifex
 Nectarius rogaret quamobrem intus
 non remansisset, suspirans respondit:
 Vix tandem edoctus sum, quid esset dif-
 criminis inter Sacerdotem ac Princi-
 pem: veritatis magistrum vix tandem
 inveni. Unum enim Ambrosium novi,
 qui Episcopus dici mereatur. Tantam
 utilitatem habet reprehensio, quæ fit à
 viro excellenti virtute prædito.

Κεφ. ιθ΄.

Πρὸς ἡλικίαν τῆς βασιλείας.

Ἐίχε ὅ καὶ ἄλλην ἀφορμὴν ὠφελείας ὁ ἑα-
 σιλεύς, ἡ γδ ἔγάμα τον ζυγὸν σὺν αὐτῷ
 δεξάμενη τῶν θεῖων ἀπαρσενεγῶς ἀνεμίμνη-
 σκενόμεων, ἐαυτὴν τῆς πρῶτον ἀκριβῶς ἐκ-
 παιδεύσα. καὶ γδ ἐπῆρεν αὐτὴν τῆ βασιλείας
 ἡ δυναστεία, ἀλλὰ τὸν θεῖον πλέον ἐπύρσδσε
 πόθον τῆ δυνερεσίας τὸ μέγεθος, μείζον τὸ πρῶ-
 τὸν δεσπότην ἐργάζετο φίληρον. ἀνίκα γέν καὶ
 τῆ τὸ σῶμα πεπρωμένων καὶ ἀπαυλα τὰ μέ-
 λη λελωθμένων, παντὸς ἀπὴν ἐποιεῖτο φρον-
 τήδα, σὺν οἰκέταις, ἐδὲ δόρυφῶρεος ὑπεργοῖς
 κερημῆν· ἀλλ' ἀνίχερος γιγνομένη, καὶ εἰς
 τὰς τέτων καθαγωγὰς ἀφινεμένη, καὶ ἐκά-
 σθη τὴν χερίαν ποιεῖσθα. ἔτω καὶ τῆ ἐκκλη-
 σῶν τὰς ξενῶνας παρσενεγῶσα, τὰς κλινοπε-
 τῆς δὲ ἐαυτῆς ἐνοσήθην, αὐτὴ καὶ χύτρεας
 ἀπιομένη καὶ ζωμαγενομένη, καὶ τρυβλίον πρῶς-
 φέρεσα, καὶ ἀρβὸν κλώσα, ἔ ψωμῶς ὀρέγσα,

CAP. XIX.

De Flacilla Imperatrice.

ALiam præterea occasionem pro-
 ficiendi habuit Imperator. Con-
 jux enim, divinæ legis præcepta ei in
 memoriam assidue revocabat, quibus
 se ipsa prius accurate erudierat. Neque
 enim Imperiali potentia efferebatur;
 sed ad amorem Dei excitabatur arden-
 tius. Quippe accepti beneficii magni-
 tudo, amorem illius erga Dominum
 augebat. Itaque eorum, qui corpore
 mutili & omnibus membris debilitati
 erant, omnibus modis curam gerebat;
 non servorum aut satellitum ad eam
 rem utens ministerio: sed ipsa mini-
 strans, & illorum adiens diversoria, &
 singulis utilia præbens. Simili quo-
 que modo Ecclesiarum hospitia cir-
 cumiens, ægros in lecto jacentes
 ipsamet sollicitè curabat, ollas con-
 trectans, & jusculum ipsa degu-
 stans; patinam præterea ferens & pa-
 nem frangens, & escam porrigens:

των ταυτην εχοιλα την δεχλω, εν δεξ μεν ησαν
 απαντες, τας απειλας πεφεικότες. οι δ' τλω
 υπωρειαν οικεινες τ' αρετης αθληται, πολλοι δ'
 ησαν τνηκαυτα κ' αρεισοι, πολλας κ' παραινέ-
 σεις εσβακλήσας τος ανδρασιν εκεινοις προς-
 ηνεγκαν μακεδόνιος δ' ο θεοταλος, εδεν μεντων
 κ' τον βιον επισαμυρος, κ' τω θεων δ' λογίων
 πάμπαν απειρος ων, εν δ' ταίς των ορων κορυ-
 φαις διαιλώμυρος, κ' νύκτωρ κ' μεθ' ημέ-
 ρων τω σωηει των όλων καθαερας προσφέρων
 δυχας, εσβασιλέως καταπλαγεις τλω ορ-
 γλω, ετε μλω των λποσαλέλων την εξεσιαν
 εις νεν λαδων, εν μεσω πα αστ, τ' χλανιδ
 θαξες λαβόμεν, αμφοδερξ εκ των ιπ-
 πων καταβηται κελυφ. οι δ', μικρον γερολιον
 ευτελη ρακια σελεθεβλημενοι ιδουτες, το πσω-
 τον μεν εχαλεπναν. επσδη δε πνες των ηγε-
 μενων την τε ανδρξ εδηλωσαν αρετην, καλε-
 πήδησαν τε δπο των ιππων, κ' των εκεινε γο-
 νατων επλαβόμενοι συγνιωμα ηζηταν. ο δ'
 της θειας σοφιας εμφορηεις, τοιοις δε προς
 αυτες ερησατο λογοις. ειπα εσ φιλοιανδρες
 πα βασιλει ε βασιλευς ει μονον, αλλα κ' α
 ανθρωπ. μη ταιουν μονη ορα την βασι-
 λειαν, αλλα κ' την φύσιν λογικξ ανθρωπ
 γων, ομοφυων βασιλευς, κ' εικονα δ' θει-
 αν κ' ομοιωσιν η των ανθρωπων δεδημεργη-
 ται φύσις μη ταιουν ωμωξ ετως κ' απηνωξ
 τε θεξ την εικονα κατασφαγηται κελουσης
 παρξενειξ γδ τον δημεργον, την εκεινε κολ-
 λαζανεικονα. σιόπητον γδ ως κ' συ χαλκης
 ενκα δυχερειων εικόν, ταυτα ποιεις. ολον
 δ' τ' ανυχε διαφερες η εμλυχος τε ε ζωσα
 κ' λογικη, δηλον απασι τοις γε νεν εχασι
 προς δ' τε τοις λογικω κ' κεινα, ως ημιν
 ραδιον αντι τ' μιαις εικόν, πολλας δημερ-
 γησα χαλκας αυτα δ' πάμπαν αδύνατον
 μιαν γεν των αναιεθελων δημεργησαι τει-
 χα. ταυτα ακεσαντες οι θαυμασοι ανδρες
 εκεινοι, διεπορθμευσαν τα ειρημενα τω βασι-
 λει, κ' την ε θυμη καλεσεσαν φλογα κ' αντι
 των απειλων εκεινων, δπο λογιαν εγραψε, κ' τ'
 ορηξ την αιπαν εδηλωσεν. εκ εσδ γδ, εφη, εμξ
 πλεμμελησαντος, γυναικα πασης ευφημιας
 αξιωα την τσαυτην μ' τελευτην δεξααδ πα-
 ρονιαν κ' εμξ δ' ερηην τον θυμον της αγα-
 νακίαιας οπλισαι. σερξ εβηκε δ' ως αλυξ κ' α
 ανη, πνας υπο των αρχων ανηρησ μα-

A prapositum palatii: maximo in metu
 omnes verlabantur, minas Principis
 formidantes. Sed virtutis athletæ,
 qui ad radices montis habitabant: mul-
 ti autem tunc erant ac præstantissimi:
 multis monitis, multisque precibus a-
 pud illos usi sunt. Macedonius vero,
 vir plane divinus, rerum quidem hujus
 sæculi penitus ignarus, sed & sacrarum
 litterarum penitus expers, qui in mon-
 tium verticibus degens, noctu atque
 interdiu Servatori omnium DEO pu-
 rissimas preces offerebat: nec Imper-
 ator's motu exterritus, nec eorum,
 qui missi fuerant potestatem confide-
 rans, media in urbe chlamidem alte-
 rius apprehendens, utrumque ex e-
 quo jubet descendere. Illi vetulum
 hominem, brevis staturæ, & vilibus
 tectum panniculis conspicati, princi-
 pio quidem indignati sunt. Sed cum
 quidam præcedentium de eximia ho-
 minis virtute eos admonuissent, equis
 defilierunt, & genua ejus amplexi,
 veniam postularunt. Tum ille divi-
 na sapientia refertus, hujusmodi ad e-
 os verba fecit. Viri amici, nuntiate
 hæc Imperatori. Homo es, non Imperator
 duntaxat. Proinde noli ad
 Imperium solum attendere, sed natu-
 ram etiam considera. Homo enim
 cum sis, ejusdem naturæ consortibus
 imperas. Porro hominum natura ad
 imaginem ac similitudinem DEI
 condita est. Ne igitur imaginem
 DEI adeo crudeliter atque atrociter
 jugulari præcipias. Offendes enim
 artificem, si ejus imaginem supplicio
 affeceris. Considera enim, te quoque
 propter anciam statuam commotum
 hæc agere. Quanto autem inanimæ
 præstet animata & vivens ac ratione
 prædita imago, nemò nisi qui sensu ex-
 pers est, ignorat. Illud præterea confi-
 deret, nobis quidem facile esse pro una
 ex ære statua plures alias fabricari: ipsû
 vero, ne unum quidem interfectorum
 hominum capillum creare posse. Quæ
 cum audivissent illi egregii viri, Senis
 dicta ad Imperatorem retulerunt, & i-
 racundiæ ejus astum sedarunt. Qui
 nox priorum minarum loco, excusa-
 tionem scripsit, causamque sui doloris
 exposuit. Non decebat, inquit, ut
 me peccante, mulier omni laude di-
 gnissima, tantam contumeliam postu-
 bitum pateretur. In me potius tela in-
 dignationis suæ jacere debuerant, qui
 offendebantur. Adjecit præterea, dole-
 re se atque ægre ferre, quod quosdam à
 Magistratibus cæcos esse didicisset Ego
 ff

vero hæc idcirco commemoravi, A tum quod iniquum ducerem, laudatissimi monachi fiduciam silentio premi: tum ut legis illius, quæ magni Ambrosii hortatu lata est, utilitatem ostenderem.

CAP. XXI.

De templis idolorum ubique subversis.

POST hæc fidelissimus Imperator, adversus Gentilium superstitionem studium suum convertit, legesque scripsit, quibus idolorum fana destrui jubebat. Nam Constantinus quidem Magnus, omni laude dignissimus, qui primus pietate Imperium ornavit, cum orbem terrarum adhuc infanientem erga simulachrorum cultum videret, ne demonibus sacrificaretur omnino interdixerat. Eorum tamen templa nequaquam destruxerat, sed ocludi tantum præceperat. Ejus quoque filii paternis insulterunt vestigiis. At Julianus impietatem renovavit, & vetusti erroris flammam suscitavit. Postea Jovianus Imperium adeptus, simulachrorum cultum denuò prohibuit. Valentinianus deinde major, iisdem usus legibus Europam gubernavit. Valens vero, aliis quidem omnibus permisit colere ut vellent, iisque quos colerent, observantiam exhibere. Solis iis, qui Apostolicam doctrinam tuebantur, bellum inferre nunquam destitit. Itaque quamdiu ille Imperium tenuit, & in aris incendebantur thura: & libamenta ac sacrificia simulachris suis offerebant Pagani, & publicas epulas in foro celebrabant. Et Bacchi sacris initiati, cum caprinis pellibus cursitabant, canes discerpentes, furentesque & bacchantes, & alia peragentes, quibus magistris ipsorum festus dies indicatur. Quæ omnia cum fieri reperisset fidelissimus Imperator Theodosius, funditus sustulit, & perpetua oblivione textit. Primus ergo inter alios Episcopus Marcellus, vir undequaque præstantissimus, legis illius præsidio munitus, urbis quam regendam susceperat, fana destruxit fiducia magis in Deum quam hominum opera ad eam rem usus. Quod quidem cum memoria dignissimum sit, hoc loco narraturus sum. Jam è vivis excesserat Joannes Apamensium Episcopus, cuius antea mentionem feci. Ejus autem loco ordinatus fuerat Marcellus, vir plane divinus, & juxta præceptum Apostoli, spiritu fervens. Venerat

θών. ἐγὼ ἴταῦτα διεξήλθον, καὶ ἔπειτα βασιλευσάμενος ἰσχυρῶς τὴν παρρησίαν ἔχ' ἠγασάμην ὁ δίκαιον πᾶσι δὲ ἐναίλιθην, καὶ τὸν νόμον ἐπέδεικνυς ὀνησιφόρον, ὃν ὁ μέγας ἀμβροσίω γραφῆναι παρήνευεν.

Κεφ. κα'.

Περί τῆς βασιλευσάμενος καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν εἰδωλίων.

Ὁ Δε πιστάτος βασιλεὺς, καὶ τῆς ἐλληνικῆς πλάνης μετέδρασε τὴν ἀποκαταστάσιν ἐνόμισε ἐγράψεται τῶν εἰδωλίων τελευτήν καὶ καταλύθηναι κελεύων. κωνσταντῖνον μὲν καὶ ἰωάννην βασιλέα τὴν βασιλείαν κοσμήσας, καὶ τὴν οἰκὴν ἐπέμενε μνηστικῶν ὁσίων, τὰ μὲν τοῖς δαίμοσι θύειν παντάπασιν ἀπηγόρευσε· τὰς τετέωννας δὲ κατέλυσε, ἀλλ' ἀβάτους ἐπιπροσέταξε. Ἐμύθητο δὲ οἱ τότε παῖδες τῶν πατέρων ἠκολούθησαν ἵχνεσιν. ἰωάννης θύειν ἐπέταξε τὴν ἀσέβειαν, ἔτι παλαιὰς δὲ ἀσέβειας ἐξήψατο τὴν φλόγα. ἰωάννης δὲ τὴν βασιλείαν ἀποκαταστάσας, πάλιν τὴν τῶν εἰδωλίων ἐπέταξε καταλύθηναι καὶ ἐκαταλύθησαν ὁ μέγας τοῖς δὲ κεκημένον νόμοις ἴδους τῶν δαιμόνων. ὃ δὲ ἀλλήλους, πᾶσι μὲν τοῖς ἀλλοῖς ἐπέταξε θύειν ἢ βάλουσι καὶ τῶν θρησκουσιαστικῶν θρησκουσιῶν μόνους ἢ πολεμῶν διελέγη τῶν ἀποστολικῶν ὑπερμαχῶν δογματικῶν πάντα γένεον τὴν ἐκείνης βασιλείας χρόνοι, καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἠπείθετο καὶ σπονδὰς καὶ θυσίας τοῖς εἰδώλοις προσέφερον, καὶ τῶν δημοβουλίας καὶ τῶν ἀγορῶν ἐπέτελεν καὶ οἱ τὸ δαίμονος ἔργα τετέλεστον, καὶ τῶν αἰγυρίων ἐπέταξε, τὰς κύνες διασπῶντες, καὶ μεμνηστικῶν καὶ βακχικῶν, καὶ τὰ ἄλλα δαιμόνια, ἀπὸ τῆς διδασκαλίας πανήθειον δηλοῖ. ταῦτα πάντα θεοδόσιος δὲ ὁ πιστάτος βασιλεὺς ἀποκαταστάσας τὰ ἀνέσπαρε καὶ λήθη παρέδωκε πρῶτον μὲν τοῖς ἄλλοις δεχόμενος, καὶ κατέλυσε ὁ πάντα ἄριστος, ὅπλωτο νόμον χριστοῦ, τῆς ἐγκεχειρισμένης πόλεως τελευτήν κατέλυσε, τῆς πρὸς τὸν θεὸν παρρησίας μάλλον ἢ τῆς πολυχειρίας χριστοῦ. ἐγὼ ἴταῦτα διηγήσομαι μνηστικῶν ὁσίων. ἐτέλεσθη δὲ μὲν ἰωάννης ὁ τῆς ἀπαμείνων ἐπίσκοπος, ἔτι καὶ πρὸς τὸν ἰωάννην ἐπέταξε. ἐκεχειροτόνησε δὲ ἀπὸ ἐκείνου μαρκελλῶν ὁ θεῖος, ζῶν τῶν πνεύματι κατὰ τὴν ἀποστολικὴν νομοθεσίαν. ἀφικέσθαι

Ἰεῖσθην ἀπάμειαν τῆς εἰσῆς ὕπαρχος, δύο
 χιλιάρχους σὺν τοῖς ὑπηκόοις λαβὼν. καὶ τὸ μὲν
 πλῆθος διὰ τὸ τῶν στρατιωτῶν ἡσύχαζε θεός.
 τὸ δὲ τῆς εἰσῆς μέγιστον ὄν, καὶ πολλῶν
 κόσμῳ πεποικιλμένον, καταλῶσαι μὲν ἐπει-
 ρεθῆναι ἐργασίην ἢ ἄμα καὶ ἐρεμῶν τὴν οἰκο-
 δομίαν ἰδὼν, ἀδύνατον ἀνθρώποις ὑπέλαβε
 διαλῶσαι τῶν λίθων τὴν ἀρμονίαν. μέγιστοί
 τε γὰρ ἦσαν καὶ ἀλλήλοις ἀγὰν συνηρμοσμέ-
 νοι, καὶ μέντοι καὶ σιδήρω καὶ μολιβδαῶ περ-
 δεδεδεμένοι. ταύτην τὴν ὑπάρχει τὴν δεξι-
 ἄν ὁ θεὸς μαρκελλῶ ἰδὼν, ἐκείνον μὲν
 εἰς τὰς ἄλλας περὶ ὑπερβύσεως πόλεις αὐτὸς
 ἢ τὸν θεὸν ἠντιβόλῃ πρόβην δέναι τῆ λύσῃ ἤκεν
 ἐν περὶ αὐτομάτῳ ἔωθεν, ἕτε οἰκοδόμῳ, ἕτε
 λιθοδόμῳ, ἕτε ἄλλην πᾶσι πᾶσι ἀρ-
 τέχην, ἀλλὰ λίθους φέρειν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ
 ξύλα εἰσισμένῳ. οὗτοι περὶ εὐελθῶν, ὑπέχετο
 ῥᾶστα τὸν νεὼν καταλύσειν. δυοῖν δὲ τεχνιτῶν
 ἀπήτη μισθόν. ἐπεὶ δὲ ἢ τῆτον ὑπέχετο δώ-
 σαι ὁ θεὸς δαχτυλίους, τῶν δὲ τι ὁ ἀνὴρ
 ἐκείνῳ ἐμνησανόσατο. σοὶν ἐκ τῶν τετάρ-
 των πλευρῶν ὁ νεὼς εἶχεν, ἐφ' ὕψους κείμε-
 νῳ, αὐτῶ συνηρμοσμένῳ. οἱ δὲ κίονες μέγ-
 ιστοι τε ἦσαν καὶ ἰσομέγεθι τὰ νεῶν ἕκαστος ἢ ὁ
 κύκλῳ, ἐκκαίδεκα πηγίων ἦν. ἢ ἢ δὲ λίθους
 φύσις, σερροῦσθαι τις ἦν, καὶ ἔραδίως τοῖς
 τῶν λιθοδόμων ὄργανοις ὑπέκειντο. τῶν ἐ-
 καστον ἐκκύκλω ὁλοθύτων ἐκείνῳ καὶ ξύλοις
 ἐλαείοις ὑπερείδων τὰ ὑπερκεῖμενα, ἐφ' ἑ-
 τερον αὐτοῖς μετέδωκεν. ἕτε ἢ τῆς τῶν κίωνων
 ἀεὶ ζῆσθαι, τὴν φλόγα τοῖς ξύλοις προσήνεγκεν.
 ἀλλ' οὐκ εἶα καὶ φύσιν ὑπὸ δὲ πυρὸς τὰ ξύλα
 διαπαντᾶσαι, δαίμων περὶ φανόμενῳ μέ-
 λους καὶ κωλύων τῆς φλογὸς τὴν ἐνέργειαν.
 ἐπεὶ δὲ ἢ πολλὰς τῶν δρασάντες ἀνόνητον
 εἰρῶν τὴν μηχανὴν, ἐμνήσαντο τὸ τὰ ποιμένι
 μὲν μετὰ βίβλιν καθεύδοντι. ὁ δὲ παρὰ τὴν
 εἰς τὸν θεῖον δραμῶν νεὼν, καὶ εἰς ἀγῶν ὕδωρ
 κομιδῆναι προσάξας, ἔθηκε μὲν τὸ ὑ-
 δωρ ὑπὸ τὸ θεῖον θυσιάζειον. αὐτὸς
 δὲ εἰς τὸ ἕδαφῶν τὸ μέτωπον θεῖς, τὸν
 Φιλάνθρωπον ἠντιβόλῃ δεωσότην, μὴ
 ἐπὶ πλείστον ἐπιδᾶναι τῆ τυροσίδι τῆ
 δαίμων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδένειαν τὴν
 ἐκείνη γυνάσκαι καὶ τὴν οἰκίαν διώα-
 μιν ἐπιδείξαι, ἵνα μὴ πρόσφατος ἐντεθῆναι
 τοῖς ἀπίστοις μείζονος χυθῆται βλάβης. ταῦτα

A autem Apamiam Cynegius Praefectus
 pratorio Orientis, duos secum Tribu-
 nos habens, cum militibus, qui illis
 parebant. Ac populus quidem, metu
 militum se continuit. Praefectus igitur
 templum Jovis, quod amplissimum
 erat & variis ornamentis decoratum,
 destruere aggressus est. Sed cum o-
 peris structuram admodum firmam ac
 solidam esse deprehendisset, nulla vi
 humana dissolvi posse lapidum com-
 pagem judicavit. Erant enim vastissi-
 mi lapides, & inter se aptissime jun-
 cti; ferroque insuper ac plumbo vin-
 cti. Hanc Praefecti trepidationem
 cum vidisset divinus Marcellus, cum
 quidem ad alias urbes interim misit;
 ipse vero Deum precatus est, ut quo-
 modo destruendum esset aedificium
 indicaret. Mane igitur quidam ad
 cum ultrò accessit, qui neque structor
 erat, neque lapicida, neque ullam a-
 liam artem callebat; sed lapides tan-
 tum & ligna humeris bajulare consue-
 verat. Hic Marcellum adiens, levi
 negotio destructurum se templum spo-
 pondit. Duorum tantum opificum
 mercedem postulavit. Quam cum
 sanctissimus Pontifex se daturum pro-
 misisset, hujusmodi quiddam vir ille
 molitus est. Templum in vertice
 positum, porticum ex quatuor lateri-
 bus ipsi coherentem habebat. Colu-
 mnae vero maximae erant, templique
 altitudinem aequabant. Singularum
 ambitus sexdecim erat cubitorum.
 Lapidis vero natura erat firmissima, &
 quae lapicidarum instrumentis haud
 facile cederet. Harum igitur singu-
 las cum in orbem suffodisset, & sup-
 positis oleaginis lignis eas suffulisset,
 ab una ad aliam transibat. Hac ratio-
 ne cum tres jam columnas suffodisset,
 ignem lignis subjecit. Sed Dæmon
 quidam atrii coloris apparens, & flam-
 mae vim cohibens, materiam ab igne,
 sicut natura fert, consumi non sine-
 bat. Cum igitur id sapius moliti, in-
 utilem esse conatum suum perspice-
 rent, Episcopo post meridiem dormi-
 enti eam rem indicarunt. Is confe-
 stim ad Ecclesiam progressus, aquam
 in vasculo afferi iussit. Et aquam
 quidem sub altari posuit: ipse vero
 frontem solo affixam habens, cle-
 mentem Dominum orabat, ne Dæ-
 monis tyrannidem ulterius pateretur;
 sed tum imbecillitatem illius osten-
 deret, tum potentiam suam decla-
 raret, ne forte incredulis, graviotis
 damni occasio ex eo nasceretur. Hac

& hujusmodi alia cum dixisset, crucis- que signo aquam signasset, Equitio cui- dam diacono, qui fide ac zelo munitus erat, præcepit ut aquam acciperet, & oculis ad locum properans, eam cum fide spargeret, ignemque admoveret. Quo ita facto, Dæmon aquæ vim non ferens aufugit. Ignis vero aquâ ipsi contrariâ, non secus atque oleo excita- tus, & materiam apprehendit, & mo- mento temporis eam consumpsit. Ita columnæ combustis, quibus suffulcie- bantur, lignis, & cœruerunt ipsæ, & duodecim alias eadem ruinâ secum traxerunt. Sed & templi latus quod columnis cohærebat, illarum vi simul tractum concidit. Ex quo ingens secutus fragor, cum universam urbem pervalisset, cunctos ad rei spectaculum excitavit, qui cum ad verlarum quoque dæmonis fugam didicissent, hymnos in supremi omnium moderatoris laudem canere cœperunt. Reliqua quoque delubra eodem modo destruxit divinus ille Antistes. De quo cum multa quoque alia plane admiranda mihi suppetant ad narrandum: nam & ad invictissimos Martyres scribere, & ab iisdem litteras accipere consueve- rat; tandemque ipse martyrii coro- nam adeptus est: ea nunc referre su- perledeō, ne sermonem longius tra- hens, hujus operis lectores tædio af- ficiam. Ad alia igitur narranda trans- grediar.

CAP. XXII.

De Theophilo Alexandria Episcopo, & de his, que in everfione idolorum illic ge- stasunt.

Athanasio illi celeberrimo, in Episcopatu successit admirandus Petrus: Petro Timotheus: Timotheo verò Theophilus, vir singulari pru- dentia ac fortitudine animi præditus. Hic Alexandrinorum urbem simula- chrorum fraude liberavit. Non enim solum delubra idolorum funditus evertit, verum etiam præstigias sacerdotum, qui multitudinem decipiebant, iis qui decepti fuerant, spectandas proposuit. Statuas enim ex ære & ligno intus cavas fabrican- tes, earumque dorfa parietibus ap- plicantes, meatus quosdam relin- quebant. Deinde per adyta sube- untes, & in statuarum penetralia in- trogressi, per has imperabant quid quid vellent. Hac fraude decepti, qui audiebant, iussa exequabantur. Sapientissimus igitur Præful cum simu-

Aίων ἑὸσα τέτοις παρῶμοια, καὶ ἰθὺς πρὸς τὸν τύπον τῆς ὕδαλι, ἐκὺτίον πνα διακονίας ἠξιομένον, πίσφι καὶ ζήλω πεφραγμένον λαβὴν τοῦ ὕδατος ἐκέλευσε, καὶ διὰ τὰ χεῖρας δεικνύμεν, καὶ μὴ πρὸς ἑωὺς διαρρῆσαι, καὶ τὴν ὕδατος γὰρ πρὸς ἐνεγκεῖν. ἔτω τέττα γηρομένη, ἀπὸ δρασμῶν ὁ δαίμων οὐκ ἐνεγκὼν τὴν τῆς ὕδατος ἰσοπεσοθλήν. τὸ ἵ πῦρ, ὡς ἐλαίω τῶν ὑπάλω χηρσάμῶν ὕδαλι, ἐπελάβετο τῆς ζήλων καὶ ταῦτα ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἠνάλωτα, οἱ ἵ κίονες, φρεῖ δὲ ἔξερει δὸν ἰσοχρηομένη ἀπὸ τῶν τε καὶ πέτρων, καὶ ἄλλες εἰλικυσαν δὺν δέκα. καὶ πρὸς τὸ τῶν κίονων σιωπημῶν καὶ ἠνέχθη πωλοθῶν, ὑπὸ τῆς ἐκείνων βίαιως σκελευθῶν. ὁ ἵ κλύπῶν εἰς ἅπαν τὰ ἀσθενῶν διαδρασμῶν, πολὺς γὰρ ἦν, πάντας εἰς ζήλων σιωπήγειν. ἐπὶ δὲ ἵ καὶ τὰ ἀνιπάλω δαίμων ἰσομαθῶν τὴν φυγῶν, εἰς ὑμῶν δὴ ἀπὸ τῶν ὄλων τὴν γλῶσσαν ἐκίνησαν. ἔτω καὶ ταῦτα τεμῆα καὶ ἔλυσε ὁ θεὸς ἐκείνων χεῖρας. πολλὰ ἵ καὶ ἄλλα πρὸς τὸ ἀνδρῶν καὶ λίαν ἀξιάγασα διηγήματα ἔχον, καὶ γὰρ τοῖς κληθῶν ἐπέσελλε μάρτυρας καὶ ἀνιγρῶν ἐτύχανε, καὶ τέλει καὶ ἀπὸ τῶν μαρτύρων ἀνεδήσατο ἐξέφανον ἀπὸ δύο ματαῦτα ἠν ἰσορεῖν, ἵνα μὴ λίαν μακρῶν ἀποκησῶν ἐν ἰσομένους τῆ συγγραφή ἐφ' ἑτέρων τῶν διηγήσων τεύλομαι.

Κεφ. κβ΄.

Πρὸς διωφίλου ἱπικῶν ἀλιξανδρείας, καὶ ἵπῶν ἐπὶ τῶν ἐξ ἑὸ δῶλων ἀσθενῶν χηρσάμῶν.

Aθανάσιον ἐκείνον τὸν πολυθεύλητον θαυμάσιον διεδέξατο πέτερον τῶν πέτερον τιμότερον πμόθεον δὲ θεόφιλον ἀνὴρ πικνός τε τῶν φρεῖνας, καὶ ἀνδρείον τῶν φρεῖνημα ἑὸν τὴν ἀλεξάνδρου πόλιν τῶν δολικῆς ἠλδοθῆσε πλάνης. ἔγδ μόνον ἐκ βαθρων ἀνέσασα τε τῶν εἰδῶλων τεμῆα, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἐξ ἀπαλῶν ἰερέων τῶν ἐξ ἀπαλημένους ὑπέδειξε μηχανήματα, τὰ γὰρ ἐκ χαλκῶ καὶ τὰ ἐκ ζήλων κενὰ ἐκ δὲ καλασκηδῶν ἑξάνα, καὶ τοῖς τοίχοις τῶν τέτων πρὸς ἀρμόζοντες ἰώτα, πορὸς τῶν ἀφανῶν ἐν τοῖς τοίχοις ἠφίεσαν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀδύτων ἀνιόντες, καὶ εἰς τῶν ζοάνων γινόμενοι, ἀπὸ ἐβέλοντο διὰ τέτων ἐκείνων φανακισμοῦ δὲ οἱ ἐπαίοντες, ἐδῶν τῶν κελυθῶν, ταῦτα ὁ σφῶτα καὶ ἀπὸ

δραχεῖδος, τοῖς ἑξαπαλήθεισιν ὑπέδειξε δὴ μοις, εἰς δὲ τὸν τῆσάρ' ἀπιδ' ἑοῦ νεῶν ἀναβάσι τῶν δὲ παναχρῆ γῆς κατὰ φασίπνες μέγιστος τε ἔσθ' καὶ κάλλιστος· εἶδε τὸ ξόανον παμμέγεθες καὶ τῷ μεγέθει τῆς θαλάσσης δεδιπλώμενον· ὡς εἰ τις τῶ πελάσῃ, κλονηθῆσεται μὴ ἢ γῆ, παναλευθρία δὲ ἀπαντασὶ κατὰλήψεται. Ἀλλὰ τέρας μὴ τῆς λόγου γεραϊδίων μεθύνων νομίσασαι ληρημαία, ἔδὲ μεγέθους ὡς ἀψύχου καταφρονησας, ἐκέλευσέ τι πελέκην ἐχόντι παῖσαι πορθύμως τὸν σάραπιν. ἐκείνους δὲ παύσασι, ἐβόησαν μὴ ἀπαντες τὸ θρυλιέμενον δέισασι· ὁ δὲ σάραπιν δεξάμενος τὴν πληγὴν, ἔτε ἤληγε, ἐξύλιον γὰρ ἦν, ἔτε φωνὴν ἀφῆκεν, ἀψύχου ὦν. ἐπεὶ δὲ τὴν κεφαλὴν ἀφῆρέθη, μῦθους ἀγγελῶν ἐξέδραμον ἐνδοθέντων γὰρ οἰκηθῆριον ἦν ὁ αἰγυπθίων θεός, εἰς μικρὰ δὲ αὐτὸν διελόντες, τὰ μὲν παρῆδσαν τῷ πυρὶ τὴν δὲ κεφαλὴν διὰ παντός ἔασε· ἐσυρην, τῶν προσκυμένων ἑσώνων καὶ τῆσάρ' αὐτῶν προσκυνηθέντων ἀδένειαν κομωθέντων. ἔτω δὲ τῶ πανταχρῆ γῆς καὶ θαλάσσης τῶν δαυμόνων κατελύθη τεμένη.

Alachra destrueret, circumventæ multitudini eas fraudes patefecit. Porro cum in templum Serapidis ascendisset, quod omnium toto orbe fanorum maximum simul ac pulcherrimum fuisse à quibusdam dicitur, statuam vidit ingentem, & quæ magnitudine sua terrorem injiceret spectantibus. Præter hanc magnitudinem, falsus quidam rumor sparsus erat, si quis propius ad simulachrum accederet, terræmotum statim oriturum, & omnes funditus perituros esse. Sed Theophilus, cum rumores istos nihil aliud quam ebriarum anicularum deliria esse existimaret, magnitudinem verò simulachri, utpote inanimem despiceret, cuidam securim gestanti iussit, ut forti animo Serapim feriret. Qui cum ictum infixisset, universi cõclamarunt, id quod fama vulgatum fuerat reformidantes. At Serapis, acceptâ plagâ nec doluit, quippe qui ligneus erat: nec vocem emisit, utpote inanimis. Ubi vero caput ei truncatum est, murium agmen ex internis erupit. Egyptiorum enim Deus, murium erat domicilium. Post hæc simulachro minutatim discerpto, reliquas quidem partes flammis ablumpserunt: caput vero per universam urbem traxerunt, cunctis ejus cultoribus inspectantibus, & imbecillitatem ejus, quem coluerant, deridentibus. Hoc modo Dæmonum templa omnibus locis terra marique subversa sunt.

Κεφ. κγ'

Περί Φλαβιανῆς Ἀντιοχείας ἐπίσκοπου, ἣ δὲ διὰ παυλίνου γενημένης τοῖς δυτικοῖς ἑτάσεως.

ΕΝ ἀντιοχείᾳ δὲ μελετίου τῆσάρ' ἐπὶ τὴν προεδρίαν φλαβιανὸς διεδέξατο, ὁ σὺν διοδώρῳ τῆσάρ' πολλὰς ἐκείνους ὑπερτῆσάρ' τῶν προβάτων σωτηρίας ὑπομείνας ἀγῶνας. ἐδελήθη μὲν γὰρ ὁ παυλίνος τὴν τῆσάρ' ἐκκλησίας ἡγεμονίαν λαβεῖν. ὁ δὲ τῶν ἑσώνων ἀνείπετο χορῆς, ἔχῆναι λέγων τὸν μελετίου τὰς συμβελάς μὴ δεξάμενον, μετὰ τὴν ἐκείνους τελουτὴν τὸν ἐκείνους θρόνον λαβεῖν. ἀλλὰ τὸν πολλοῖς λαμπρευόμενον πόνους, καὶ ἐπὶ πλείστον τῶν προβάτων προκινδυνόσαντα, προσήκει γῆρας ποιμένα. τῆσάρ' καὶ ῥωμαίοις καὶ αἰγυπθίοις δυσμένειαν πρὸς τὴν ἑσῶν μακροχρόνιου γάταθ. ἐδὲ γὰρ τῷ παυλίνῳ θανάτῳ συγκατελύθη τὸ ἐχθρῶν. ἀλλὰ καὶ μετὰ ἐκείνου διαγενομένου τῶν ἐκείνους παρῆληφθῶς θρόνον,

CAP. XXIII.

De Flaviano Antiochia Episcopo & de dissidio propter Paulinum inter Occidentales & Orientales exorto.

Antiochiæ vero, post magnum Meletium Episcopatum suscepit Flavianus, is qui unâ cum Diodoro pro Christiani gregis salute tot tanta subierat certamina. Ad Paulinus quidem præsulatum Ecclesiæ illius sibi vindicabat. Sed reclamavit Antistitum cœtus, rationi consentaneum non esse dicens, ut qui Meletii consilia respuisset, post ejus obitum sedem illius acciperet: illum potius pastorem fieri oportere, qui multis laboribus inclaruisset, & pro ovibus diutissime propugnasset. Ea res Romanos & Ægyptios diu infensos reddidit Orientalibus: Nam nec Paulini morte simultas extincta est. Sed post hujus mortem, cum Evagrius in locum illius subrogatus fuisset

let, adversus magnum Flavianum in-
fenso animo perseverarunt: idque tam-
etfi Evagrius contra Ecclesiasticas regu-
las ordinatus fuisset. Solus enim
Paulinus eum elegerat, multos simul
canones transgressus. Hi enim neque
morienti Episcopo permittunt ut suo
loco quenquam constituat, & omnes
provinciae Episcopos convocari ju-
bent. Præterea absque tribus Episco-
pis ordinationem ejusquam Episcopi
fieri vetant. Illi tamen cum nihil isto-
rum considerare voluissent, Evagrii
quidem communionem amplexi sunt:
adversus Flavianum verò Imperatoris
auribus subrepere tentarunt. Qui
sapius interpellatus, Constantinopo-
lim cum accivit, utque Romam profi-
cisceretur mandavit. Sed Flavianus,
cum & hybernum tempus causatus es-
set, & ineunte Vere facturum se impe-
rata promississet, in patriam reversus
est. Porro cum Romanæ urbis Epi-
scopi, non solum admirandus Dama-
sus, sed & successor ejus Siricius, & post
Siriciū Anastasius, pium Imperatorem
acrius perstrinxissent, illum tyrannos
quidem, qui adversus ipsum insurgent
opprimere dicentes, eos vero,
qui legi Christi insultarent, pati tyran-
nicam dominationem exercentes:
rursus cum Constantinopolim evoca-
tum cogere instituit, ut Romam na-
vigaret. Tum vero sapientissimus
Flavianus, admirabili usus fiducia:
Si meam fidem inquit, o Imperator, ut
non rectam quidam insimulant, aut
si vitam indignam esse dicunt sacerdo-
tio, ipsos accusatores meos judices
feram, & quam tulerint sententiam,
libenter excipiam. Sin de cathedra
& de primatu contendunt, non
litigabo, nec repugnabo iis, qui i-
sta ambiunt: sed cedam ultrò, & Pon-
tificatum dimittam. Da igitur Impe-
rator, cui voles, sedem Antiochenam.
Hanc ejus constantiam ac sapientiam
admiratus Imperator, in patriam re-
dire, commissamque sibi Ecclesiam
regere eum jussit. Longo post tem-
pore cum Romam iterum venisset
Theodosius, eandem rursus Episco-
porum excepit querimonias, quod
Flaviani tyrannidem non extingueret.
Tum Imperator, quodnam illud ty-
rannidis genus esset, exponere eos
jussit, Flavianum se esse dicens & ad
agendam pro illo causam constitu-
tum. Cumque illi dicerent, se ad-
versus Imperatorem litigare non posse,
hortatus est eos Imperator, ut Ecclesias

A δέμεναν τὰ μέγαν Φλαβιανῶ χαλεπαί-
νοντες, καὶ ταῦτα τῶν εὐαγγελίων τῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν παρεβέβλημένον θεσμόν. μόνον
αὐτὸν ὁ παυλῖνος πρεσβύτερος, πολλὰς κανόνας
καὶ ταῦτ' ὡς εὐαγγέλιον. ἔτερον ἀντὶ ἑαυτοῦ τὰ τε-
λευτῶν χειροτονίαν ἑπέσειον, καὶ πάντας
συγκαλεῖσθαι τῆς ἐπαρχίας τὰς ἐπισκόπους κα-
λέσει καὶ ἀνὰ πάλιν διῆχα τριῶν ἐπισκόπων
ἐπισκόπων χειροτονίαν ἀπαγορεύσει γινέσθαι
ἀλλ' ὅμως τέτων ἐδέν εἶδέναι θελήσαντες
τῶν εὐαγγελίων μὴ κοινωνίαν ἠπάσασθαι, καὶ
B Φλαβιανῶ τὰς βασιλικὰς ἐκίνησαν ἀκού-
ενοχληθεὶς ὅτι πολλὰς, ἠγάγέ τε αὐτὸν εἰς
τὴν κωνσταντινέπολιν, καὶ καταλαβεῖν τὴν
μνησκέλυσεν. ὃν Φλαβιανὸς, χεῖμῶν τῶν
ἐν αὐτῷ φήσας, καὶ ὑποχώρησθαι τῶν εὐαγγέλιων
λάμπον τὸ παρεβέβλημένον πληρώσει
ἐπανῆκεν εἰς τὴν πατρίδα. ἐπεὶ ὅτι τῆς ῥώμης
ἐπισκοπῆς, ἕμῳ ὁ θαυμασιὸς δαμασκῶς
ἀλλὰ ὁ καὶ ἐκείνον στείλει, καὶ ἀναστῆναι
ὁ σιερικὸς διάδοχος, σφοδρῶτερον τῶν εὐαγγέ-
λιων βασιλέως καθήσαντος, τὸ μὴ ἀκούειν
C τῶν χειροτονίων θεασυνομένους ἐπὶ τὴν τυραν-
νίαν ἑαῖν, πάλιν αὐτὸν μετὰ πενήντα ἡμέρας
ἀπαίρειν αὐτὸν εἰς τὴν ῥώμην ἠνάγκαζε. ὅτι
Φλαβιανὸς ὁ βρώταί, τῆς ἀξίει πᾶν ἠπα-
ρήσια χεῖρ ἄμην, ἔφη· εἰ μὴ τῆς πίστεως ὁ
βασιλεὺς τῶν ἐμῶν ὡς ἐκ ὁρθῆς κατηγόρησιν
ἢ τὸν βίον φασὶν ἰερῶν ῥωμαίων ἀναξίων, καὶ αὐτῶν
χεῖρ ἄμην κατηγόρησιν κηλίαι, καὶ τῶν πα-
ρῶν ἐκείνων ἐκφερομένην ψῆφον δεῖξομαι. εἰ ὅτι
θεῖον καὶ παρεβέβλησιν ῥωμαίων, ἔτερον
καθῆμαι, ἔτερον λαβεῖν βεβλημένοι ἀνιμα-
χέομαι ἀλλ' ἐκείνη καὶ τῶν παρεβέβλησιν
D φέξομαι. τοιγάρτοι δὲ ὡς βέλῃ τὸν ἀνιμαχίαν
θεῖον ὡς βασιλεὺς. ταύτην ἀπὸ καὶ τῶν ἀνιμαχίαν
καὶ τῶν σοφίαν θαυμασῶν ὁ βασιλεὺς, τὴν
ἐνεγκῆσαν καταλαβεῖν καὶ τῶν ἐγγυησῶν εἰς
ποιμαίνειν ἐκκλησίαν ἐκίλευσε χρόνος ὃ συ-
νέδιελθῆναι εἰς τὴν ῥώμην ἀφικόμενος πα-
λιν ὁ βασιλεὺς, τῶν αὐτῶν πάλιν ὑπὸ τῶν ἐπι-
σκοπῶν κατηγορίας ὑπέμνην, ὡς τῶν Φλαβι-
ανῶν τυραννίδα μὴ καταλύων, ὃν λέγειν αὐτῶν
ἐκείνουσε τῆς τυραννίδος τὸ εἶδος, αὐτὸς εἶναι
Φλαβιανὸς λέγων, καὶ ἐκείνος συνδικὸς παρεβέβλη-
θε. ἐκείνον ἢ λεγόντων ὡς ἐδύναται δικασαῖν
ἐασιλῆ, ὡς ἔφησε λοιπὸν ὁμοιοῖα τῶν ἐκκλησιῶν

συνάψαι, καὶ διαλῦσαι τὴν ἔριν, καὶ τὴν ἀνόντην σέβουσι Φιλονικίαν. παυλῶν τε γὰρ ἐτελεύτησε πάσαι, καὶ εὐάγριος δὲ ἐνόμωμος παρῳεβλήται καὶ τῆς ἑώας αἰ ἐκκλησίαι τῆς Φλαβιανῆς παρῳεβλήται ἀνέχονται. πρὸς ἣ τῆ ἑώα, καὶ τὴν ἀσιανὴν ἀπασαν καὶ ποινικὴν, καὶ μέντοι καὶ τὴν θρακικὴν κοινωσας ἐχθρὰ καὶ συνημμένας καὶ τὸ ἰλλυρικὸν ἢ ἀπαν ἐκείνον οἶδε τῶν κτλ τῶν ἀναβλῆν ἐπισκόπων ἠγέρθηρον. ταύταις εἰζαντες τὰς παραινέσεις αὐτῶ ἐσπέρας ἐπίσκοποι, καλαλύσειν ὑπέροχον τὴν δυσμένειαν, καὶ τὰς πεμφθη-

A tandem inter se reconciliarent, & iurgandi finem facerent, atque inutilem contentionem extinguerent. Paulinum enim jam pridem fato functum, Evagrium vero non legitime ordinatum esse. Adhuc Orientis Ecclesias Flaviani Episcopatum defendere. Nec Orientem modò sed & universam Asianam & Ponticam, ac Thracicam Diocesin ei communicare conjunctasque esse. Totum denique Illyricum eum Orientalium Episcoporum primatem agnoscere. His admonitionibus flexi Occidentalium partium Episcopi, simulatam se abjecturos polliciti sunt, & legatos qui à Flaviano mitterentur, suscepturos. **Q**uod cum accepisset divinus Flavianus, egregios quosdam Episcopos Romam misit, unà cum aliquot Presbyteris ac Diaconis Antiochenis Ecclesie. Horum omnium princeps erat Acacius, Bercæ urbis Syriæ Episcopus, vir ubique gentium terra marique celeberrimus. Hic unà cum reliquis Romam veniens, diuturnam simulatam, quæ septendecim annos duraverat, sedavit, pacemque inter Ecclesias composuit. Quod cum Ægyptii comperissent, & ipsi depositis inimicitias concordiam amplexi sunt. Præerat tunc temporis Ecclesie Romanæ Innocentius, qui Anastasio successerat; vir insigni solertia ac prudentia præditus. Alexandrinæ vero Ecclesie Theophilus præsidebat, cujus antea mentionem feci.

Κεφ. κδ'.
Περί τῆς τυραννίδος καὶ τῆς θοδοσίου βασιλείας διὰ πίστιος νίκης.

Τὴν μὲν ἐν τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνην τῆτον τὸν πρόπον ὁ πιστότατος ἐπρυάνευσε βασιλεύς. πρὸς δὲ γε τῆς γεννημένης εἰρήνης, τὴν τε βαλενθιανῆς τελευτὴν καὶ τὴν εὐχρίως τυραννίδα μαθῶν, εἰς τὴν εὐρώπην ἐσπέρευε καὶ ἐκείνον ἢ τὸν χρόνον ἦν ἰωάννης ἐν αἰγύπτῳ τὴν ἀσκητικὴν ἀσπαζόμενος πολιτείαν. ὅδῃ πνευματικῆς μετὰ λαχῶν χάριτος, πολλὰ τοῖς πικρὰνομένοις περιελεγε τῶν ἐθιμένων. πρὸς τῆτον ὁ φιλόχριστος ἀπέπειλεν βασιλεύς, εἰ πολεμήσειν τοῖς τυράννοις μαθεῖν ἐφιέμενος. καὶ ἐπὶ μὲν τῶ περιέλα πολέμῳ τὴν ἀναίμακτῳ προσηγόρευσε νίκην ἐπὶ ἣ δούλεξε μὲν πολὺν φόνον νικησῆν τὸν βασιλεία προείρηκε. μὲν τὸ αὐτῆς ἐλπίδος

CAP. XXIV.

De Tyrannide Eugenii, & quomodo Theodosius ob fidei sue meritum victoriam reportavit.

Hoc modo fidelissimus Imperator Ecclesiarum pacem restituit. Verum antequàm ea pax componeretur, Valentiniani morte & Eugenii defectione cognita, exercitum in Europam traduxit. Degebat tunc in Ægypto Joannes quidam, monastica Philosophiæ studiis sese exercens. Hic spirituali gratia donatus, sæpe seiscitantibus prædicebat futura. Ad illum igitur quosdam misit Christi amantissimus Imperator, discere ex eo cupiens, num Tyrannis bellum inferri oporteret. Ac priore quidem bello, in cruentam eum victoriam relaturum responderat. Posteriore verò, Imperatorem post multam cædem victoria potiturum prædixit. Hac cum fiducia

progressus ad bellum gerendum Imperator, pugnam conferuit; ac multos quidem ex hostibus interfecit: multos vero & ipse Barbaros, qui in auxiliis erant, amisit. Cumque Duces exiguum esse dicerent numerum militantium, suaderentque ut bellum aliquantisper differret, quo ineunte Vere copias omnes cogere & hostes multitudine superare posset, id consilium aspernatus est fidelissimus Imperator. Neque enim decet, inquit, ut divinam quidem crucem tantæ imbecillitatis probro maculemus; Hercules autem imagini tantam vim ac potentiam confessione nostra tribuamus. Hunc enim exercitum crux: hostiles vero copias imago Hercules antecedit. His cum ingenti fide ita dictis, cum copias, quæ supererant, exiguæ admodum essent, & animis fractæ; ubi castra habebat, totam ibi noctem preces ad DEUM fundendo transegit. Sub galli autem cantum somnus invito irrepens, eum oppressit. Humi ergo jacens, duos quosdam viros videre sibi videbatur, alba veste indutos, & albis equis insidentes: qui bono animo ipsum esse juberent, metumque deponere, & prima luce arma capere, aciemque ad pugnandum instruere. Auxiliatores enim ac propugnatores se missos esse dicebant, & alter quidem se Joannem Evangelistam esse ajebat, alter Philippum Apostolum. Hanc visionem cum vidisset Imperator, preces fundere non destitit; sed majori alacritate eas offerebat Deo: Idem visum miles quidam cum vidisset, Centurioni suo indicavit. Ille militem deduxit ad Tribunum; Tribunus vero ad Magistrum militum. Qui cum novi aliquid nuntiatorum se crederet, Imperatori id retulit. At Imperator, non meâ, inquit, causâ iste hoc vidit: ego enim is, qui victoriâ polliciti sunt, credidi: sed ne quis forte suspicaretur me pugnandi desiderio ista finxisse, Adjutor Imperii mei hæc isti quoque revelavit, ut narrationis meæ testis esset idoneus. Priori enim mihi communis Dominus hanc visionem objecerat. Proinde, abjecto metu, antesignanos & Duces sequamur. Nec bellantium multitudine quisquam victoriâ metiatur, sed unusquisque vim ac potentiam Ducum consideret. Hæc ad milites quoque elocutus, cum hac ratione omnium animos confirmasset, è montis

Ασραϊεύσας ὁ βασιλεὺς πολλὰς μὲν τῆς ἐπι-
 πῶν παρὰ τὴν πόλιν καὶ κηλίσει, πολλὰς
 τῶν Ἰπικερῶν αὐτῶν βαρβάρων ἀπέλα-
 ῖων ἢ σραϊηγῶν ὀλίγας εἰνατὲς συμπαρῶν
 ζυμένους φησάντων, καὶ ἀναχωρῆσαι πᾶσι
 τῶν πολεμῶν συμβεβηδυσάντων, ὡς ἐπὶ τῶν
 ἀρχομένων σραϊαίων συναγεῖραι, καὶ τὰ πλεονε-
 κῆρας γινώσκων δυσμῶν, ὅτι ἐδέξατο τὴν
 εἰσήγησιν ὁ πιστότατος βασιλεὺς. ἐπὶ τῶν
 ἡσῆται, τσαῦτῶν μὲν ἀδένειαν τὴν σῶν
 κατηγορήσαι σαυρῆ, τσαῦτην ἢ πρὸς μα-
 Βηρησαὶ δυνάμιν τῆς Ἰσραηλῆος εἰκόνι. ταύ-
 τῆς μὲν γὰρ ὁ σαυρῆς ἠγάται τῆς σραϊαίας,
 ἢ τῶν ἀνιπάλων ἐκείνη. τῶν ἄλλων ἕως τῶν
 σῶς εἰρημῶν, καὶ τὴν ὑπολειφθεῖσθαι σραϊαίας
 ὀλίγας τε ἔσθαι, καὶ λίαν ἀθυμῶσθαι, ἐπι-
 οκισκῶν ἐκλήθειον ἐν τῇ τῆς ὄρεος ἀκρωτηρια-
 ἐν ὧ τὸ σραϊαίοπεδον ἦν, πάντων ἢ διείλετο
 τὸν τῶν ὄλων δεσπότην ἀντιπολεμῶν. πρὸς
 ἀλεκτηρόνων ὄδας, ἐνίκησε μὲν ὑπὸ τῆς
 γνώμης. Ἰπὶ ἢ τῆς διαπέδου κείμην, ὅτι
 ἐδόκει δύο πᾶσι λευχειμονῶν ἀνδράσιν
 ἵππων ὀχεμένους λευκῶν, οἱ φάρειν τε
 C λδων, καὶ τὸ δὲ ὄξελασαι, καὶ τῶν
 τῶν ἐν καθοπλίσει καὶ τάξει τῆς σραϊαίας
 εἰς τὰ δάξιν. Ἰπικερῶν γὰρ ἐλεγον ἀπεσῶν
 δαι καὶ σραϊαίομαχοι. καὶ ὁ μὲν ἰωάννην ἐαυ-
 ἐλεγεῖν εἶναι τὸν διαγγελιστὴν, ὃ ἢ οὐκ ἔστιν
 δόπος οἶον. ταύτην ἰδὼν τὴν ὄψιν ὁ βασιλεὺς
 ὅτι ἐλθῆκε τὴν ἐκείνης ἀλλὰ μὴ πλείονος τῶν
 τῆς προθυμίας προσέφερε τὸ τὸ σραϊαίο
 τις θεασάμενος δὲ ἐδήλωκε τὰ λοχαφῶν
 ἐκείνῳ ἢ τῶν πρὸς τὸν χιλιαρχὸν ἠγαγῶν
 ὁ δὲ χιλιαρχὸς ἀπήγαγε τὰ σραϊαίῶν, ὅτι
 σραϊαίῶν καὶ τὸν τιμνύειν ὑπολαβῶν, ἀπὸ
 D γαίε ταῦτα βασιλεῖ. ὃ ἢ ἐκ ἐμῶν ἐνεκαίθη
 ταῦτα ὅσα τὰ ἐγὼ γὰρ τῆς τῆς νίκης ὑπο-
 χρομένοις πέπισθαι, ἀλλὰ ἵνα μή τις ὑπολα-
 βῆ με ὡς τὸ σραϊαίο ὄργιν ὄργιν ὄργιν, πάλαι
 τῆς ὄψιν. καὶ τὰ ταῦτα μεμνήσκον ὃ τὸ ἐμῶν
 βασιλείας Ἰπικερῶν, ἵνα μάστιγος ἀξίως
 ἦν ἢ ἐμῶν διηγήσεως πρῶτον γὰρ ἐμοὶ ταύ-
 τῆς ὁ κοινὸς δεσπότης τῆς ὄψιν ὑπέδειξεν. δι-
 σκευασάμενοι δὲ ἐν τῶν δὲ τῶν, τοῖς προμάχοις
 καὶ πολεμάχοις ἐπώμεθα, καὶ μηδὲ τῶν πλεονε-
 κῆρας τῶν πολεμῶν σαβιάδω τὴν νίκην. ἀλλὰ
 τῶν ἠγεμῶν λολίξω ἕκαστος τὴν δυνάμιν
 ταῦτα ἢ τοῖς σραϊαίοις εἰπὼν, καὶ ταῦτα ἢ
 πα-

πάντας αεθθυμίας εμπλήσας, ἐκ τῆς ὄρας
καλήγατε κορυφῆς. ὁ δὲ τύραννος πύρρῳθεν
ιδὼν τὰς στρατιώτας πολεμήσοις, καθώ-
πλισε τὴν στρατιάν, καὶ οὐκ ἔταξεν.
αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῷ γεωλόφῳ μέναις, θανατῶν
ἐφ' ἡλὸν βασιλείᾳ, καὶ τῆς παρῆς ἀπαλλάξαν-
τα βιολῆς ἀδράπια. Ἐτοῖς στρατηγοῖς ἐκέ-
λευσε, ζῶντα τὸν καὶ πεπεδημένον προσά-
γαγεῖν ἐπὶ δὴ καὶ φάλαγγες ἐστῆσαν πολλα-
πλάσιον μὲν ἢ τῶν πολεμίων τὸ πλῆθος, ἐν-
αεῖθ' ἡμῶν δὲ κομιδῆ τὸ τῆς βασιλείας συνίστα-
μένον. Δρῶμενων δὲ καὶ τῶν κακίων ἀφίε-
ναι τὰ βέλη, ἔδειξαν ἀληθεῖς τὰς ὑποχρεῖς
οἱ πρόμαχοι. πνῦμα γὰρ βίαιον ἀνιπρόσω-
πον τῶν πολεμίων φερόμενον, τὰς μὲν ἐκεί-
νων οἰσὲς ἀπέσρεφε ἑτάπελα καὶ τὰ δόρατα
καὶ πᾶν βέλθ' ἀντις ἀχρηστοῦ ἢ καὶ ἔτε ὀπλί-
της, ἔτε τοξότης, ἔτε πελίας πημῶν τὴν
ἐβασιλείως ἠδὲ τῆς στρατιάν. καὶ μὲν τοῖς
ὅτι μάλιστα πλείη καὶ τῶν προσώπων φερό-
μένη, μὲν τὰ βλέφαρα καὶ ταῖς κόρας ἐπα-
μύνειν πολεμικῶν ἠναγκαζεν. οἱ καὶ ἐβα-
σιλείως στρατιῶται, λώθῃν ἔδδ' ἑμίαν ἐκ τῆς κα-
ταγίδος ἐκείνης δεξάμενοι, θάρραλέως τὰς
πολεμίας κατέκλειον. οἱ δὲ ταῦτα ὀρώντες, καὶ
τὴν θείαν ἐπιγνώμην ἐπικρατοῦντα ὄπλα ῥίψαν-
τες, φειδῶς ἀδρά τῆς βασιλείως τυχεῖν ἠντιβό-
λησαν. ὁ δὲ καὶ εἶξε ἑοικὸς μελέδωκεν, ἀγαθῶν
δὲ αὐτῶν τὸν τύραννον καὶ τῆς ἀχρηστοῦ ἐκέλευσε.
οἱ δὲ θεοῖς ἀνέβησαν εἰς τὸν λόφον ἐκείνην
ἐκείνος ἠγρόν τὰ δρώμενα. ὁ δὲ πνευστῶν ἰ-
δὼν, ἑτάπελα μινυοῖς τὴν ἀσπίδα,
νίκης ἀγγέλιος ὑπέλαβε, καὶ ἠρέθει καὶ θεοδό-
σιον πεπεδημένον ὡν προσέειπεν ἠγαθόν.
οἱ δὲ οὐκ ἐκείνον, ἔφησαν, σοὶ προσά-
γομεν, ἀλλὰ σε πρὸς ἐκείνον ἀπάγο-
μεν. τῆτο γὰρ ὁ τῆς πάντος προσέταξε
πρότασις. ταῦτα λέγοντες, δὲ ἀνέστησαν
τε ἐκ τῆς δίφρου, καὶ τὰ δεσμά ἐπιθέν-
τες πεπεδημένον ἀπύγαγον, καὶ προσή-
γαγον δορυάλωτον τὴν πρὸ βραχίος με-
γαλαυχόμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς, τῶν τε
εἰς βαλεντιανὸν πημμεληθέντων ἀνε-
μνησε, καὶ τῆς παρῆς τυραννίδος,
καὶ τῶν κατὰ τῆς ἐνόμης βασιλείας πολέ-
μων. ἐνωμώθησε δὲ καὶ τὴν ἠρακλέως ἐι-
κόνα, καὶ τὸ μάταιον δὲ ἐκείνην γυρόμενον
θάξος καὶ ἔτε δικαίαν καὶ ἔνομον δὲ ζήνηγε

Avertice exercitum deduxit. Tyrannus verò, cum milites ad pugnam paratos eminens conspexisset, suos & ipse armavit, & ad prælium instruxit. Ipse in quodam colliculo residens, Imperatorem mori cupientem, & ex hac vita excedere properantem, præliari dicebat: mandavitque Ducibus suis, ut vivum illum ac vincitum ad se adducerent. Postquam acies ex adverso steterent, hostium quidem numerus multo major apparuit. Qui verò à partibus erant Theodosii, pauci admodum videbantur. Ubi verò utrinque tela conjici cœpere, vera esse, quæ promiserant, ostenderunt propugnatores illi. Vehemens enim ventus ex adverso in hostes ruens, cunctas eorum sagittas & jacula hastasque avertit, omniaque eorum tela incassum ferebantur. Itaque nec gravis armaturæ miles, nec sagittarius, nec peltastes, exercitum Imperatoris damno afficere valuerunt. Ad hæc pulveris immissa vis in eorum faciem magno impetu delata, ipsos palpebras claudere, & periclitantibus pupillis opem ferre cogebat. Milites verò Imperatoris Theodosii, ex eo turbine nullum incommodum passi, alacri animo hostes cædebant. Qui cum hæc cernerent, Deique auxilium agnoscerent, abjectis armis, veniam sibi dari ab Imperatore poposcerunt. Annuit ille, & indulgentiam eis tribuit, iussitque ut tyrannum confestim adducerent. Illi ergo concito cursu collem ascendunt, in quo Tyrannus ignarus adhuc rerum gestarum confederat. Qui cum eos anhelantes vidisset, ac respirandi difficultate celeritatem cursus indicantes, nuntios victoriæ adesse credidit, sciscitatusque est ex iis, num Theodosium quoque vincitum adducerent, sicut ipsis imperatum fuerat. Ad hæc illi non Theodosium, inquit, ad te, sed te ad Theodosium ducturi venimus. Id enim hujus universi moderator præcepit. Simul hæc dicentes, Tyrannum ex folio abripiunt, & injectis catenis vincitum abducunt; eumque qui paulo ante insolenter sese efferebat, captivum sistunt. Tum Imperator, scelus quod in Valentianum perpetraverat, in memoriam ei revocavit; & iniquam tyrannidem ab bella, quæ adversus legitimum Imperium concitaverat objecit. Irrisit præterea imaginem Herculis, & inanem ex ea conceptam fiduciam. Actum demum justam ac legitimam de ejus

supplicio sententiam protulit. Huiusmodi fuit tum pacis, tum belli tempore Theodosius: qui & divinum semper imploravit auxilium, nec illo unquam fraudatus est.

CAP. XXV.

De morte Imperatoris Theodosii.

Posthanc autem victoriam in morbum delapsus, Imperium filiis suis distribuit. Ac majori quidem natu, partem quam ipse rexerat; minori vero Europæ Imperium assignavit. Utrumque autem hortatus est, ut integram ac solidam pietatem retineret. Per hanc enim, inquit, & pax confervatur, & bellum extinguitur: per hanc hostes fugantur, eriguntur trophæa, & victoria comparatur. Hæc ille monita cum filiis suis suggestisset, extremum diem clausit, immortalis nominis sui memoriam derelinquens.

CAP. XXVI.

De Honorio Imperatore, & de Telemacho Monacho.

Imperii verò illius successores, pietatis quoque hæredes extiterunt. Nam & Honorius, qui Europæ partes regendas susceperat, gladiatorum spectacula olim Romæ fieri solita sustulit ex huiusmodi occasione. Erat quidam Telemachus monasticæ vitæ deditus. Hic ab Orientis partibus profectus, ejusque rei causâ Romanam ingressus, cum detestandum illud spectaculum ederetur, ipse quoque in amphitheatrum venit. Et in arenam descendens, gladiatores, qui inter se pugnabant, compescere conabatur. Sed eruentē cædis spectatores, eam temperè ferentes, & demonis, qui eo sanguine oblectabatur furorem animis suis concipientes, pacis auctorem lapidibus obruerunt. Quo cognito admirandus Imperator, hunc quidem invictissimorum Martyrum numero adscripsit: tetrum verò illud spectaculum penitus abolevit.

τῆς καὶ ἀντιτιμωρίας τῶν ψυχῶν. τοῦτο ἦν ἐκεῖν. Ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ αἰεὶ μὴ τῶν θεῶν ἑπιχειρίαν αἰτῶν, αἰεὶ δὲ ταύτης μεγαλαυχάνων.

Κεφ. κέ.

Περί τῆς θείας βασιλείας τελείης.

Μετὰ δὲ τῆς νίκης ἀρρώστιας, τοῖς υἱοῖσι τῶν βασιλείων διένειμα. καὶ τῶ μὲν πρεσβυτέρῳ τῶν οὐκείων ἔδωκεν ἡγεμονίαν, τῶ νεωτέρῳ δὲ τῆς ἀρρώστιας τῶν οὐκείων δὲ τελείαν καὶ τέτον ἔχει καὶ κείνον παρήνεσε. διὰ ταύτης γὰρ εἰρήνη φυλάττεται, καὶ πόλεμοι καταλείπονται, καὶ πολεμιοὶ τρεποῦνται, καὶ ἀνίσταται τρέπαια, καὶ νίκη βραδύεται ἐκεῖν. μὴ ταῦτα τοῖς παισὶ παρανέσας ἐτελῶσιν, αἰμνήσον κλέοι καταλαπῶν.

Κεφ. κς.

Περί ἰσχυροῦ βασιλείου καὶ τῆς μοναχίας.

Οἱ δὲ τῆς βασιλείας διάδοχοι, καὶ τῆς ἀρετῆς ἐχρηστοὶ κληρονομοὶ. Οὐδεὶς μὲν γὰρ ἀρρώστιας τὴν βασιλείαν διεξάμνη. τὰς ἐν ῥώμῃ πάλαι γνωμῆς μονομαχίας κατέλυσε, ἀφορμὴν τοιαυτῆς λαβὼν. τῆλεμαχος τις ἦν τὸν ἀσκητικὸν ἀσπάζομενος βίον. ἔτος δὲ τῆς ἐνάτης ἀπάρας, καὶ τέταρτον τὴν ῥώμην καταλαβὼν, τῆς μουσαεῆς ἐκείνης ἐπιτελεσθῆναι θέας, εἰσελήλυθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σάδιον, ἐκαταβάς πάντων ἐφρατότερος καὶ ἀλλήλων κεχηρημένος τοῖς ὅπλοις. τῆς δὲ μισαφονίας οἱ θεαταὶ χαλεπίναντες, καὶ τῶ τοῖς αἵμασι ἐκείνοις ἐπιτερομένους δαίμονες εἰσεδέξαντο τὴν βασιλείαν, κατέλυσαν τῆς εἰρήνης τὸν κτίαν. τέτο μαθὼν ὁ θαυμαστὸς βασιλεὺς, τὸν μὲν τοῖς νικηφόροις συνελάμψε μάρτυσι, τὴν δὲ πονηρὰν ἐκείνην ἔπαυσε θεωρεῖαν.

Κεφ. κζ.

Περί τῆς ἀρχαίας βασιλείας καὶ ἰωάννου
καὶ χριστοῦ ἐπιτομῆς.

ΕΝ Ἰκωνσάνην πόλιν νεκράς τελευτή-
σαι· ὅς τινι ἐκκλησίαν ἐκείνῳ ἐποί-
μανεν, ἀρχαίον δὲ ταύτῃ ἰθὺν ἐπιβί-
βωσαν λαχόν, μαθῶν ἰωάννην τὸν μέγαν τῆς
οἰκουμένης Φωστῆρα, ἐν ἀντιοχείᾳ πρὸ τῆς πρε-
σβυτέρων ἐγκαταλείχθαι χορῶν ἡγάγε τε, καὶ τοῖς
συνελεγμένοις ἐπισκόποις ἀπὸν τῆς θείας πατρὸς
αγαγῶν παρηγήσει χάριτι, ἧ τῆς μεγίστης ἐ-
κείνης πόλεως ἀποφῆναι ποιῆμα. ἰκανὸν δὲ ἔ-
τετο μόνον δηλώσαι Ἐβασίλειον τὴν παρὰ τὴν
θαλασσοδὴν, καὶ τὸν τὸν χρόνον, ἀντιοχείας
μὲν ὁ θεὸς ἠγάγετο φλασιανός, λαοδικείας δὲ
ἐλπίδιος, ἔμεγαλε μελετήσῃ ἡρόδοτος σύ-
κην, καὶ τὴν ἐκείνην πολίτειαν ἐμαξάμηνος
μᾶλλον, ἢ ὁ κηρὸς τῆς δακτυλίων τῶν τύπας.
ὅσα μὲν ἐν τὸν μέγαν πελάγιον διεδέξατο.
τὸν δὲ θεὸν μαρκελλον ἀγαπήσις ὁ παυλίφ-
μο, ὃν ἐν ταῖς ἀσκητικαῖς παλαιαῖς δια-
πέπῃν ἔφην, καὶ τὸν τῆς αἰρέτικῆς ζήλης καιρὸν
σελδοκείας δὲ τῆς πατρὸς ταύτης μαξίμου,
ἰωάννης ἔπαυτο συμφορητῆς, καὶ θεόδωρος
τῆς μονασίας. ἀμφὼ δὲ διδασκάλῳ ἦσαν
λαμπρῶς, διέλαμπε δὲ συνέσει τῆς βίβῃς ὁ θεὸς
ἀκάμω, ἰθὺν τὴν βέρειαν λέοντι, ἢ τὸ
γαλαῶν ἐποίμανεν ἔθνη, πολλοὺς εἶδεσθαι
δρεῖν λαμπρῶν ὀμῶν.

Κεφ. κη.

Περί τῆς κατὰ θεὸν τῆς ἐπιτομῆς παρ-
ρησίας.

Ὁ Δὲ μέγας ἰωάννης τῶς τῆς ἐκκλησίας
δεξάμει· οἰακας, τῶς τε παλαιῶν
γνωμέναις ἀδικίαις σὺν παρρησίᾳ διήλασε, ἔ-
βασίλειον βασιλίδι παρηγήσῃ πατρὸς φορα,
καὶ τῶς ἱερέας ἠξίει καὶ τῶς κειμένους πολι-
τευσάσθαι νόμους, τῶς δὲ τῶς παλαιῶν πολ-
μῆστας, ἐπιβαίνειν τῶν ἀνακτόρων ἐκάλυεν
ἐρεῖν λέγων, τῆς μὲν τῶν ἱερέων ἀπολαύ-
ειν μῆς, τὴν δὲ τῶν ἀληθῶν ἱερέων μὴ ζητεῖν
βιοτιῶν, καὶ ταύτῃ ἐποιεῖτο τὴν παρρη-
σίαν, ἐ μόνος ἐκείνης τῆς πόλεως, ἀλλὰ
καὶ τῆς θράκης ἀπάσης εἰς ἔξ δὲ αὐτῆ ἡγε-
μονίας διήρησεν, καὶ τῆς ἀσίας ὅλης, ὑπὸ ἐνδεκα

A

CAP. XXVII.

De pietate Imperatoris Arcadii, & de Joannis
Chrysofomi ordinatione.

Constantinopoli verò, mortuo Ne-
ctario, qui Ecclesiam illam guber-
naverat, Arcadius qui eam Imperii par-
tem regendam acceperat, cum Joan-
nem, magnum lumen orbis terrarum,
Antiochiæ in presbyterorum ordinem
relatum esse didicisset, cum inde acci-
vit, collectisque Episcopis mandavit,
ut divinam gratiam ei conferrent, &
urbis Regiæ Episcopum eum renuntia-
rent. Quod quidem unum sufficit ad
declarandam Imperatoris pietatem.
Per idem tempus Antiocheni Ecclesiæ
præerat divinus Flavianus : Laodiceæ
verò præfidebat Elpidius, qui magni
Meletii fuerat contubernalis, ejusque
vivendi rationem perfectius expresse-
rat, quàm cera imaginem annuli ex-
primere solet. Successor autem erat
magni Pelagii. Jam verò divino Mar-
cello successit Agapetus, omni laude
prædicandus, quem supra retulimus
hæreticæ persecutionis tempore in
monasticis exercitationibus floruisse.
Seleuciæ porro, quæ ad montem Tau-
rum sita est, Episcopus erat Maximus,
eximii illius Johannis condiscipulus :
Mopsuestiæ vero Theodorus : ambo
doctores ac prædicatores egregii. Di-
vinus item Acacius prudentia simul &
sanctitate vitæ illustis, Bercæ Eccle-
siam gubernabat. Leontius denique,
multis virtutum generibus conspicuus,
Galatarum provinciæ præfidebat.

CAP. XXVIII.

De Joannis Episcopi divina in loquendo
libertate.

Porro magnus Joannes, simulatque
Ecclesiæ gubernaculis admotus
est, iniqua quorundam facinora liberè
cœpit reprehendere : & tum Impera-
tori, tum Augustæ, utilia monita sug-
gererat. Sacerdotes quoque ut juxta
Ecclesiæ leges viverent, commonebat :
eos verò, qui leges illas transgredi au-
derent, ad altare accedere prohibe-
bat : nefas esse dicens, ut Sacerdo-
tum honore fruerentur ii, qui vero-
rum Sacerdotum vitam nollent imi-
tari. Neque vero urbem duntaxat
Regiam hujusmodi curâ ac sollicitu-
dine gubernabat, sed & universam
Thraciam, quæ in sex provincias
Gg 2

divisa est: & Asiam totam, quæ ab undecim Præsidibus regitur; Ponticam præterea iisdem exornavit legibus. Quæ totidem Rectores habet quot Asia.

ἢ καὶ αὐτὴ ἀρχόντων ἰσθύνεται καὶ μέγιστο καὶ τὴν ποικίλην τέτοις καλεῖσθαι τοῖς νόμοις ἰσαριθμοῦμεν ἢ καὶ αὐτὴ ἔχει τῆς ἀσίας τὰς ἡγεμενας.

CAP. XXIX.

De templis idolorum à Joanne subversis in Phœnice.

Porro cum didicisset, incolas Phœnices circa cultum simulachrorum adhuc insanire, monachos quosdam zelo Dei ferventes collegit; eosque Imperialibus edictis munitos, adversus idolorum templa direxit. Pecunias verò, quæ artificibus templa diruentibus, eorumque ministris præbebantur, non ex Regiis thesauris depromebat; sed opulentis & fide ac religione insignibus matronis persuadebat, ut hos sumptus liberaliter suppetantarent, benedictionem, quæ ex hujusmodi largitione proveniret, iis ostendens. Hac ratione, dæmonum templa, quæ adhuc supererant, solo æquavit.

CAP. XXX.

De Ecclesia Gothornm.

Præterea cum Scytharum Gentem Arianæ perfidiæ laqueis irretitam teneri cerneret, ipse quoque machinas omnes adhibuit, & ut prædam caperet, hac arte usus est. Ejusdem enim cum ipsis lingua Presbyteros & Diaconos ac Lectores cum ordinasset, unam illis Ecclesiam assignavit: eorumque operâ multos à pristino errore revocavit. Nam & ipse eò sæpius veniens concionem habebat, utrens interprete quopiam qui utramque linguam calleret: & eos, qui dicendi facultate præditi essent, ut idem facerent hortabatur. Et hæc quidem intus in ipsa urbe agere non desinebat; multosque qui decepti fuerant venabatur, Apostolicæ prædicationis veritatem ei ostendens.

CAP. XXXI.

De ejusdem erga Scythas providentia & de zelo adversus Marcionistas.

Iam vero cum accepisset Scythas quosdam Nomadas, qui ad Istrum tentoria fixerant, salutem quidē sitire; sed qui latitantes ipsis præberet neminem reperit; viros conquirit, qui Apostolicos labores æmularētur, eosque Barbaris

Κεφ. κθ'.

Περὶ τῶν ἐν Φοινίκῃ δι' αὐτοῦ καταλοβήτων ἰδωλικῶν ναῶν.

Μαθὼν ἢ τὴν Φοινικὴν ἐπιθεὶ τὰς τῶν δαιμόνων τελείας μεμηνέναι, ἀρχαῖα μὲν ζήλω θείῳ πυρπολαμένους συνέλεξε, νόμους ἢ αὐτὰς ὀπίσθας βασιλικούς, καὶ τῶν ἐιδωλικῶν ὄξετεμψε τε μενῶν, τὰ ἢ τοῖς καλαῖς τεχνίταις καὶ τοῖς τέτων ὑποθετοῖς χορηγημένα χρήματα, οὐκ ἐν ταμείων βασιλικῶν λαμβάνων ἀνήλιζεν. ἀλλὰ τὰς πλείους κομώσας καὶ πρὸς λαμπρυνόμενας γυναικῶν φιλολίμως τὰ τα παρῆχεν ἀνέπειθε, τὴν οὐκ τῆς χρηστικῆς φουομένην διλογίαν ὑποδεκνύς. τὰς μὲν ἐν ὑπολειφθέντας τῶν δαιμόνων σηκὰς τέτον τὸν τρόπον ἐν βάρθρον ἀίσασαζεν.

Κεφ. λ.

Περὶ τῆς ἐκκλησίας τῶν γόθων.

Ὅρων ἢ καὶ τὸν σκυθικὸν ὄμιλον ὑποπτεύσας ἀρειανικῆς θρησκευτικῆς σαγήνης, ἀντιμηχανήσασθαι καὶ αὐτὸς, καὶ πόρρον ἀγέρας ἐξεδόξεν. ὁμογλώττης γὰρ ἐκείνων πρὸς ἐπιβίβους καὶ διακόνους καὶ τὰς τὰ θεῖα ὑποαναγνωσκονίας λόγια παρῆραλλόμενος, μίαν τῶν ἀπένειμν ἐκκλησίαν, καὶ διὰ τέτων πολλὰς τῶν πλανωμένων ἐθήσασεν. αὐτὸς τε γὰρ τὰ πλείστα ἐπέισε φοιτῶν διελέγετο, ἐρμηνεύων καὶ τὰ ἐκατέρωθεν γλώσσαν ἑπισταμένω τινὶ καὶ τὰς λέγειν ἐπισταμνύρας τέτο παρεχόμενος δρᾶν. ταῦτα μὲν ἐν ἑνδοῖν οὐ τῆ πόλεως διελέγει ποιῶν, καὶ πολλὰς τῶν ὄξοπαθημένων ἐξώγει, τῶν ἁποστολικῶν κηρυγμάτων ἐπιδεικνύς τὴν ἀλήθειαν.

Κεφ. λα'.

Περὶ τῆς εἰς σκύθας ὑπὸ αὐτοῦ γενημένης προνοίας, καὶ τῆς κατὰ τῶν μαρκιονιστῶν ἔργου.

Μαθὼν δὲ πνας τῶν νομάδων σκυθῶν παρὰ τὸν ἴστρον ἐσκηνομένους, διελθὼν μὲν τῆς σαθηλαίας, ἐς ἐξῆρας ἢ τὸ τὸ νόμα παρῆραλλόμενος, ἐπεζήτησεν ἀνδρας τὴν ἁποστολικὴν φιλοπομίαν ἐξήλωκέτας, καὶ τέτο

ἐκείνοις ἐπέειπεν. ἐγὼ δέ τοι καὶ γράμμασιν
ἐπέστειλα παρ' αὐτῶν γραφεῖσι παρὰ Λεόντιον
τὸν ἀγκύρας ἐπίσκοπον, δι' ὧν καὶ τῶν σκυθῶν
ἐδήλωσε τὴν μεταβολὴν, καὶ πεμφθῆναι
ἀνδρας πρὸς τὴν τέτων ποδηγίαν Ἰππικλοῦς
ἠξίωσεν. ἐν τῇ χώρᾳ δὲ τῇ ἡμετέρᾳ τὴν μαρ-
κίαν ἑνόθη κώμας πᾶν Ἰπποκλήφαιμαθαν,
ἐπέσειλε πᾶν τῆν καὶ τα πομαίνοντι, καὶ παρ-
απέστειλεν ἐξελάσαι τὴν νόθη, καὶ τὴν δὲ τῶν
βασιλικῶν νόμων Ἰπποκλείαν ὀρέγων. ὅπως
μὲν ἐν τῇ τῶν ἐκκλησιῶν μέλειμας ἐν τῇ
ψυχῇ ἀρετέφερει καὶ τὸν θεῖον λόγος οὐκ ἴκα-
νά καὶ ταῦτα διδάξαι.

Κεφ. λβ.

Περὶ τῆς γαῖνᾶ ἀπίστου καὶ ἡϊάνου ἡ χροσός-
μου ἀντιπρὸς τῆς.

Ἐσπερ δὲ καὶ ἑτέρωθεν αὐτῶν παρρησίαν
μαθεῖν. γαῖνας τις, σκύθης μὲν τὸ γέ-
νη, βαρβαρικώτερον δὲ τὴν γνώμην, φρο-
νιμαλὶ δὲ τυραννικῶ κεχημένον, ἐσραήγη
καὶ ἐκείνον τὸν καιρὸν, πολλὰς μὲν καὶ τῶν
ἀμοφύλων ἰσσηκόως ἔχων, ἄγων δὲ μετὰ
τέτων καὶ τῶν Ῥωμαίων τὴν τε ἰππικλῶ καὶ
περικλῆν στρατίαν. ἐπεφείκεσαν δὲ αὐτὸν,
ἢ μόνον οἱ ἄλλοι πάντες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ
βασιλεὺς, τὴν μελετωμένην ὑφορώμενον
τυραννίδα. ἔδιδε τῆς ἀρετῆς λάβης μέλα-
χων, ἕνα αὐτῶν δὲ τῶν θεῶν σηκῶν ἐπι-
γαίε τὸν βασιλέα. ὁ δὲ σκοπήσειν ἔφη,
καὶ θεραπύσειν ἐπηγεύλασθαι καὶ τὸν θεῖον με-
ταπεινῶμαθρον ἰωάννην, καὶ τὴν αἴησιν εἶπε,
ὅτι τῆς δυναστείας ἀνεμνησε, καὶ τὴν μελετω-
μένην ἰσπηξάτο τυραννίδα, καὶ παρεκά-
λε τῇ δόξῃ χαλινώσαι τὸν τῶν βαρβάρων
θυμὸν. ὁ δὲ γρηναῖον ἐκείνον ἀνήρ, μὴ
τοιαῦτα, ἔφη, ὡς βασιλεὺς ὑπάρχον, μη-
δὲ διδόναι παρακελεύειν τὰ ἅγια τοῖς κυ-
σίν. ἢ γὰρ ἀνέξομαι, τὰς μὲν τὸν θεῖον λό-
γον θεολογεῖν (ὡς τε καὶ ὑπερβύλας Ἰξαγα-
γῶν. τοῖς δὲ τῶν βλασφημῶσιν ἐν-
δύναμι τὸν θεῖον νεῶν. καὶ μή τοι δέεισης τὸν
βαρβαρὸν ἐκείνον ὡς βασιλεὺς. ἀλλὰ ἀμ-
φω καλέσας, ἐμέ τε καὶ ἐκείνον, σὺ μὲν ἦσ-
χῆ τῶν λεγομένων ὑπάκουε. ἐγὼ δὲ ἐκείνῃ
χαλινώσω τὴν γλώττην, καὶ πείσω ἡκί-
σα αἰτήσαι, ὃ μὴ δύναι συμφέρειν. τέ-
των ἀπέσας ὁ βασιλεὺς, ἦδη τε καὶ τῇ
ὑπερβύλα ἀμφοτέρω ἐκάλεισε. καὶ ὁ μὲν τὴν

illis praefecit. Ego certè litteras ejus
perlegi ad Leontium Ancyrae Episco-
pum scriptas, quibus & Scytharum con-
versionem ei significat, & viros mitti
postulat idoneos, qui salutis viam eis
demonstrent. Sed & in regione no-
stra vicus quosdam Marcionis haereti
laborare cum didicisset, Episcopo qui
tunc praesidebat litteras scripsit, hor-
tans ut morbum illum repelleret, &
Imperialium legum auxilium offerens.
Qualiter igitur Ecclesiarum curam ac
solicitudinem, juxta divinum Aposto-
lum, animo suo circumtulit, ex his
abunde cognosci potest.

CAP. XXXII.

De petitione Gainae, & Joannis Chryso-
stomi responsione.

Sed & aliunde fiduciam ejus licet
perspicere. Gaina quidam natione
Gothus, sed animo magis Barbarus,
& insolentia fastuque tyrannico praedi-
tus, eo tempore Magister erat militiae:
ex Gente sua quamplurimos sub se ha-
bens, & pedestres atque equestres Ro-
manorum copias ducebat. Metuebant
autem illum, non alii solum omnes, sed
ipse etiam Imperator, quippe qui ty-
rannidem eum moliri suspicaretur.
Hic cum esset Ariana labe inquinatus,
unam sibi Ecclesiam ab Imperatore
dari postulavit. Imperator vero,
deliberaturum se dixit, datu-
rumque operam, ut desiderio ejus
satisficeret, promisit. Mox divino
Joanni ad se accersito petitionem Ga-
inae indicat, ejusque potentiam com-
memorat, & tyrannidem eum me-
ditari non obscure innuit; hortatur-
que ut hac donatione animum Bar-
bari compefcet. Verum generosus
ille vir Imperatori ita respondit: Noli
dista promittere, Imperator, nec fan-
ctis canibus dari jube. Neque enim
unquam adduci possum, ut eos qui-
dem, qui Deum Verbum palam praedi-
cant ac laudant, ejiciam: iis vero,
qui illum blasphemant, ecclesiam
Dei tradam. Nec vero Barbarus il-
le metum tibi injiciat, Imperator. Sed
ubi ambos nos accersiveris, me at-
que illum, tu quidem tacitus auscul-
ta iis, quae dicentur. Ego vero lin-
guam ejus comprimam, faciamque
ne deinceps ea postulet, quae non ex-
pedit dari. His auditis, Imperator
magnopere gavisus est, & postridie u-
trumque acciri jussit. Et Gaina quidem,

Gg 3

promissa sibi dati flagitabat. Magnus autem Joannes reclamabat, dicens, non licere Imperatori, qui pietatem profiteretur, adversus res divinas quidquam praefumere. Cumque ille æquum esse diceret, ut ipse quoque ædem sacram in qua precaretur, haberet: Omnes, inquit magnus Joannes, tibi aperta sunt ædes factæ, nec ullus aditum prohibet, si orare volueris. Tum Gaina: At ego, inquit, alterius sum sectæ; & cum confortibus meis unam ut habeam Ecclesiam peto: idque jure mihi petere videor, quippe qui multa pro Romanis bellorum discrimina pertulerim. Adhuc Joannes: Sed habes, inquit, præmia laboribus tuis multo majora. Nam Magister militum, & Consulari veste ornatus es. Consideres oportet quid olim fueris, & quid nunc sis: & quanta quidem fuerit prior egestas tua; quanta vero nunc rerum omnium copia: quibus vestimentis usus sis priusquam Istrum trajiceret; & quibus nunc induaris. Pendente igitur quam exigui sint labores tui, & quam ampla sint præmia: nec ingratus esse velis erga eos, qui te honoribus auxerunt. Hujusmodi usus sermonibus doctor ille orbis terrarum, os Gainæ obturavit, & tacere eum compulit. Aliquanto post tempore Gaina in apertam tyrannidem erupit: collectoq; per Thraciam exercitu, vastare omnia ac prædari cæpit. Quibus nuntiatis, omnes metu perculsi sunt, tam Magistratus, quam privati. Nec ullus erat, qui prælio congregari cum eo vellet, nullus qui legationem ad eum obire tutum crederet, cum singuli barbarum ejus ingenium reformidarent.

CAP. XXXIII.

De Chrysofomi ad Gainam legatione.

Tunc ergo ommissis reliquis omnibus, quippe qui metu perculsi essent, fortissimum hunc virum rogant, ut legatus ad Gainam proficerecetur. Qui nec susceptam adversus eum altereationem considerans, nec ortam ex ea re simultatem, statim alacri animo perrexit in Thraciam. Porro Gaina de legati adventu certior factus, & pristinam ejus pietatis defensione fiduciam memoria repetens, libenti animo obviam ei processit longissimè, ejusque dexteram oculis suis imposuit, & filios suos factis

ἐπαγγελίαν ἐζήτησεν. ὁ δὲ μέγας ἰωάννης, ἀλλήλους φάσκων, οὐκ ἔξεῖναι βασιλεῖ τῶν θείων κατὰ τοιαύτῃν, δισέβειν γε προσημασμένους. ἐκείνους δὲ λέγοντι ὡς χεῖρ καὶ αὐτὸν διὰ τὸ εἶλον ἔχῃν οἶκον ἅπας σοι, ἔφη ὁ μέγας ἰωάννης, ὁ θεὸς οὐκ ἠνέωκται, καὶ ἐδίδεξεν γὰρ προσεύξασθαι προστυμμένον. ἀλλ' ἔφη ἔφη ὁ γαῖνας, ἐτέρους ὑπάρχω συμμαχίας καὶ συν ἐκείνοις ἕνα θεῖον οἶκον ἔχων αὐτῶν καὶ μάλα γε δικαίως αὐτῶν, πολλὰς ὑπερρωμαίων πολεμικὰς ὑπομένων ἀγῶνας. ἀλλ' ἔχεις, ἔφη, μείζους τῶν πόνων τὰς ἀνιδόσεις. στρατηγός τε γὰρ εἶ, καὶ τῆς ἰσχυρῆς ἡξιώθης σολῆς καὶ χεῖρ σε σκοπεύσας, τί μὲν ἦδ' ἀπάλοι, τί γ' ἐγγήσασαι καὶ τίς μὲν ἦδ' ἀπάλοι, τίς δ' ἡ παρῆσα ἀδικία καὶ ὁποίοις μὲν ἐδῆμασιν ἐκέχερσο πρὶν διαλεῖναι τὸν ἴσον, ὅποια δὲ νὺν ἀδικεῖς ἐβέλθαι. σκόπησον τοίνυν ὡς ὄλεθρον οἱ πόνοι, μέγιστα δὲ τὰ γέγραφα, καὶ μὴ γινώσκῃς τὰς τελευτηκότας ἀχάρις. τοιοῦτον χρωμένον λόγοις ὁ δὲ οὐκ ἐκείνης διδασκαλίας, ἐπεσόμισε τὸν γαῖναν, καὶ σιγῆν ἐχρῆσθαι ἀνάγκασε. χεῖρας δὲ διεκλήθη, τὴν παλαιὰ μελέτηθεῖσαν ἐκείνῃ ἐγγύμνωσε τυραννίδος καὶ τὴν στρατιὰν ἐν τῇ θράκῃ συναγαγὼν, ἐληπίετο τε καὶ ἐδῆσε τὰ πλείστα ταῦτα μαθητικότες κατέληξαν ἅπαντες καὶ ἀρχαῖοι καὶ δευχόμενοι καὶ ἔτε ἀπὸ τῆς ἡσυχίας τῆς ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἐβέλετο, ἔτε πρὸς ἀδελφὸν ἀδελφὸν ὑπελάμβανε. τὸ γὰρ τὴν γνώμην βάρβαρον ἵκασθαι ὑφωρεῖται.

Κεφ. λγ'.

Περὶ τῆς παρὰ τῆς χριστοσύνης πρὸς αὐτὸν ἀρεσίας.

D

Τότε τὰς ἄλλας ἀπαντας ὡς δεδύστας καταλιπόντες, τὸν μέγαν τῆτον ἐπεισάγει τὴν πρεσβείαν ποιήσασθαι. ὁ δὲ, ἐπὶ τὴν γεγηρημένην ἀνίστασιν λογισάμενος, ἐπὶ τὴν ἐξ ἐκείνης φύεσιν διαφορῆν, πρὸς τὴν δύμωσιν εἰς τὴν θράκην ἐξάρμησε. γὰρ δὲ ἐκείνῃ τὸν πρεσβυτέρου, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀδυσσεβείας γεγηρημένην ἐντυμνηθεῖς παρῆσιν, ὑπήνεσε τε προθύμως πόρρωθεν, ἐπὶ τὴν ἐκείνους δεξιάν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν τοῦ καὶ τὰς παῖδας τοῖς ἰεροῖς αὐτῶν

αὐτῶν ἐκόμεσε γόνασιν. ἔτω πέφυκεν χρεστὴ
καλαιδεῖν τε καὶ καλαπλήθειν καὶ τὰς ἀγαν
δυσμενεσάτους.

Κεφ. λδ'.

Πεὶ τῶν δὲ αὐτῶν συμβηκότων.

Ἀλλ' οὐκ ἠνεγκεν ὁ Φθὼν τὰς τ' ἐκείνης
φιλοθετίας μαρμαρυγὰς ἀλλὰ ταῖς
οικείας χησάμενος μηχαναῖς, τὴν βασι-
λεύσαν πόλιν, μᾶλλον δὲ τὴν οἰκουμενὴν ἀ-
πασαν, τ' ἐκείνη γλώττης ἐσέρησε καὶ φρενός.
ἐγὼ δ' ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τ' ἰσορίας χησόμενος,
ὅσα οἶδα ὅ, τι πάθω. διηγήσομαι γὰρ τὴν κτ'
τῆτα τοιμηθεῖσαν ἀδικίαν βεβλόμενος, τὴν
ἀλλήν χρεστὴν τῶν ἠδικηκότων ἀιχυρίομαι. ἔ-
δη χάριν αὐτῶν καὶ τὰς ἀποσηγορίας καλα-
κρυφαί πειράσομαι. ἔτοι διαφόρους δυσ-
μενεῖας ἐρηκότες προσφάσεις, τὴν μὲν ἀσράπ-
κασαν τὰ ἀνδρῶν ἰδέω ὅσα ἠθέλησαν χρεστὴν.
δυσήνεος δὲ πᾶσι καληγορέας δὲράσεις, καὶ τῆς
συκοφαντίας τὸ προφανές θεώμενοι, πόρ-
ρω τὰ ἀσέως ἐκάθησαν τὸ σωδελιον, καὶ τὴν
ἡφον ἐξήνεγκαν. ὁ δ' ἑσσιλίδης ὡς ἱερῶσι
πισεύσας, πόρρω αὐτὸν ἔασε. γυρέας προ-
έταξεν. ὁ δ' μὴ τε τ' καληγορίας ἀκῆσας,
μῆτε τὴν ἀπολογίαν προσενεγκῶν, ὡς ἐλη-
λεγυρῶ. ἐφ' οἷς ἠπάθη καλαπτεῖν τὴν πό-
λιν ἠναγκάσθη, καὶ τὸ ἐν τῷ στόματι ἔ-
κείμενον κατέλαβεν ἱερὸν. ἔτω γὰρ ἐκείνο τὸ
ἐπιπνον ὀνομάζουσι σεισμῶν μεγίστων νύκτωρ
γεγενημένων, καὶ δειμάτω τὴν βασιλίδα,
καλερηκίω, πρέσβεις ὑπὸ τὴν ἑὼ ἀπὸ
τὸν ἐληλαμῶν ἀπέσάλπισαν, ἀνιβολέντες
ὡς τάχιστα τὸ ἀσυκαλαβεῖν, καὶ σῆσαι τῆ
πόλιν τὸν κίνδυνον. καὶ ἔτεροι δ' ἐκείνης
ἐπέμψθησαν, καὶ ἄλλοι μὲν τῆς κτ' ἐκείνης
ὁ βόσπορος τῶν πεμπομένων ἐχρῆτο. ἐπὶ δὲ
ἡ τῆτο ἐπιστάτω ἐγνω λωῶς, ἐκάλυψαν
λαῖς πορθημείοις τ' προπολίδοις τὸ στόμα. ἀπαν-
τες γὰρ ὑπήνησαν, τὰς ἐκ κηρῶ λαμπάδας
προσάπτοιες. τότε μὲν ἐν τῷ δυσμενῶν
διελύθη σίφω. ὀλίγων δὲ διελεθόντων μνηῶν,
συνεθροίσθησαν αὐτοῖς καὶ δίκας εἰσέπρατον
ἐτῶν ψευδῶν ἐκείνων γραφῶν, ἀλλὰ τ' μὲν τὴν
καθαίρεσιν λειψργίας. ὁ δ' ἔλεγε, μῆτε δικά-
σαδς, μῆτε τῶν ἱραφῶν ἐπακῆσαι, μῆτε ἀπο-
λοῖαν ποιήσαδς, μῆτε μὴν κτ' κρηθῆναι παρῶν,
ἀλλ' ὑπὸ βασιλείας ἐξελαθῆναι τε, καὶ αὐ πάλιν
ἀνακληθῆναι. ἔσυνόδω συληρῶθηθης ἑλέρας, ἐκ

illius genibus admovit. Adeo virtus
infestissimo cuique reverentiam ac ter-
rorem injicere solet.

CAP. XXXIV.

De iis, quæ Joannis causâ acciderunt.

Verum invidia splendorem ejus
sapientia ferre non potuit. Ita-
que consuetis utens artibus, Constan-
tinopolim, seu potius orbem terrarum
ejus eloquentiâ ac doctrinâ orbavit.
Ego vero ad hanc historiæ partem de-
lapsus, qualiter affectus sim nescio.
Nam dum injurias ei illatas narrare cu-
pio, eorum qui injuriarum auctores fu-
ere, reliquæ omnes virtutes mihi pu-
dorem injiciunt. Quocirca ipsorum
etiam nomina tegere conabor. Hi
ergo cum diversas haberent odii ac
simulacris causas, coruscantem qui-
dem ejus viri virtutem intueri no-
luerunt. Infelices vero quosdam
accusatores nacti, cum calumnias
manifestas esse perspicerent, procul ab
urbe synodum congregarunt, & sen-
tentiam tulerunt. Porro Imperator
credens sacerdotibus, eum procul ab
urbe Regia relegavit. Joannes igitur
cum nec audisset accusationem, nec
defensionem attulisset, quasi convic-
tus fuisset de criminibus, quæ ipsi ob-
jecta erant, coactus est urbe excedere,
& ad navale in ostio Ponti situm, quod
Hieron vocant, perrexit. Sed cum
nocturnus terræ motus contigisset,
ipsamque Augustam gravis invasisset
terror, legati primo diluculo ad exu-
lem mittuntur, rogaturi ut quamprimum
ad urbem rediret, & civitatem
periculo liberaret. Post hos secundi
missi sunt, & post secundos tertii; adeo
ut Bosphorus legatorum multitudine
compleretur. Quod cum cognovisset
fidelissimus populus, statim ostium
Propontidis navigiis obtexit. Uni-
versi enim obviam processerunt cereas
faces præferentes. Ac tum quidem
caterva inimicorum dissipata est. Pau-
cis vero mensibus elapsis, iterum con-
venerunt, pœnasque ab eo exegerunt
non jam falsorum criminū illorum, sed
quod post depositionem ministerio suo
functus fuisset. Verum ille ajebat se ju-
dicatum non fuisse, & nec crimina ob-
jecta audivisse, nec iis respondisse, nec
præsentem condemnatum esse; sed ab
Imperatore expulsum, ac denuo esse
revocatum. Altera igitur synodo con-
gregata, judicio opus non habuerunt

Joannis inimici. Sed cum Imperatori persuasissent justam ac legitimam fuisse sententiam, non urbe solum Regia eum expulerunt, sed in parvum quoddam ac desertum Armeniae oppidum relegarunt, cui nomen est Cucuso. Mox inde educitum, Pityntem transportarunt. Oppidum est situm in extremis finibus Ponti & Imperii Romani, quod accolunt crudelissimi Barbari. Verum clemens Dominus, invictum athletam ad hanc infulam non permittebat abduci. Nam cum venisset Comana, ad vitam senii ac doloris expertem eum transfudit. Corpus verò ejus quod egregio certamine perfunctum fuerat, juxta loculum sancti Martyris Basilisci depositum est, cum id Martyr in tomnis apparens fieri jussisset. Porro quot Episcopi ejus causâ pulsati sint Ecclesiis, & in extremos Imperii Romani fines deportati: quot item Monachi eandem calamitatem perpeffi sint, superfluum arbitror commemorare, & prolixam historiam texere: praesertim cum ea, quae tristia sunt, contrahenda esse centeam, & Auctorum, qui ejusdem nobiscum sunt fidei, errata obtigenda. Plerique certe eorum, qui injurias fecerant, poenas dederunt, & per ea quae passi sunt, emolumentum aliis attulerunt. Ceterum hanc injustitiam praecipue detestati sunt Episcopi Europae. A communione enim eorum, qui haec fecerant, se ipsos separarunt. Illyriciani quoque omnes, eorum partibus sese adjunxerunt. Orientalium verò urbium quamplurimi, communionem quidem sceleris refugerunt: corpus tamen Ecclesiae haudquaquam disciderunt. Et post mortem magni Doctoris orbis terrarum, Occidentales Episcopi, Episcoporum Aegypti & Orientis, & Bospori ac Thraciae communionem non prius admiserunt, quam divini illius viri nomen unà cum reliquis fato functis Episcopis consignassent. Et Arfacium quidem, qui post illum ordinatus est, ne salutare quidem dignatus fuit. Atticum verò Arfacii successorem, qui multas ad ipsos legationes miserat, & pacem cum ipsis habere postulaverat, tandem susceperunt, postquam is nomen illius in sacras tabulas retulisset.

Ἐδέθησαν δίκης οἱ δυσμῆεις, ἀλλὰ τὸν βασιλέα πέσαντες ἔνομον καὶ δικαίαν ἔνοιαν τῶν ὑπῆφον, εἰ μόνον τὴ πόλεως ἐκείνης ἐξήλασαν, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσα πολίχνην σμικρὰν τε καὶ ἄγαν μόνον τὴν δερμῖαν ἐξέπεμψαν κενεσὸς ἡ νόμα ταῦτη. κακείθεν ἡ Ἰσαγαγὸς, εἰς τὴν Ἰουδα μείωκισαν. τέρμα ἡ τῆτο καὶ ἡ πᾶσα τε καὶ τὴ Ῥωμαίων ἡγεμονίας, τοῖς ὠμάταιν γαίονδον βαρβαροῖς. ἀλλ' ὁ Φιλάνθεος οὐκ εἰασε δεσπότης εἰς ἐκείνο τὸ συνέδριον ἀπαχθῆναι τὸν καλλῆικον ἀθλήτην. εἰς γὰρ κόμματα ἀξαρῆγόμενον, εἰς τὸν ἀγῆρω καὶ κλυπὸν μείωθηκε βίον. τὸ δὲ γε καλῶς ἀγῆρω νισάμενον σώμα, ἀξαρῆ τῶν ἡλικῶν ἀπέειλε βασιλίσκος ἡ μάξιμ' οὐ, τῆτο δι' οἰεσῶν ἀπερσεῖα λόγ' οὐ μάρτυρο. ὁπότε οἱ μὲν τῶν ἐπισκόπων δι' ἐκείνων τῶν ἐκκλησιῶν ἐξήλαθησαν, καὶ αὐτὰς ὠκῆσαν ὡς τὸ οἴκει μὲν ἐξαίτιας, ὁπόσοι ἡ καὶ τῶν τῶν ἀσκήτικῶν φιλοσοφῶν ἡ γαπηκῶν τοῖς ἴσοις παθημασ ἀπέπεσον, ἀπέτῶν οἰμα δ' ἡγεῖσθαι, καὶ μὴ κύνειν τῶν συζητηθῆν. ἀλλως τε καὶ ἡ νομίζω συσέλλειν τὰ σκυθρῶπα, καὶ τῶν ἀδρακότων ὁμοπίων ὄντων συγκαλύψαι τὰ πλημμελήματα ἔδωσαν μὲν οἱ δίκας τῶν ἡδικηκῶν οἰπλεῖσοι, καὶ τοῖς ἀλλοῖς δι' ἡ ἐπαθον τῶν ὠφέλειαν ἀπερσηνεγκας. τῶν Ἰνέδελύξαντο διαφερόντως τῶν ἀδικηκῶν τῶν ἀδράτης ἐπίσκοποι. τῶν τῶν δεδρακῶν σφᾶς ἀνὴρες ἀπέκειναν κοινωῖας καὶ ἡγεῖοι ἡ πᾶσις τῶν μερῶν ἐκείνης ἐγγύοντο. τῶν ἡ πρὸς ἡλίον ἀνίχοντα πόλεων οἰ πᾶσις ἐφυγον μὲν τὴν ἀδικίας τὴν κοινωῖαν τὸ ἡ ἐκκλησίας οὐκ ἐμείρισαν σώμα καὶ τελευτῶσαν ἡ ἡ μεγάλης διδασκαλῆς τῆς ἀκαμῆνης. εἰ πρῶτερον οἱ τῆς ἐσπῆρας ἐπίσκοποι τῶν ἐν αἰγύπτῳ καὶ τῆ ἑώρα, ἡ τῶν ἐν τῆ ἰουδαίᾳ καὶ τῆ ἰσραήλ τὴν κοινωῖαν ἡσπᾶσαντο, εἰς ἐκείνης ἡ ἡ εσπῆρας ἀνδρὸς τῆνομα τοῖς τεθνεῶσιν ἐπισκόποις συνετάξαν. καὶ ἡ ἡσάκιον μὲν, ὅς μὲν ἐκείνον ἐγγύετο, πρῶτη ρήσεως οὐκ ἡξίωσαν. ἀπῆκόν δὲ, τὸν δεσπότην διάδοχον, πολλὰ μὲν πρῶτερον ἀμεινον πολλὰ μὲν ἡ τῆς εἰρήνης τυχεῖν ἀξιώσαντα, χεῖρον ὕστερον ἐδέξαντο τὴν ἀπερσηνεγκῶν ἐγγύεσαντα.

Κεφ. λε.

Πηγή κυρίως τῆς ἱστορίας αλεξανδρείας, καὶ τῆς αλεξανδρινῆς ἐκκλησίας ἀποστολῆς.

ΚΑτὰ τὸν ὅσον χρόνον, αλεξανδρείας μὲν κύριον Ἐπίσκοπον ἦν, θεοφίλου ἀδελφοῦ, ὃς ἦν τῶν πατρῶν λαχών. τῆς ἱεροσολυμῶν ἐκκλησίας ἰωάννης εἶχε τῶν πατρῶν ἀνήρ ἀξιάγαστος, κύριον διαδέξαμενος, ὃς καὶ παρῶν ἐμνήσθη. τῶν ὁσίων ἀλεξανδρῶν ἐποίμανε, συμμαχῶν ἔχων τῆς δεξιῶν τῶν πολιτείαν. ἐν ἀσκητικῇ γὰρ παλαίστρᾳ τῶν πατρῶν ἐπιχορηγῆσαι διαλέσας χρόνον, ἐγυμνασάμενος ἐπιπλεῖστον, ὡς ἦν γυμναστής, ἐλόγος παιδῶν, καὶ βεβαίων τῶν λόγων. ὅσα προφύριον διεδέξατο, ὡς μὲν φλαβιανὸν τὸς οἰακὰς ἐκείνης ἀσκαλῶν, πολλὰ μνημεῖα φιλανθρωπίας κατέλιπε. ἐκείνη μὲν ἐν τῇ πυκνότητι δὲ ἐπέπεσε τῶν φρενῶν. ὁ δὲ θεὸς ἀλεξανδρῶν ἀσκήσεως καὶ φιλοσοφίας, καὶ ἀληθινοῦ βίου, ἐπὶ ῥύματι τῆς γλώττης, καὶ μνησίῳ ἐτέροις ἐπιλονοῦντι χαρίσασθαι ὅσα καὶ τὴν διασθεῖς ἔμεγαλεν συμμορῶν, ἢ πάλαι συναφθῆναι παυλῶν ὁσκήσασθαι, καὶ ἐκείνον εὐαγρίῳ, πεθοῖ καὶ ἀσκαλῶν χρόνῳ τῶν λοιπῶν συνήμεοσε σώματι. ἔρχετο δὲ ἐν ὁσίων, ἢ ἀσκαλίαν ἐδὲ ἐθεασάτο πῶποτε πάντας γὰρ τὸς ὁμοπίστους ἀσκαλῶν, καὶ τὸς ἱερωτέρους καὶ τὸς λοιπὰς, ἀφικέτο πρὸς τὴν ἐκείνων ἐμνήσθη. καὶ ἀσκαλῶν ψάλλοντας, καὶ μίαν ἀεμονίαν ὑμνοῦσαν ὑφῆνας, διὰ τὸ πρὸς ἐσπέραν τέτραμμένης πυλίδος, μέχρι ἔμεγιστων, πᾶσαν τὴν ἀγορὰν ἀνθρώπων ἐπλήρωσε, καὶ πᾶσι μὲν ἔδειξε λογικόν, τὸν παρὰ ῥέοντα μίμνεμον ποταμόν. ταῦτα καὶ ὁσίων καὶ ἰσδαῖοι καὶ οἱ τὴν δεξιὰν ἰσδαῖον εἰσδεγμένοι, καὶ τὸ βραχύτατον τῶν ἑλλήνων λείψανον, ἐσενον καὶ ὠδύροισι, καὶ τὸς ἄλλους θεώμενοι ποταμὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐμείλλοντας θάλασσαν ὅσα τὴν ἰωάννην ἔπαν πατρῶν ἡγορίαν πρῶτον τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς διπύχοις ἐνέταξε.

CAP. XXXV.

De Cyrillo Episcopo Alexandriae & de Alexandro Episcopo Antiochia.

ERat eo tempore Episcopus Alexandriae Cyrillus, Theophili fratris filius, qui patruo in Episcopatu successerat. Hierosolymorum autem Ecclesiae praesidebat Joannes, vir admiratione dignus, successor Cyrilli cujus supra meminimus. Antiochensem vero Ecclesiam regebat Alexander, adjutricem habens sacerdotii conversationem. Nam cum ante Episcopatum vixisset in monasterio, & diutissime illic sese exercuisset, egregius athleta evasit, sermone auditores docens, & sermonem vitam confirmans. Hic in Episcopatu successit Porphyrio, qui post Flavianum Ecclesiae illius praesulatum fortitutus, multa benignitatis monumenta reliquerat. Atque hic quidem, excellenti quadam prudentia praeditus fuit. Alexander vero arctioris vitae instituto, studio sapientiae, opum contemptu, eloquentia, aliisque innumeris dotibus excelluit. Hic Eustathianos, quos olim Paulinus, & post illum Evagrius conjungi reliquis haudquaquam permiscerant, blanda verborum persuasione, crebrisque exhortationibus alliciens, Ecclesiae corpori sociavit, & festivitatem ejusmodi instituit, cujusmodi nemo unquam vidit mortalium. Collectis enim omnibus, qui eandem cum ipso doctrinam fidei sequebantur, tam clericis, quam laicis, ad illorum conventum perrexit. Cumque illos psallentes assumpisset, & unum psalmodiae concentum texuisset, a portula, quae ad occidentem Solem obversa est usque ad maximam Ecclesiam, totum forum hominibus complevit, & rationalem quandam fluvium exhibuit, similem ejus, qui civitatem alluit. Quae cum viderent Judaei, & Ariana labe maculati, & qui ex Gentilibus adhuc supererant admodum pauci, gemebant ac lamentabantur, cum alios quoque ac fluvios in Oceanum Ecclesiae ferri conspicerent. Porro hic omnium primus, praestantissimi Joannis nomen Ecclesiasticis tabulis inscripsit.

Hh

CAP. XXXVI.

Quomodo eos, qui Joannem persecuti fuerant, postea facti sui pœniterit: & de reliqui- arum ejus translatione.

LIquanto post ipsæ quoque ma- gni doctoris reliquæ in urbem Regiam translatae sunt. Atque iterum fidelis populus, mari præ navigiorum multitudine instar continentis effecto, ostium Bospori ad Propontidem situm facibus obtexit. Hunc porro thesau- rum Regiæ urbi donavit is, qui nunc Imperium obtinet, qui & avi nomen præfert, & pietatem ejus integram at- que illibatam servat. Hic igitur oculo- s & frontem loculo admovens, pro parentibus suis supplicavit, petens ut iis, qui per imprudentiam peccassent, veniam concederet. Jam enim dudum parentes illius ex hac vita migraverant, ipsum admodum puerum, orbum re- linquentes. Sed Deus parentum & majorum ipsius, orbitatis mala eum ex- periri minime passus est: nam & piam educationem ei præstitit, & Imperium vacuum à seditionibus ac tumultibus donavit; & tyrannica consilia repressit. Memor itaque beneficiorum, aucto- rem suum assidue laudibus celebrat. Comites autem hymnorum habet so- rores suas, quæ perpetuam virginitatem colunt, & sacrorum oraculorum medi- tationem pro summis deliciis habent, & quæ egentium necessitatem thesau- rum tutissimum arbitrantur. Porro Imperator ipse, tum aliis multis doti- bus est ornatus, tum præcipue clemen- tia ac mansuetudine, & animi tranquil- litate, quæ nulla tempestate turbatur: ad hæc sincera & probata fide. Cu- jus certissimum argumentum allaturus sum.

CAP. XXXVII.

Fides Theodosii junioris & sororum ejus.

VIT quidam professione mona- chus, sed animo audacior, ad Imperatorem accessit, ut aliquid ab eo postularet. Quod cum sæpius frustra fecisset, tandem Imperatori Ecclesiastica communione interdixit, inæctoque vinculo discessit. Verum fidelissimus Imperator ad palatium reversus, cum jam tempus instaret convivii, & adessent convivæ, negavit se prius cibum sumpturum, quam vinculis solutus esset. Atque idcirco

A

Κεφ. λς.

Περί τῶν ἑσέρων γενημένων τοῖς ἀποπέμνεσιν ἰατρῶν τῆς ἐκείνου σκοπῆς μεταμέλειαι, καὶ τῆς ἐπιλελυμένης ἀρετῆς μετακομιδῆς.

ΧΡόνῳ μέντοι ὑστερον καὶ ἀυτῶν διδασκα- λῶν τὰ λείψανα εἰς τὴν βασιλευσάντων μελέκομισαν πόλιν, καὶ πάλιν ὁ πρὸς ὀμίλι- ὡς ἠπέειπεν τῷ πελάγῳ διὰ τῆς πορθηθείσης γε- σάμνηθ, τὸ βοσπόρι τὸ πρὸς τὴν προποντι- δισόματαῖς λαμπάσι κατέρυξε. τῆς ἐκείνη τῆς πόλεως τὸν θησαυρὸν ὁ νῦν βασιλευσάντων πρὸς ἡνέκεν, ὅτις πᾶσι καὶ τὴν πρὸς πορ- ρειαν λαχὼν, καὶ τὴν εὐσέβειαν φυλάξας ἀ- κήρατον. ὅστις ἐπιθείς τῆς λάρνακος καὶ τῆς θάλαμης καὶ τὸ μέτωπον, ἐκείνην ὡς τῆς γενηνῆσάντων πρὸς ἡνέκεν, συζητῶναι τοῖς ἀ- ἀγνοίας ἠδικηκόσιν ἀντιεσθλήσας. πάλαι μὲν γὰρ ἐτεθνήκεσαν οἱ τῆς γένεσις, κομιδῆς νεοὶ ὀρφανία κατὰ λιπότης. ἀλλὰ πέειραν αὐτῶν λαβεῖν τὸ ὀρφανία σθένος ὅτι τῶν πατέρων καὶ τῶν πρὸς γόνων θεός. πρὸς τῆς γὰρ αὐτῶν μετὰ λαχὼν εὐσέβειας παρεσκύβασε, καὶ τῶν βασιλευσάντων φυλάξας ἀσασίαθ, καὶ τὰς τυ- ραννικὰς ἐχαλίωσε γνώμας. τῶνδε τῆς εὐεργεσιῶν μεμνημένθ αἰεὶ, τὸν εὐεργετη- γασαίης τοῖς ὑμνοῖς. ἐχθρῶ κοινῶς τὸ ὑμνο- διάστας ἀδελφὰς, διὰ βίης τῶν παρθένων ἀσκήσας, καὶ τρυφῆν ἠγεμένας μεγίστην τῶν θεῶν λογίαν μελέτην, καὶ θησαυροὺς ἀ- συλον νομιζέσας τῶν δεομένων τὰς χεῖρας αὐτῶν μέντοι τὸν βασιλέα πολλὰ καὶ ἀλλὰ ἐκός μὲν ἔχῃ ἡκιστα ἡ φιλανθρωπία καὶ πρὸς τῆς, καὶ γαλήνη ψυχῆς ἰατρῶν ἐδεχομένη, καὶ πρὸς ἀκραφῆς τε ἔδωκεν. καὶ ταῦτα σαφῶς ἐπιδείξω τεκμήριον.

B

C

D

Κεφ. λς.

Περί τῆς πίστεως Θεοδοσίου τῆς μικροῦ καὶ τῆς ἀδελ- φῶν αὐτῶν.

ΑΝὴρ πρὸς ἀσκητικὸν μὲν ἀσπασίμθ ὀβίον, βρασύξια δὲ γεσάμνηθ γη- μη, πρὸς ἐκλήθη τῶν βασιλέων ἀρετῶν τῶν δέομθ. ἐπειδὴ δὲ τῆτο δέσας πολλὰ- κισ ὅσα ἔτυχε, τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ κο- νωνίας ἐκώλυσε, καὶ τὸν δεσμὸν ἐπιθείς, ὡς ἐ- χάρησεν. ὁ δὲ πρὸς τῶν βασιλέων, πρὸς ἐπι- μθρος εἰς τὰ βασιλέα, καὶ ἔκαρπὸν κατέβη εἰς εὐωχίαν, ἔ τῶν συσσίτων πρὸς ἰατρῶν, ἐκείνη πρὸς λυθῆναι τὸν δεσμὸν, μετὰ λαχὼν πρὸς τῆς, καὶ τῆς

δηένεκα πρὸς τὸν ἀρχιερέα τὸν ἀκρότατον ἐ-
 πεμψε, ὡς ἀκαλῶν ἐπιπέσει τῷ δεδωκότι
 τὸν δεσμὸν διαλύσει. Ἐὶ ἔπισκόπε φησάντος
 μὴ χεῖναι ὡς παλῶς ὅτι ἐν δέχεσθαι τὸν
 δεσμὸν, καὶ δεδηλωκότῳ ὡς λέλυτῷ, ὅσκι ἐδέ-
 ξασθὲν τὴν λύσιν, ἕως ὁ δῆσας σὺν πολλῷ τῷ πό-
 νῳ (ῆθηεις, τὴν κοινωνίαν ἀπέδωκεν ἕτω τοῖς
 θεοῖς ὡς πρὸς δουκινόμοις, τέτρε δὴ ένεκα καὶ ἀν-
 τῶν εἰδωλικῶν σηκῶν τὰ λεπτόμυρα, ἐκ βάρ-
 θρων ἀνασπαδῆσαι προσέταξεν, ὡς εἰς μεθ'
 ἡμᾶς ἐβωδύρες μηδ' ἐν ἴχνῳ τῆς προτέρας ἐξ-
 απατίας θεάσασθαι. τὴνδε γὰρ τὴν διάνοιαν τῷ Β
 ἀειτέτῳ ἐνέειπε νόμῳ τέτρωτῳ τῶν ἀγα-
 θῶν ἀπερμάτων διηκτικῶς δρέπετῳ τὸς καρπῆς.
 τὸν γὰρ τῶν ὄλων δεσποτὴν προμηθέμυρον
 ἔχθ. καὶ γὰρ ἠνικαρόιλος σκυθῶν τῶν νομάδων
 ἠγέμυρῳ, ὅταν εἴσῃσι δῖεση μὲν στρατιᾶς ὅτι
 μάλισα πλείους, καὶ τὴν θράκην ἐδήσεν ἐλπίζε-
 σθαι, καὶ τὴν βασιλίδά πόλιν πολιορκήσῃεν καὶ
 αὐτοῖσιν αἰρήσῃεν, καὶ ἀνάσσειν ἠπέλη ποιήσῃεν,
 σκηπτοῖς ἀνώθεν ὁ θεὸς καὶ πρῆσῃσι βαλῶν,
 καὶ αὐτὸν κατέφλεξε, καὶ τὴν στρατιάν κατε-
 νάλωσεν ἅπασαν. τοῖσδε τὸν δὲ π καὶ τῷ περ-
 σικῷ πολέμῳ ὡπεοῖκεν. ἐπεδὴ γὰρ ἐκείνοι τὴν C
 ρωμαίων ἀρχολίαν μεμαθηκότες, καὶ τῶν ἀ-
 συγείθων ἐστρέψαντο, ὡς ὡς τῆς εἰρήνης
 ὡς ἀβελήκότες ἀπονδῆς, ἐπεκέρψῃ τοῖς ὡ-
 λεμεικῶσι ἐδέει. τῇ γὰρ εἰρήνῃ τεταρρηκῶς ὁ
 βασιλεὺς, εἰς ἑτέρας πόλεις καὶ τὰς στρα-
 τηγᾶς καὶ τὰς στρατιώτας ἐξέπεμψεν ὑπερῶ
 λαβροῦσιν καὶ χαλάσῃ μεγίστη βάλων, τὴν
 ἐπὶ τὰ ὡρῶσιν πορείαν ἐκάλυψε, καὶ τὸν τῷ
 ἴππων ἐπέδησε δρόμον. καὶ ἐν ἑικοσὶ ἡμέραις,
 ἰσαεθῶν ἐξάνδρασαν σαδῖς ἐκίχυσαν, ἕως
 εἰς εἰρηνοῖτε ἀφίκοντο τὰς στρατιώτας συν-
 ἤθροισαν. καὶ ἐν τῷ πρῶτῳ τῷ πολέμῳ, τέτρε D
 αὐτὸς τὴν ἐπὶ ὡνυμοντῆ βασιλέως πολιορκῆ-
 τας πόλιν, καὶ ἀγελάσας ἀπέθνε. πλείους γὰρ
 ἦν τεράκοντα ἡμέρας, πασὺν δὲ ἰσορροῖεν τὴν
 ὡρῶσιν ἐκκλῶσαν τῶν πόλιν, καὶ πολ-
 λὰς μὲν ἐλεπόλεις προσαναγκῶσις, μηχαναῖς
 ἰχνησαμύρες μυρίαις, καὶ πύργους ἐξώθεν ὑ-
 πὲρ ἀλλήλων ἐκάλυψε, μόνῳ ἀλλήλων ὁ θεὸς
 ἀρχιερέας. δινόμῳ τῷ τέτρω ὄνομα ἦν. καὶ τῷ
 προσφρομῶν μηχανημάτων τὴν ῥύμην
 διέλυσε καὶ τῷ στρατηγῶν τῶν ἡμετέρων τὴν
 πρὸς τὰς πολεμίας ἀπειρηκῶτων μάχην, καὶ
 τοῖς πολιορκημῶσι ἐπαρκεῖν ἐ τολμώντων,

unum ex familiaribus ad Episcopum
 misit, rogans ut mandaret ei, qui liga-
 verat, ut vinculum demeret. Cumque
 Episcopus respondisset, non à quovis
 vinculum accipio oportere, solumque
 eum esse renuntiasset, solutionem non
 admisit, donec is qui ligaverat, non si-
 ne multo labore quæsitus, communio-
 nem restituisset. Tantam fidem ha-
 bebat divinis legibus. Hujus rei cau-
 sa, ipsa quoque idolorum templa, quæ
 adhuc supererant funditus destrui jus-
 sit, ut posterì ne vestigium quidem
 ullum pristini erroris possent intueri.
 Hanc enim sententiam Constitutioni
 super ea re data infervit. Porro ex
 his bonis seminibus fructus assidue
 percipit. Habet enim Dominum
 hujus universi, qui ipsius saluti utilita-
 tique prospiciat. Nam cum Roila
 Scytharum hac illac vagantium Regu-
 lus, Istrum cum innumerabili exercitu
 transgressus, Thraciam vastaret ac
 depopularetur, ipsamque urbem Regi-
 am obsessurum se & primo impetu
 capturum, ac funditus eversum esse
 minaretur, fulminibus & igneis tur-
 binibus cœlitis immisissis DEUS illum
 exullit, & universas ejus copias dele-
 vit. Nec absimile quiddam bello et-
 iam Persico præstitit. Cum enim
 Persæ Romanos alibi occupatos cer-
 nentes, rupto pacis fœdere, in vicinas
 sibi provincias cum exercitu irrupis-
 sent, nec ullus adesset, qui auxilium
 ferret: Pacis enim fœdere confusus
 Imperator, & Duces & milites ad alia
 bella miserat: DEUS misso imbri,
 vehementissimo & ingenti grandine
 ulterius eos progredi vetuit, & equo-
 rum cursum inhibuit: adeo ut viginti
 dierum spatio, totidem stadia confice-
 re haudquaquam potuerint, donec
 tandem & Duces ipsi advenerunt, &
 militares copias collegerunt. Priore
 quoque bello, cum iidem Persæ urbem
 Imperatori cognominem obsidione
 cinxissent, Deus illos ludibrio expo-
 suit. Nam cum Gotoranes rex tri-
 ginta & amplius diebus suprascriptam
 urbem obsidisset, multasque ei testu-
 dines admovisset, & innumeras ma-
 chinas adhibuisset: turres denique
 altissimas extrinsecus objecisset, so-
 lus ei restitit divinus Episcopus, Eu-
 nomius nomine. Is enim machi-
 narum, quæ admovebantur, impe-
 tum fregit. Cumque Duces no-
 stri pugnare cum hostibus detrecta-
 rent, nec obsessis opem ferre au-
 derent, ipse sese hostibus opponens,

urbem incolumem servavit. Et cum unus ex Regulis, qui Perfarum Regi parebant, more solito blasphemare ausus fuisset, eademque dixisset, quæ olim Raplaces & Sennacherib, & furore percitus incensurum se Dei templum minatus esset; divinus ille vir rabiem illam ferre non valens, unam ex balistis cui nomen Apostoli Thomæ inditum erat, ad pinnam muri statui iussit. Cumque ingentem lapidem ei imponi præcepisset, mox in nomine ejus, qui blasphematus fuerat, emitti mandavit, qui recta in impium illum regulum delatus, & in impurum os ejus impactus, & vultum comminuit, & totum caput contrivit; cerebrum denique humi dispersit. Quod cum vidissetis, qui exercitum collegerat, urbemque se capturum sperabat, discessit, re ipsa se victum confessus; metuque percussus pacem cum Romanis pepigit. Adeo summus omnium rector ac moderator Deus, fidelissimi Imperatoris curam gerit. Nam & ipse famulum Dei se profitetur, & convenientem Domino exhibet cultum. Hic ergo reliquias maximi illius luminis orbis terrarum, desideranti eas civitati reddidit. Verum hæc quidem postea contigerunt.

Ἰδοὺ ἀνὴρ ἀλασπίδιον ἔλαβεν ἐπιπέλασεν ἐνὸς τῶν ἱερῶν βαρβάρων τελευτήτων βασιλέων, τὴν σωτήριαν βλασφημίαν τελομένην ἔκρινεν, καὶ τὰ ῥαψάκια καὶ συναχθηρῶς φεγγαμένον, καὶ μανικῶς ἀπελήσθη τὸν θεῖον πυρπολήσει νεῶν, ἔκρινεν νεγκῶν τὴν λύπην ὁ θεὸς ἐκείνῳ ἀνῆκε, τὸ λιθοδόλον ὄργανον ἔκρινεν τὴν ἐπαλξίν τελευτήτων κελεύσας, ὁ δὲ διπλοῦς ἐρωμαῖ ἐπὶ ἡμῶν ἦν, καὶ λίθον μέγαν ἐπιπέλασεν ἀπερνήσας, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ βλασφημηθέντος ἀφῆκεν ἀποστράξεν. ὁ δὲ καλεῖται δὲ δυοεὶς βασιλέως ἐκείνου καλενεχθεῖς, καὶ τῷ ῥομαῖ ἑτάσας τῷ μουσαρῶ, τὸ τε ἀποστράξεν διέσπειρε, καὶ τὴν κεφαλὴν συνέτριψεν ἀπάσαι, καὶ τὸν ἐγκέφαλον διέρανε τῇ γῆ. τῆτο θεασάμενοι ὅτι τὴν ἑραλίαν ἀγείρας καὶ τὴν πελιν αἰρήσειν ἐλπίσας, ὡς ἔστι τὴν ἡπείραν διὰ τῶν πραγμάτων ὁμολογῶν, καὶ δείξας τὴν ἐρήνην ἰσπέσαι ἕτως ὅτων ὅλων παμβασιλέως τῆς πεισθῆτος κήδεϊαν βασιλείως. καὶ ἔδῃ καὶ ἰδοὺ τὴν δευτέραν ὁμολογεῖ, καὶ τὴν ἀμότησαν τῷ δεσπότη φεραπείαν ἀποστράξεν. ἔτῳ δὲ μεγάλῃ φωστῆρος τῆς οὐραμένης τὰ λείψανα τῇ πόλει διδοῦν ἐδωκε πόλις ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑστερον ἐχρηστο.

CAP. XXXIIX.

De Theodoro Antiocheni Episcopo.

Interim vero mortuo Innocentio, præstantissimo Romanæ urbis Episcopo, successit Bonifacius: Bonifacium deinde excepit Zosimus, Zosimum Celestinus. Hierosolymis vero post admirandum Joannem Praxilium Ecclesiæ curam suscepit, vir nomini suo egregiè respondens. Antiochiæ autem, post divinum Alexandrum Theodotus, castitatis gemma, Ecclesiam illam gubernavit: vir singulari mansuetudine & exacta vivendi ratione conspicuus. Hic Apollinaris sectatores reliquo gregi adjunxit, rogatus ut illos Ecclesiæ corpori aggregaret. Multi tamen eorum, pristini erroris haud obscuram notam retinuerunt.

Κεφ. λη΄.

Πεὶ διδοῦν τῆς ἐπιπέλασεν ἀντιοχείας.

Ἰννοκέντιον ὁ ἐκείνον τὸν ἀείρον τῶν ῥομαίων ἐπίσκοπον, βομφάτιον διεδέξατο ζώσιμον, καὶ ἐκείνον, βομφάτιον τὸν ὁ ζώσιμον, κελῆτινος. ἐν ἱεροσολύμοις ὁ δὲ τὸν θαυμασίον ἱεροδότην ἀνῆκε, πρᾶξιον τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπιστολὴν κηδεμονίαν, ἀνῆκε τῷ ὄντι φεράνῳ. ἐν ἀντιοχείᾳ ὁ δὲ τὸν θεῖον ἀλέξανδρον θεοδότου, τῆς σαφροσύνης ὁ μαργαρίτης, τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀποστράξεν παρελάβε, πρᾶξιον μὲν διαπέπων, ἀκερῆς ὁ βίος κοσμημένος. ἰδοὺ τὴν διπλοῦς φεραπείαν τοῖς ἀλλοῖς ἀποστράτοις ἀνέμιξε, λιπαρηθεῖς αὐτῆς ἐν ὄσῳ τῇ πόλει πολλοὶ ὁ τῆτων διέμεναν τὴν ἀποστράταν λῶν ἐν ἐπίσημον ἐχρηστο.

Κεφ. λθ'.

Πτεί 7 εν περιόδι διαγωγῆ, καὶ 7 ἐκεί
μαθουσαν τῶν.

A

CAP. XXXIX.

De persecutione Christianorum in Perside, &
qui illic martyrium perpe-
ssim.

Κατὰ τὸν χρόνον, ἰσδιγέρδης ὁ τῶν
Περσῶν βασιλεὺς τὸν κτ' τῶν ἐκκλησιῶν
ἐκίνησε πόλεμον, πρὸς τὸν ἐπέδεν λα-
βῶν ἀβδάς τις ἐπίσκοπος ἦν, πολλοῖς κο-
μέων ἀείδων ἐξείησεν ἑσθ' εἰς εἰς δέον τῶν
ἐκκλησιῶν πύρετον κατέλυσε πύρετα
καὶ κατέλυσε ἐκείνους πύρετος τὰς νεῶς. θεὸν γὰρ
τοῦτον ὑπέφληφασιν. τὸ μαθῶν πρὸς τῶν
μάγων ὁ βασιλεὺς, μετεβίβασεν τὸν ἀβδάν. B
καὶ πρῶτον μὲν ἠπάσεν τὸν πύρετον ἠπάσασθαι, καὶ
τὸ πύρετον οἰκοδομησάμενος πρὸς τὸν ἀβδάν
καὶ ἀντιλέγοντι, καὶ τὸν δρῶσιν ἠκίσα φά-
σκοντι, πάσας κατέλυσε τὰς ἐκκλησίας ἠ-
πέλησε, καὶ μέντοι καὶ τὸν ἐπέδεν οἷς ἠπέ-
λησε. πρῶτον γὰρ τὸν θεὸν ἀνδρα ἐκείνον ἀν-
αρεθῆναι κελύσας, κατέλυθη τὰς ἐκ-
κλησίας πρὸς τὸν ἀβδάν. ἐγὼ δὲ τῶν μὲν πύ-
ρετος κατέλυσε εἰς εἰς καὶ γὰρ γεγενησθε φημί.
ἐδὲ γὰρ ὁ θεὸς ἀποστόλων εἰς τὰς ἀθήνας ἀ-
φικόμην, καὶ τῶν πόλιν κατέδωλον θεα-
σάμενος, καὶ βοῶν πᾶσι τῶν ἐκείνων π-
μωμένων κατέλυσε ἀλλὰ λόγῳ καὶ τῶν ἀ-
γοιῶν ἠλεγξε, καὶ τῶν ἀθήναιων ἐδείξε. τὸ δὲ
τὸν κατέλυσε μὴ οἰκοδομησάμενος νεῶν, ἀλ-
λά τὴν σφαῖν ἐλέσθαι μάλλον ἢ τὸν δρῶσαι,
κομιδῆ τῶν μᾶζων, καὶ σεφάνων πμῶμαι. ἴδον
γὰρ μοι δοκεῖ πρὸς κνησῶν τὸ πύρ, τὸ τέμε-
νον δὲ μαζῶν. ἐπέδεν ὁ κλύδων δρῶσιν λα-
βῶν, παγκάλεπα τε καὶ ἀγρία καὶ τῶν τ' εὐσε-
βείας τοσούτων ἐκίνησε κύμαλα καὶ τριακόσια
διεληλυθότων ἐτῶν ἡζαλὴ μεμείνηκεν, ὑπὸ τῶν
μάγων, καθάπερ ὑπὸ πνυ καὶ αἰγίδων ῥιπι-
ζομένη, μάγους δὲ κατέσιν οἱ πέρεσαι τὰς τὰ
σοι χεῖρα θεοποιῶντας. τὴν δὲ τῶν μυθολογίαν
ὡς ἐτέρω συγγραμμάτων ἐδηλώκαμεν, ἐν ᾧ
τὴν λύσιν τῶν τῶν πύρετος πρὸς τὸν ἀβδάν
καὶ γορρανῆς ὁ υἱὸς ἰσδιγέρδης, μετ' τὴν
ἐπαρῆς τελευτήν, συντῆ βασιλεία καὶ τὸν
κτ' τῆς δισσεβείας διεδέξατο πόλεμον, καὶ τε-
λευτῶν ἀμφὸς ταῦτα συνεζυγμένα κα-
τέλεοιπε τῶν παιδῶν. τὰς δὲ τῶν πμωμένων
εἰδίας, καὶ τῶν κολαστηρίων τὰς δῆνοίας,
ὡς τοῖς δισσεβέσι πρὸς τὸν ἀβδάν, ἐξείδον
φράσαι. τῶν μὲν γὰρ τὰς χεῖρας ἀπέδει-
ραν, τῶν δὲ τὰ νῶτα. ἄλλων δὲ τὰς κεφαλὰς

PEREDEM tempus Isdigerdes Perfa-
rum Rex, Ecclesiis gentis suae bel-
lum intulit, occasione inde arrepta. E-
rat quidam Episcopus, nomine Abda,
multis virtutis generibus ornatus. Hic
zelo immoderato impulsus, Pyreum
destruit. Ita Persae vocant templa
igni consecrata: ignem enim, Deum
esse arbitrantur. Rex ea de re per
Magos certior factus, Abdam ad se
evocavit. Ac primum quidem leni-
ter id facinus reprehendit, iussitque ut
Pyreum aedificaret. Sed cum Abda
contradiceret, seque id facturum ne-
garet, Rex cunctas Ecclesias se destru-
eturum minatus est. Sed & minas su-
as ad effectum perduxit. Etenim di-
vino illo viro prius trucidari iusso, Ec-
clesias solo aequari praecipit. Ego ve-
ro Pyreum quidem intempestive ab E-
piscopo destructum fuisse fateor. Ne-
que enim divinus Apostolus, cum A-
thenas venisset, & urbem simulachro-
rum cultui deditam esse vidisset, aram
ullam Deorum, qui ab iis colebantur
evertit: sed illorum errorem verbis
coarguit, & veritatem demonstravit.

Quod vero eversum sanum minime
instauraverit, sed mori maluerit quam
id praestare, id equidem admittor, & co-
ronis dignum iudico. Igni enim
templum extruere, non minus esse
cenfeo quam eundem adorare. Hinc
igitur exorta tempestas, gravissimos
ac fœvissimos fluctus adversus alumnos
pietatis excitavit. Ac triginta jam
elapsis annis, permansit nihilominus,
à Magis, tanquam quibusdam ventis
ac turbinibus suscitata. Magos au-
tem Persae vocare solent eos, qui ele-
mentis divinitatem tribuunt. Eorum
fabulas nos in alio opere exposuimus,
in quo ad singulas eorum interroga-
tiones solutionem attulimus. Sed
& Gororanès Isdigerdis filius, post
patris obitum, unà cum ejus regno
bellum quoque adversus pietatem,
quasi hereditario jure transmissum
suscepit; & ipse moriens, utrum-
que simul junctum filio tradidit.
Suppliciorum autem varias species,
& tormenta ab illis excogitata,
quibus pios homines excrucia-
rent, haud facile est exponere.
Aliorum enim manus, aliorum ter-
ga excoarant. Aliorum capita, à

Hh 3

fronte exorsi, ad barbam usq; cute nu- A
 darunt. Nonnullos scetis per medium
 arundinibus operiebant, ipsas sectiones
 corporib^o applicantes, deinde, cum fir-
 missimis vinculis à capite ad pedes usq;
 eos cōstrinxissent, singulas arundines vi
 extrahebant, ut vicina cute simul tracta
 acerbissimum dolorē afferrent. Foveas
 præterea todientes, easque diligenter
 oblinientes, magnorum murium agmi-
 nibus implebant, pietatisq; athletas eis
 in pabulum præbebant, manus illorum
 ac pedes vincientes, ne bestias à se abi-
 gere possent. Mures itaque urgente
 ipsos fame, carnes Sanctorum paulatim
 depascēbantur, diuturnum & acerbum
 cruciatum eis inferentes. Alia præterea
 multo graviora supplicia excogitarunt,
 hostem generis humani & veritatis ini-
 micum, doctorem habentes. Nec tamē
 athletarum fortitudinem frangere
 potuerunt. Ultro enim accurrebant,
 mortem, qua immortalis paratur vita,
 oppetere cupientes. Duos porro tresve
 hoc loco commemorabo, ut ex iis reli-
 quorum etiam constantia perspici pos-
 sit. Hormisda quidam erat, valde nobi-
 lis apud Persas, ex Achemēdarum stir-
 pe, patre ortus Præfecto. Hunc Rex
 cum Christianum esse didicisset, ad se
 adduci, & Deum Servatorem suum ne-
 gare iussit. Verum ille, Regem ea impe-
 rare respondit, quæ nec iusta essent nec
 utilia. Is enim, inquit, qui summum o-
 mnium Deum facile contemnere ac
 negare didicerit, Regem multo facilius
 cōtemnet, cum hic homo sit morti ob-
 noxius. Quod si extremo supplicio di-
 gnus est is, qui tua sceptrā negaverit, o
 Rex, quanto graviora meretur suppli-
 cia, qui Deum hujus universi condito-
 rem negat? At Rex, qui horum sermo-
 num sapiētiam mirari potius debuerat,
 fortissimum athletam divitiis & hono-
 ribus spoliavit: nudumque solo tectum
 subligaculo, camelos exercitus trahere
 præcepit. Multis post dieb^o elapsis, Rex
 è camera prospiciens, videt optimum
 illum virum solis radiis perustum & pul-
 vere oppletum. Tum paternæ memor
 nobilitatis, cum ad se accersit, & lineam
 tunicam induere jubet. Post hæc animū
 illius partim ex præteriti temporis æ-
 rumna, partim ex præsentē ipsius beni-
 gnitate mollitum ratus: Nunc tandem,
 inquit, abjecta illa contentione, fabri
 filium pernega. Tum Hormisda divino
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P
 Q
 R
 S
 T
 U
 V
 W
 X
 Y
 Z
 A
 B
 C
 D
 E
 F
 G
 H
 I
 K
 L
 M
 N
 O
 P

τέλει τὸν υἱόν. ὃ ἦ Ζηλὸς θεὸς πληθεύεις, δνέρ. A
 ρηξέτε τὸν χηλνίσκον καὶ προσέρριψεν, ὑπει-
 πῶν εἰ διὰ τὸ με οἶς τ' ὑπεθείας ἐκείσε-
 δαι, ἔχε τὸ δῶρον μὲν τ' ὑπεθείας. ταύτην
 αὐτῷ ἀνδρείαν ὁ βασιλεὺς θεασάμενος,
 γυμνὸν ἔτω τ' βασιλείας ἐξήλασε. ἐν σαή-
 νην ὃ χιλίων οἰκείων δεσπότην, ἀνιπτόντα,
 αὐτῷ, καὶ δρνηθῆναι τὸν ποιήτην οὐκ ἀναρχό-
 μῃρον, ἔσθ' μὲν ὅσ' ἐστὶ τῶν οἰκείων ὁ κακί-
 σθ', ἐκείνω τῶν ἄλλων τῷ δεσποτίαν
 παρέδωκε, ἵνα τὸν δεσπότην ἐκείνω δελέυειν
 προσέταξε. συνέβουλε ἡ αὐτῷ καὶ τῷ δεσπο-
 τῆν τὴν δεσπότην ὁμοφύγα, ταύτη μετὰ. B
 πείσειν ὑποσπῆσας τ' ἀληθείας τὸν πρῶμα-
 χον, ἀλλ' ἐψεύθη τ' ἐλπίδος ἐπὶ γ' ἡ πέτρας
 ἀκοδομηθῆναι ἔχε τῷ οἰκίαν βενιαμὴν δέ
 ἵνα διάκονον συλλαβῶν καθεύξε. δύο ὃ διελ-
 λυθῶν ἐτῶν πρὸς βουλῆς ῥωμαίων ἀφίκετο,
 πρὸ ἐτέρων πρὸς ἐβρῶν πραγμάτων. εἶτα τὸ
 μαθῶν, ἤτησε τὸν βασιλέα τ' διακόνε τὴν ἀ-
 φεσην, ὃ βασιλεὺς ὑποσπῆσας προσέταξε τὸν
 βενιαμὴν, ὡς εἰδανὶ τῶν μαγῶν τῷ χειρισαν-
 κῆν διδασκαλίαν προσέσθ'. ἵσθ' μὲν πρὸς ἐβρ-
 ῶν φυλάξεν τὰ προσαχθῆναι τὸν βενιαμὴν C
 ἐπηγείλατο. ὃ βενιαμὴν ἀκέρσας τῶν πρὸς ἐβρ-
 ῶν πρὸς ἐβρῶν ἀδύνατον, ἔφη, μὴ μέλα-
 ρδῆναι μετὰ Φωλῶν εἰ μέλαραχον, ὁπόσης γ' ἀ-
 ξιον τιμωρίας, κατὰ κέρψα τὸ τάλαντον, ἡ
 τῶν ἱερῶν ἐναγγελίω ἰσορῶα διδάσκη. ἀλλὰ
 τέτων μὲν εἰδανὶ τῶν βασιλεὺς, ὁ βασιλεὺς,
 ἐκέλευσεν αὐτὸν τῶν δεσμῶν ἀφεθῆναι.
 ἐκείνω ὃ τὰ συνήθη διέλετο, καὶ ζῶντων τῶν
 τῶ ζῶν τῆς ἀγνοίας κατεχομένους, καὶ τῶ
 νοσθῶ πρὸς ἀγῶν Φωλί. ἐκείνω ὃ διελθόν-
 τῶ, ἐμνήθη τῶ βασιλεὶ τὰ παρ' ἐκείνω
 γινόμενα καὶ ἀγαθῶν αὐτὸν δρνηθῆναι D
 προσέταξε τὸν ὑπ' αὐτῶ πρὸς κινῶμενον.
 ὃ ἦρεσε τὸν βασιλέα, τὴν τιμῶν τὸν τὴν
 αὐτῶ μὲν κατὰ ληπῶν βασιλείαν, ἐτέρων
 ὃ πρὸς αἰρέμενοι. ἐκείνω ὃ ἐπὶ οἶσθ', θανά-
 τος καὶ τιμωρίας ἐχάτης, ἔπειν ὁ σοφῶτατος
 αὐτῶ. πῆν οὐκ ἂν πᾶσοι δικαίως ἀνθρώπῶ,
 τῶν μὲν ποιήτην καὶ δημιουργὸν κατὰ ληπῶ-
 νων ἵνα δὲ τῶν ὁμοφύγων θεοποιῶν, καὶ
 τὸ ἀφελόμενοι ἐκείνω σέβας τέτω πρὸς
 φέων χαλεπῶνας δὴ ἐν πρὸς τὰς τοιαύ-
 τος λόγους ὁ βασιλεὺς, εἰκοσι κατὰ
 μεσθ' ὁξυμάς, ταῖς τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν

repletus zelo, tunicam discerpit & an-
 te Regem projecit, & addens: Si hu-
 jus causâ me à pietate recessurum exi-
 stimas, habe tibi munus tuum cum
 impietate. Hanc ejus constantiam
 animadvertens Rex, cum, ut erat, nu-
 dum ex Imperii sui finibus ejecit. Suc-
 nem præterea mille servorum Domi-
 num, qui ipsi contradicebat, nec Crea-
 torem suum negare volebat, interro-
 gavit quisnam servorum ipsius esset
 nequissimus. Cumque hunc toti fa-
 milia præposuisset, ipsum quoque do-
 minum ei servire iussit. Dominam
 quoque quæ conjux fuerat domini, ei-
 dem servo matrimonii jure copulavit,
 sperans hoc facto se veritatis defen-
 sorem de sententia dejecturum. Ve-
 rum spe sua frustratus est; quippe ille
 domum suam ædificaverat supra pe-
 tram. Sed & diaconum quendam,
 Benjamin nomine, captum in vincula
 conjecit. Aliquanto post tempore
 venit legatus Romanorum, ob alia
 quædam negotia missus. Is cum de
 Diacono didicisset, liberationem ejus
 postulavit à Rege. Rex vero iussit, ut
 Benjamin polliceretur, se nulli Mago-
 rum Christianam religionem prædica-
 turum. Et legatus quidem, Benjami-
 num iis, quæ iussa fuerant pariturum
 spondit. Benjaminus vero, auditis
 legati cohortationibus; Facere non
 possum, inquit, quin lucem quam ipse
 accepi, aliis impertiat. Quanto enim
 supplicio dignus sitis, qui talentum ab-
 scondit, sacra Evangeliorum testatur
 historia. Rex tamen, cum nihil ho-
 rum tunc temporis rescivisset, Dia-
 conum vinculis solvi præcepit. At Ben-
 jamin, ea quæ prius consueverat agere
 perseveravit, eos qui ignorantia tene-
 bris obcæcati erant persequens, & ad
 intelligentiæ lumen adducens. Exa-
 cto deinde anni spatio, nuntiatum est
 Regi quid ageret Benjaminus. Cum-
 que eum adduci fecisset, Deum quem
 adorabat, negare eum iussit. Tum il-
 le Regem interrogavit, quo supplicio
 dignum censeret eum, qui relicto ipsi-
 us regno alterius regni domicilium
 præferret. Cumque Rex morte ul-
 timoque supplicio dignum esse illum
 respondisset, sapientissimus vir subje-
 cit. Quid ergo non meretur perpeti
 is, qui creatorem quidem & condi-
 torem deserit; unum autem è con-
 servis suis Deum facit, eique cultum
 exhibet, qui illi debetur. Quibus
 auditis exasperatus Rex, viginti arun-
 dines præacutas manuum pedumque

ejus anguibus infixit. Sed cum animad-
verteret hunc cruciatum ab illo pro lu-
dicro haberi, aliam rursus acutam arun-
dinem genitili ejus membro infixit, e-
amque assidue extrahens & inferens,
inexplicabiles ei dolores inferebat.
Post hunc cruciatum, impius ille ac fu-
riosus crassum stipitem cum ramis un-
dique coharentibus, per ejus sedem
adigi præcepit. Atque ita generosus
athleta animam exhalavit. Alia præter
hæc innumerabilia ab impiis illis per-
petrata sunt. Nemini porro mirum vi-
deri debet, quod omnium moderator
Deus tantam istorum feritatem impie-
tatemque toleraverit. Etenim ante
Constantini M. Principatum quotquot
Romani Imperatores fuerunt, ad-
versus pietatis cultores furere non de-
fiterunt. Quin & Diocletianus, ipso
salutaris Passionis die cunctas in orbe
Romano Ecclesias destruxit. Verum
exactis postea novem annis, eadem i-
terum florere ceperunt, multoque ma-
jorem quam antea splendorem atque
amplitudinem adeptæ sunt: Diocletia-
nus vero, unâ cum impietate sua extin-
ctus interiit. Cæterum Dominus, &
bellifista, & Ecclesiæ victoriam, multo
ante prædixit. Et res ipsæ nos docent,
plus utilitatis ex bello nobis afferri
quam ex pace. Hæc enim nos molles
& solutos ac timidos reddidit. Bellum
verò acuit animos, facitque ut præsen-
tia, tanquam fluxa & caduca sperna-
mus. Verum hæc de re aliis in libris jam
sæpius locuti sumus.

CAP. XL.

De Theodoro Episcopo Mopluestia.

Interea verò sacratissimo Theodo-
to Antiochensem Ecclesiam gub-
ernante, Theodorus Episcopus
Mopluestia, totius Ecclesiæ Doctor,
& qui adversus omnes hæretico-
rum catervas strenuè decertaverat,
vivendi finem fecit. Hic præstantis-
simum quidem Diodori auditor: divini
autem Joannis focius atque adjutor fue-
rat. Ambo quippe ex spiritalibus Di-
odori fontibus simul hauserant. Annis
porro sex & triginta Episcopatum ges-
sit, contra phalangem Arii atque Euno-
mii assidue dimicans, & Apollinaris
turmam, latronum more insidiantem
profigans: ovibus autem Christi op-
timum pabulum præbens. Ejus quo-
que frater Polychronius, Apamensem

ἀπέπειρεν ὄνυξιν. ἐπέδῃ δὲ ἡ ἑώρα παύριον τῆ
πρωϊαν ὑπολαμβάνοντα, ἕτερον ἀνὰ πάλιν
κάλαμον ὀξύναις, ἐνέβαλετο παιδογονίαν μα-
εῖα, ἵς τῆτον συνεχῶς ἔξαιρων ἔνειραν, ἀ-
ρήτες τῆς ἀλγυδίας ἐεργάζετο. μετὰ τὴν
τὴν πρωϊαν ὁ δυοσεβίας κ. θερωδὴν ἠεραβόθη
παχέαν, ὅς τις πάνθ' ἔθεν ἔχουσιν, εἰσω δὲ τῆν
διὰ τ' ἔδρας ἐκέλδουεν. ἔτω τὸ πνεῦμα πα-
ἔδωκεν ὁ ἡνναῖος ἀγωνιστῆς καὶ ἄλλα ἐ-
μνεῖα τοιαῦτα παρ' ἐμείνων ἐτολήθη. τῆ
δυοσεβίαν. ἐχρηθὲν θαυμάζειν, ὅτι τ' ἐκείναι
θερωδίας κ. δυοσεβίας ἀνέχετο) ὁ τῆν δὲ
B πρῶταν καὶ γὰρ πρὸ τ' κωνσταντίνου ἔμεγα-
λε βασιλείας, ὅσοι ῥωμαίων ἐγγύθι βασι-
λεῖς, καὶ τῆν θιασωτῶν ἀληθείας ἐλάττωσαι
διοκλητιανὸς ἢ ἐν τῆν ἔσωθῆναι πάσης ἡμέρας
τῆς ἐν ἀπόσει τῆν ῥωμαίων ἡγεμονία κατέλα-
σεν ἐκκλησίας ἀλλ' ἐνέα διεληλυθόταν ἐπὶ
αὐταῖς μὲν ἠνθῆσαν ἔς πολλαπλάσιον ἐδέξαι
μέγεθος τε καὶ κάλλος ἐκείνος ἢ μετὰ δυοσε-
βίας ἀπεσεβῆθη. καὶ τῆς πολέμας ἢ τῆς
προεῖρηκεν ὁ δεσποτῆς, καὶ τὸ τ' ἐκκλησίας
ἀνῆθη. καὶ αὐτὰς ἡμᾶς διδάσκει τὰ προ-
C μαλα, ὡς πλείονα ἡμῶν τ' εἰρήνης ὁ πόλεμος
προεῖρη τὴν ὠφέλειαν. ἡ μὲν γὰρ, ἀβρῆς ἡμᾶς
αἰνεμείνας καὶ δειλὸς ἀπεργάζετο) ὁ ἢ πᾶσι
μος, τὰ τε φερθήματα ὡς ἀθηγῆς, καὶ τῶν
παρῶν ὡς ῥεόντων ὡς ἀσκαδία (καὶ κατὰ φε-
νεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ ἐν ἑτέροις προεργμα-
ταῖς πολλὰκις εἰρήκα μιν.

Κεφ. μ'.

Πεὶ διόδωρον τὸν ἐπισκόπον μοψυστίας.

ΚΑὶ ἐκείνον ἢ τὸν χρόνον κατ' ὃν ὁ θεὸς
θεόδοτος τὴν ἀντιστοχίαν ἴθυσεν ἐκκλη-
σίαν, θεόδοτος ὁ μοψυστίας ἐπίσκοπος, πά-
D σης μὲν ἐκκλησίας διδάσκαλος, καὶ πάσης
ἢ φάλαγγος ἀρετικῆς δριςθίας, τῆν
τὸ τέλος ἐδέξατο ὅσα τῆς μὲν διόδωρος ἔπα-
ν διδασκαλίας ἀπήλασεν ἰωάννης δὲ τῆ
θεοδῶτος γεγῆνη) κοινῶς τε καὶ συνεργε-
τικῶν γὰρ τῶν πνευματικῶν διόδωρος ναμα-
τῶν ἀπήλασεν. ἐξ ἢ καὶ τεράκοντα ὅν τῆν προ-
δρία διέτελεσεν ἐτη, καὶ τῆς δρις καὶ ἀνομι-
τῶν ἀπὸ ῥόδου φάλαγγος, καὶ τὸν ληστῆρας
ἀπολλινάριος καὶ ἰωνίζομενος λόγον, ἔς τῆν ἀ-
σην πᾶσι τοῖς θεοῖς προβάτοις προσφῆρας, καὶ
ὁ τότε ἢ ἀδελφὸς πολυχρόνιος, ἴην ἀπαμει-
ἰατο

ἐκκλησίαν ἐποίμειεν ἀρετα, καὶ τῆς λόγῃ
χάριτι καὶ τῆς βίβλ' λαμπρότητι, ἡρώδης.
ἐγὼ δ' ἔστυλα φῆς ἐνταῦθα παυσάμενος,
τὸς ἐντευξομένους ἀνέκοιω παρσευχαίς τὸν
πόνον ἀμείψασθαι. πέντε μὲν τοὶ καὶ ἑκατὸν ἐτῶν
ἦδε ἡ ἰσοεῖα παρσευχαίς χρόνον. δεξαμένη μὲν
ἀπὸ τ' ἀρετῆς λυπῆς, δεξαμένη δ' ἀρετῆς τῆ
ἀξιοπαύων ἀνδρῶν, θεοδώρε τῶν τελευτῶν.
καταλέξω δ' ἡτ' ἄξιν καὶ τὸς μὲν τὸν διωγμὸν
τῆς μεγάλων ἡγεμονίας πόλεως.

κατάλογος τῶν μεγίστων ἡγεμονισάτων πόλεων
ἐπισκόπων.

Ρωμαίων μηλιάδης, σίλνυερ, ἰέλιος,
λιβέρ, δάμασ, σιελικ, ἀνα-
στάσι, ἰννοκέντι, βονιφάπ, ζώσιμ,
κελεσίω.

Αὐτοχρῶν ἐπίσκοποι βιβαίλι, φιλογό-
ν, δισάθι, ἔτοι θεοδόξοι, εἶτα ἀρειαν-
νοί, οὐλάλι, διφρογνι, φλάκιλλ, σέ-
φαν, λεόντι, εὐδόξοι, ἐπειθ' ἀρετόδο-
ξοὶ μελέτι, φλαμιανός, πορφύρι, ἀ-
λέξανδρ, θεόδοι, ἔσωηφθησαν τέ-
τοις, οἱ ἀπὸ δισάθις παυλῶν καὶ ἐνά-
ργι.

Ἀλεξανδρέων: πῆτες, ἀχιλλᾶς, ἀλέ-
ξανδρ, ἀθανάσι, γρηγόρι, ἀρειαν-
νός, εἶτα πάλιν ἀθανάσι, γεωργι, αἰρε-
τικός, εἶτα πάλιν ἀθανάσι, πῆτες, ὁ ἀ-
θανάσις μαθητής, εἶτα λένικ, ἀρειανός, εἶτα
πάλιν πῆτες, πιμόθε, θεόφιλ, κύ-
ριλλ, ὁ θεοφίλ' ἀνέψι.

Ἱεροσολύμων ἐπίσκοποι μακάρι, μά-
ξιμ, κύριλλ, ἰωάννης, πρᾶυλιος, ἰεβε-
νάλιος.

Κωνσταντινῆς πόλεως ἐπίσκοποι. ἀλέξαν-
δρος, εὐσεβίος ὁ νικομηδείας ἐν μέσθ' ἐσεως
ἀρειανός, μὲν τῶν παυλὸς ὁ ὁμολογητής,
μακεδόσιος ὁ πνευματομάχος τῶν παρω-
σάμερος εὐδόξιος ὁ δυσσεβῆς καθέχε τῶν
ἐκκλησίαν, δημόφιλος ὁ βερόνης τ' Ἰράκης
αἰρετικός, γρηγόριος ὁ ναζιανζέ, νεκτᾶριος, ἰω-
άννης ὁ χρυσοστόμος, ἀρσακιος, ἀπῆκος, σι-
σίνιος.

Τέλος τῆς θεοδώριτ' ἰσοεῖας τόμος.

A Ecclesiam egregie administravit, e-
mendatissima vitæ splendorem cum
sermonis gratia ac venustate conjun-
gens. Ego verò hoc loco scribendi fi-
nem faciens, ab iis, qui hæc lecturi sunt,
postulo, ut laborem nostrum precibus
suis remunerentur. Quinque autem
ac centum annorum spatio res gestas
hæc historia complectitur: ab Arii qui-
dem vesania ducens exordium, desi-
nens vero in obitu præstantissimorum
virovum, Theodori atque Theodoti.
Porro Episcopus, qui post persecutio-
nem magnis urbibus præfuerunt, suo
B quemque ordine recensebo.

*Indiculus Episcoporum, qui magnis urbibus
præfuerunt.*

Romæ Miltiades, Sylvester, Julius,
Liberius, Damasus, Siricius, Ana-
stasius, Innocentius, Bonifacius, Zosi-
mus, Celestinus.

Antiochiæ Episcopi, Vitalis, Philo-
gonius, Eustathius. Hi Orthodoxi
fuerunt. Post hos Ariani, Eulalius, Eu-
phronius, Flaccillus, Stephanus, Leon-
tius, Eudoxius. Deinde Orthodoxi,
Meletius, Flavianus, Porphyrius, Ale-
xander, Theodotus. Quibus conjuncti
fuerunt ex Eustathii parte Paulinus &
C Evagrius.

Alexandriæ, Petrus, Achilles, Ale-
xander, Athanasius. Gregorius Aria-
nus. Post hunc rursus Athanasius. Ge-
orgius hæreticus. Post hunc rursus
idem Athanasius, Petrus discipulus A-
thanasii, deinde Lucius Arianus, post
quem iterum Petrus, Timotheus, The-
ophilus, Cyrillus Theophili fratris fi-
lius.

Hierosolymorum Episcopi, Maca-
rius, Maximus, Cyrillus, Joannes, Pray-
lius, Juvenalis.

Constantinopolis Episcopi, Alexan-
der, Eusebius Nicomediensis, transla-
tus in eam sedem Arianus. Post hunc
Paulus Confessor, Macedonius hostis
Spiritus Sancti. Hoc expulso, impius
Eudoxius Ecclesiam obtinuit. Demo-
philus à Berœ Thraciæ urbe hæreticus,
Gregorius Nazianzenus, Nectarius,
Joannes Chrysofomus, Arfacius, Atti-
cus, Sifinnius.

Explicit Liber quintus historia Theodoriti.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]